

2016 Jaarverslag

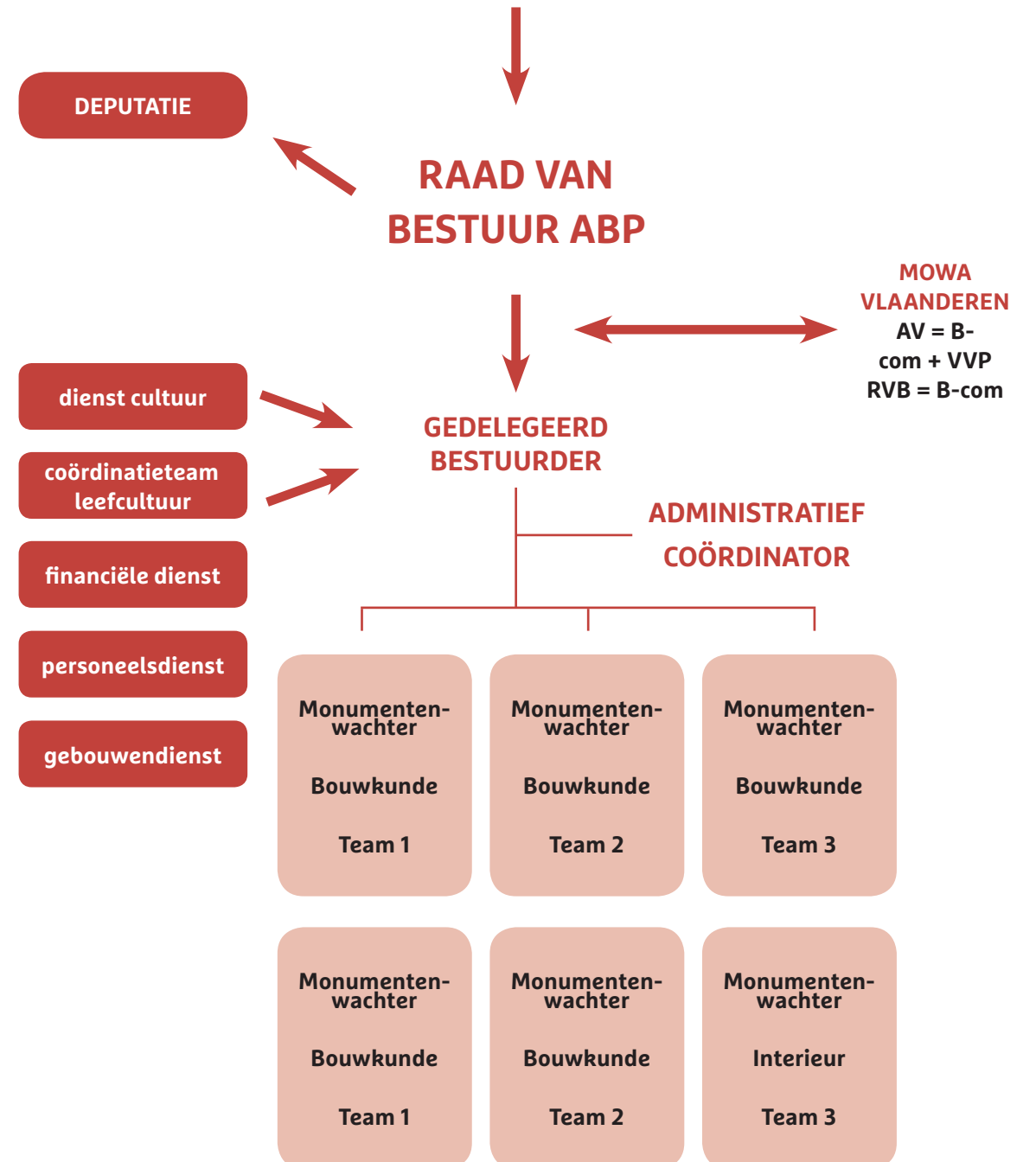
monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

Koning Leopold III-laan 31, 8200 Sint-Andries
050 40 35 70 - monumentenwacht@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht

Monumentenwacht West-Vlaanderen

Organogram als APB of Autonom Provinciebedrijf (met externe relaties)

Provincieraad West-Vlaanderen

2016 Jaarverslag

monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

Koning Leopold III-laan 31, 8200 Sint-Andries
050 40 35 70 - monumentenwacht@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	6
Inleiding	8
1	
Raad van Bestuur	10
1.1 Samenstelling en continuïteit van de werking	
1.2 bestuursvergaderingen van het APB	
1.3 demo en ontmoeting met het team	
1.4 toekomstvisie en personeelsambities	
1.5 viering 25 jaar in 2017	
2	
Ledenbestand	22
2.1 enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en TIE	
2.2 tariefstructuur: invoegetrede en grote abonnees	
2.3 databank en derdenbeheer: van Citrix naar iMaks	
2.4 de evolutie van het ledenbestand	
2.5 de evolutie van het objectenbestand	
2.6 objecttypes	
3	
Inspecties en rapportage	32
3.1 dienstverleningen	
3.2 evolutie aantal inspecties	
3.3 kerncijfers	
3.4 inspectievoertuigen en –materialen	
3.5 rapportagesoftware	
3.6 inspectie van begraafplaatsen	

4

Jaarrekening 2016

- 4.1. financiële cyclus en financiële verrichtingen in BBC
- 4.2. staat van kosten en opbrengsten 2016
- 4.3. balans 2016
- 4.4. digitale rapporteringen
- 4.5. de bedrijfsrevisor

5

Personeel

- 5.1. personeelsbestand en personeelsambities
- 5.2. vakbondsoverleg: aanpassingen RPR en arbeidsreglement
- 5.3. opleiding, vorming, bijscholing
- 5.4. teamoverleg en teambuilding
- 5.5. afsluiting eerste evaluatiecyclus

6

Preventie en veiligheid

- 6.1. veiligheidsbeleid van het APB
- 6.2. overleg Welzijn op het Werk (WOW)
- 6.3. onthaalbrochure nieuw personeel: actualisering
- 6.4. PBM's, klimuitrusting en keuring materiaal
- 6.5. relatie EDPB en provinciale IDPB

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw

- 7.1. raad van bestuur en dagelijks bestuur
- 7.2. interprovinciale werkgroepen
- 7.3. centrale databank en rapportagesoftware
- 7.4. drie bijkomende dienstverleningen: resultaatsverbintenis met Vlaanderen
- 7.5. 25 jaar Monumentenwacht en ontmoetingsdag

8

Overleg, communicatie en promotie

- 8.1. overleg en afstemming met andere actoren
- 8.2. digitale media: website en nieuwsbrieven
- 8.3. de introductiefilm
- 8.4. een nieuwe infostand
- 8.5. OMD in het kasteel van Rumbeke

9

Relatie met het provinciebestuur

- 9.1. de stuurgroep en financiële afspraken
- 9.2. de relatie tot het provinciebestuur
- 9.3. de provinciale werkingstoelage
- 9.4. de impact van het Vlaamse regeerakkoord

appendix: organogram

Voorwoord van de voorzitter: toenadering tot een provincie in transitie

Terwijl het provinciebestuur zich volop aan het voorbereiden is op een afslanking opgelegd door de Vlaamse overheid vanaf januari 2018, heeft Monumentenwacht West-Vlaanderen zich in 2016 zoveel mogelijk geconsolideerd in zijn nieuwe statuut en organisatiestructuur van APB. De ambitie zoals gesteld in het vorige jaarverslag om provinciebestuur en Monumentenwacht dichter naar elkaar toe te brengen blijft daarbij voorop staan.

Eenzijds maakt deze situatie het er niet makkelijker op, temeer daar de structurele inbedding van Monumentenwacht in de dienst cultuur en het bredere coördinatieteam leefcultuur na vele jaren moet veranderen. Dit wegens de overdracht van de culturele bevoegdheden aan de Vlaamse overheid.

Anderzijds is dit een uitdaging om een relevante en stimulerende bestuurlijke context te vinden voor de specifieke werking en opdracht van Monumentenwacht. Vanaf 2017 maakt Monumentenwacht dan ook deel uit van een ander coördinatieteam namelijk facilitair beheer. Dit biedt nieuwe kansen om nauwere relaties aan te knopen met diensten als accommodatie en gebouwdienst. Gezien het grote aandeel van historische gebouwen in het provinciale onroerend patrimonium, kan Monumentenwacht hier wel degelijk een substantiële bijdrage leveren in het beheer en onderhoud van deze gebouwen. Dit kan verder reiken dan alleen maar lidmaatschap zoals andere niet-provinciale leden.

Monumentenwacht heeft in 2016 bewezen dat het de structurele en organisatorische overgang naar een autonoom provinciebedrijf goed doorstaan heeft. Meer nog: datzelfde jaar was het zelfs mogelijk om hernieuwde ambities te formuleren en in eerste instantie de kernopdracht van Monumentenwacht te vrijwaren door het personeelsbestand te versterken.

Tegelijk biedt het nieuwe provinciale organogram onder de noemer Horizon17 mogelijkheden om dwarsverbanden te leggen met andere diensten en coördinatieteams binnen het provinciebestuur. Die verbanden zouden bij voorkeur van inhoudelijke aard zijn gekoppeld aan de erfgoedmaterie en missie van Monumentenwacht. Er blijven immers na 2017 nog voldoende erfgoed-gerelateerde projecten en acties bij het provinciebestuur waar Monumentenwacht beleidsmatig kan aan gekoppeld worden.

Ondertussen worden de banden met het moederbedrijf verder aangehaald door de continuïteit van de werking mede in relatie tot financiële en personeelsdiensten. Maar ook door de goed functionerende Raad van Bestuur met een ruime delegatie bestuursleden uit de provincieraad die de bekendheid en werking van Monumentenwacht verder uitdragen binnen en buiten de provinciale structuren.

Hoe het ook weze, Monumentenwacht blijft openstaan voor allerlei vormen van overleg, afstemming en samenwerking met provinciale diensten en initiatieven die aansluiten bij de kernopdracht, werking en missie van onze organisatie.

Myriam Vanlerberghe,

Voorzitter van de Raad van Bestuur Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

Inleiding: van continuïteit naar prille ambitie

Het tweede volle werkjaar van het APB betekende een consolidatie na twee jaar van transitie van een VZW naar een APB (in 2014 sociaal-rechterlijk en in 2015 boekhoudkundig-financieel). Het hoofddoel was en blijft de continuïteit van de dienstverlening behouden zodat de leden of klanten geen nadeel ondervinden van een bestuurlijke reorganisatie. Ook voor het team zijn de praktische effecten van deze omschakeling zeer beperkt gebleven. Gelijktijdig is ook een grondige opkuis van het ledenbestand gebeurd na vele jaren van aangroei en opeenstapeling van gegevens.

Monumentenwacht West-Vlaanderen kon in 2016 de trend van continuïteit en consolidatie mooi aanhouden zodat er kans was om na te denken over mogelijkheden voor de nabije en verdere toekomst. Anderzijds staan er nog grote uitdagingen te wachten waaraan onze organisatie het hoofd moet bieden zoals de spanning tussen een permanent groeiend ledenaantal met eenzelfde personeelsbestand. Binnen de Raad van Bestuur botste elke poging tot ambitieuze plannen op het gebrek aan personeel en tegelijk ook op de onduidelijke toekomst van de provincies (broodheer van Monumentenwacht). Vooraleer over te kunnen gaan tot eender welke ambitie dan ook, moest eerst de kernopdracht van Monumentenwacht gevrijwaard blijven namelijk een voldoende sterk team om de (herhaal-)inspecties en aangroei van nieuwe leden op kwalitatieve manier kon verwerken. Daar is in 2016 dan ook de volle focus op gelegd: een personeelsuitbreiding met co-financiering van het provinciebestuur.

Tegelijk moeten we ook realistisch blijven en niet teveel stappen ineens zetten. Nu het team met twee wachters zal kunnen uitbreiden in 2017, zijn er nog vele tussenlig-

gende acties vooraleer eventuele ambities kunnen op de agenda geplaatst worden. In eerste instantie zijn een aanwervingsprocedure, teamintegratie en opleidingsperiode aan de orde waarmee het jaar 2017 al zal gevuld zijn. Rekening houdende met een lange vervolmakingsperiode voor een monumentenwachter, wegens de specifieke expertise-opbouw, kunnen de verwachtingen de eerste jaren niet al te hoog gesteld worden.

Ondertussen staat de omgeving niet stil en moet Monumentenwacht mee-evolueren met nieuwe maatschappelijke en sectorale ontwikkelingen. Niet in het minst zijn er de effecten van een recent decreet onroerend erfgoed op het terrein, bij de lokale besturen en erfgoedeigenaars. Het zal de komende jaren opdracht zijn om nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden, zowel binnen de organisatie als erbuiten. Zoals de implementatie van een kwalitatieve rapportagesoftware in eigen huis, maar evengoed de problematiek van herbestemming van kerkgebouwen of de groeiende vraag naar beheersplannen voor restauratiedossiers. We vallen dus hoegenaamd niet stil de komende jaren. Het zal kwestie zijn om de kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening aan te houden te midden al deze evoluties.

Reinoud Van Acker,

Coördinator, Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

1

Raad van Bestuur

Dit hoofdstuk betreft enkel nog de Raad van Bestuur van het autonoom provinciebedrijf. Vanaf 2016 is er geen sprake meer van de VZW, een verhaal dat definitief afgerond is in de eerste helft van 2015 met de vereffening van de VZW en overdracht van het netto-liquidatiebonus naar het APB. Het was het eerste volle jaar dat het autonoom provinciebedrijf voor de volle 100% de aansturing van Monumentenwacht op zich kon nemen.

1.1 samenstelling en continuïteit van de werking

Ook in de loop van 2016 is de samenstelling van de Raad van Bestuur van Monumenten-wacht West-Vlaanderen apb ongewijzigd gebleven. Deze blijft dus bestaan uit de volgende 14 bestuursleden zoals aangeduid in de provincieraad van 23 januari 2014, aangevuld in de provincieraad van 23 oktober 2014. Conform de statuten van het APB betreft het 8 vertegenwoordigers uit de provincieraad en 6 externe deskundigen uit belanghebbende sectoren en doelgroepen onder voorzitterschap van de gedeputeerde cultuur:

- mevrouw Myriam Vanlerberghe (sp.a), gedeputeerde cultuur en voorzitter
- de heer Gunter Pertry (sp.a), provincieraadslid
- de heer Bernard De Cuyper (CD&V), provincieraadslid
- de heer Jef Verschoore (CD&V), provincieraadslid
- de heer Hugo De Plecker (Open VLD) provincieraadslid
- mevrouw Gerda Schotte (Groen), provincieraadslid
- mevrouw Mieke Van Hootegem (N-VA), provincieraadslid
- mevrouw Martine Van Brabant (Vlaams Belang), provincieraadslid
- mevrouw Manoëlle Verbeeck, directeur Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- mevrouw Leentje Gunst, dienst stadspatrimonium stad Brugge
- de heer Benny Vandromme, dienst grondgebiedszaken van stad Veurne
- de heer Bert Vanbelle, ingenieur op rust en vertegenwoordiger van de kerkfabrieken uit de stad Kortrijk
- de heer Jan Meuleman, voorzitter van de Confederatie voor de Bouwnijverheid, afdeling West-Vlaanderen
- de heer Piet Viérin, architect op rust en bestuurslid van de Orde van Architecten, provinciale raad West-Vlaanderen

Ambtshalve zetelt ook de gedelegeerd bestuurder Reinoud Van Acker in de Raad van Bestuur en oefent er de functie van secretaris uit. Hij staat in voor de uitnodigingen, voorstellen van agenda desgevallend met de nodige documenten en het verslag van de vergaderingen. Daarnaast worden niet stemgerechtigde deskundigen als waarnemers uitgenodigd die een bijdrage kunnen leveren aan de bestuursvergaderingen:

- Marjolijn Debulpaep, wetenschappelijk stafmedewerker aan het KIK Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium te Brussel
- Geert Anthierens, provinciegriffier en juridisch raadgever
- Stefaan Carlier, administratief coördinator van het APB

Dit betekent dus een maximum aanwezigheid van 18 personen. Tot ieders genoegen kunnen we vaststellen dat de aanwezigheidsratio hoog blijft met een gemiddelde van meer dan 14 personen op de bestuursvergaderingen. Niet alleen zijn de bestuursleden en deskundige waarnemers gemotiveerd om zich te engageren voor Monumentenwacht, ook vinden ze elkaar wel goed. We kunnen ons ook in 2016 blijven verheugen in een actieve deelname aan de vergaderingen door de bestuursleden met regelmatige vraagstelling en discussies in een open en constructieve sfeer. Dat werkt motiverend voor de groep maar ook voor de coördinatoren en de voorzitter en het complete MoWa-team.

De motivatie en het engagement van de bestuursleden illustreerde het belang van de continuïteit van de werking van zowel Raad van Bestuur als de totaliteit van de organisatie Monumentenwacht West-Vlaanderen. Immers een goed ritme van vergaderingen en een regelmaat van beslissingen is van belang voor een organisatie

De coördinatoren houden er dan ook aan om de bestuursleden zo goed mogelijk te informeren over te nemen beslissingen maar ook over de dagelijkse werking op het terrein. Uiteraard hoeft dit niet in alle details maar met de meest relevante informatie om de werking goed te kunnen inschatten. Het roulement en de werking van een organisatie uit zich zowel in de output en resultaten van het team als in de beslissingskracht, de openheid en kritische zin van haar bestuurders. Deze continuïteit is van in den beginne bij de opstart van het APB en deze beheerraad het adagio geweest en blijft dat ook tot een volgende legislatuur.

1.2 bestuursvergaderingen van het APB

De frequentie van vergaderingen van de Raad van Bestuur blijft vijf keer per jaar (tweemaandelijks behalve in de zomer) telkens de 3de woensdag van de maand, meer bepaald in de maanden februari, april, juni, september en november. In 2016 konden we dat ritme verder aanhouden met volgende vijf bestuursvergaderingen.

Op de eerste bestuursvergadering van het jaar die plaatsvond op **17 februari** werden volgende beslissingen genomen:

- Een rechtzetting van het investeringsbudget voor informaticahardware met een technische budgetwijziging en tegelijk ook een aanpassing van het meerjarenplan 2016-2019.
- Aansluitend op een beslissing in 2016 over herziening van de autoverzekeringen, gaat de Raad van Bestuur in op de offerte van Ethias en geeft opdracht aan de coördinatoren om de drie autoverzekeringen op te zeggen bij KBC-Verzekeringen en een aansluiting te doen bij Ethias met ingang van 1 juli 2016. Andere verzekeringen (arbeidsongevallen, BA en bestuurdersaansprakelijkheid) blijven bij KBC.
- De Raad van Bestuur verklaart zich akkoord met de inhoud, werkwijze,

bestemmingen en timing van een nieuwsbrief die per kwartaal naar alle leden zal verzonden worden (zie verder hoofdstuk 8).

- Goedkeuring van het ontwerp van jaarafsluiting 2015 en de aanstelling van de bedrijfsrevisor (zie verder hoofdstuk 4).
- Goedkeuring van het ontwerp van denkoefening personeelsuitbreiding als een bevestiging van de eerder geformuleerde personeelsambities (zie verder dit hoofdstuk punt 1.4).
- Enkele varia zoals de jaarplanning 2016 van de coördinatoren, de facturatie van de lidgelden, de viering 25 jaar Monumentenwacht Vlaanderen, de opnames voor de kortfilm ...

Op de Raad van Bestuur van 20 april kwamen volgende punten ter beslissing aan bod:

- De Raad van Bestuur gaat akkoord met de aankoop van 6 smartphones, een abonnement bij Mobistar door aan te sluiten bij de Vlaamse aankoopcentrale via de provincie en een tablet met de bijhorende software, een klavier en draadloze muis. Enkel dit laatste betreft een investering, de smartphones kunnen benomen worden op een werkingsbudget.
- De Raad van Bestuur stelt de jaarrekening 2015 voorlopig vast en gaat akkoord om deze versie voor te leggen aan de provincieraad van 23 juni aangevuld met het verslag en de opmerkingen van de bedrijfsrevisor.
- De Raad van Bestuur gaat akkoord met de inhoudstafel van het jaarverslag 2015 en beslist om toch een beperkte oplage te laten drukken en de leden de kans te geven een gedrukt exemplaar te bestellen via de nieuwsbrief.
- Goedkeuring van het strategisch plan MoWa-plus, aanvullend op

Op de Raad van Bestuur van 15 juni hebben de bestuursleden deze beslissingen genomen:

- Definitieve vaststelling van de jaarrekening 2015 en van het commissarisverslag om in deze versie voor te leggen aan de provincieraad van 23 juni ter neerlegging van de jaarrekening bij de nationale Bank van België in het voorziene wettelijke formaat.
- Het ontwerp van jaarverslag 2015 wordt goedgekeurd en de aanpak wordt volgend jaar wat ingeperkt zonder in te boeten aan de communicatieve waarde ervan.
- Goedkeuren van programma en organisatie voor de ontmoeting met het team.

De belangrijkste beslissingen uit de Raad van Bestuur op 21 september waren de volgende:

- De Raad van Bestuur beslist om twee voltijdse betrekkingen van onbepaalde duur vacant te verklaren, één voor monumentenwachter bouwkunde en één voor monumentenwachter interieur en de aanwervingsprocedure op te starten in december

2016 op voorwaarde van goedkeuring van het opgetrokken budget 2017 en van het meerjarenplan 2017-19 door de provincieraad. De Raad van Bestuur verklaart zich akkoord met de functievereisten en profielen en wenst een finale versie verwerkt te zien in een voorstel van vacaturebericht op de volgende bestuursvergadering.

- Het ontwerpbudget 2017 en het meerjarenplan 2017-19 wordt vastgesteld om voor te leggen aan de deputatie en de provincieraad. Daarin is rekening gehouden met de aanwerving van 2 extra medewerkers in de loop van 2017 (loonkosten, wagens met inrichting, meubilair, hard- en software, werk materiaal en –uitrusting).
- De Raad van Bestuur mandateert de gedelegeerd bestuurder om te onderhandelen met de bedrijfsrevisor om één derde van het aantal extra uren in te brengen als kosten.
- Op de middag volgt een demonstratie van de wachters en een ontmoeting met het team (zie verder punt 1.3).

De Raad van Bestuur heeft op zijn laatste vergadering op 16 november volgende punten behandeld:

- De raad verklaart zich akkoord met een bijsturing van het budget 2017 zonder dat dit impact heeft op het totaalbudget en de gevraagde dotatie aan de provincie.
- De raad keurt de aanpassingen en nieuwe bijlagen van de rechtspositieregeling en het arbeidsreglement goed (zie verder punt 5.4).
- De raad beslist om het vacaturebericht te publiceren voor 2 functies en de diplomavereiste te behouden op een bachelor niveau voor beide functies. Het vacaturebericht wordt verspreid tussen 15 december en 19 januari langs zoveel mogelijk digitale kanalen en minstens 1 gedrukt medium.
- De raad besluit om in 2017 een viering voor alle leden te houden naar aanleiding van het 25-jarig bestaan en het programma te bundelen naar één dagdeel op zondag 22 oktober 2017. De verdere inhoudelijke uitwerking wordt toegewezen aan een ad-hoc werkgroep met de deskundigen uit de beheerraad die rapporteert aan de RvB.
- Goedkeuring van een themakatern over Monumentenwacht en monumentenzorg in onze provincie in het tijdschrift West-Vlaanderen Werkt dat zal verschijnen voor de zomer in 2017 naar aanleiding van de viering 25-jaar.
- Variapunten waren onder andere: de ziekte-dagen 2016 en brugdagen 2017, stand van zaken rapportagesoftware en centrale databank (zie verder hoofdstuk 7), de indexering van de zitpenningen en de vergaderdata 2017.

1.3 demo en ontmoeting met het team

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de onderwerpen van de bestuursvergaderingen vooral budget- en personeelsgerelateerd zijn wat op zich heel logisch is. Dat zijn nu eenmaal de belangrijkste bevoegdheden van een beheerraad. Ook belangrijke aankopen en aspecten van externe communicatie promotie, PR en tenslotte ook de relaties met het provinciebestuur en andere organisaties kwamen aan bod en behoren tot de normale geplengheden van een Raad van Bestuur.

Niettemin blijft het een aandachtspunt dat de bestuursleden ook het contact met de concrete werking op het terrein onderhouden en meer concreet met het team van monumentenwachters. Een beheerraad mag niet vervreemden van zijn organisatie en permanent voeling blijven houden met wat er dagelijks op de werkvloer gebeurt. Omgekeerd is het ook een wens van de medewerkers om af en toe contact te hebben met hun bestuurders zodat dit geen volledig op zichzelf staand orgaan is dat boven de hoofden van iedereen beslissingen treft. Het gegeven van te besturen met kennis van zaken wat er op de werkvloer gebeurt schept ook voor het team vertrouwen. Kort na de installatie van de beheerraad in 2014 heeft al een eerste demo met ontmoeting plaatsgevonden in kasteel Tillegem.

Om elkaar beter te leren is er een ontmoeting georganiseerd aansluitend op de bestuursvergadering van 21 september. Dit gebeurde op uitnodiging van 2 raadsleden in Ieper en meer bepaald is de Saint-George Memorial Church uitgekozen als locatie. Omdat het een goed voorbeeld is van een abonnee die de aanbevelingen van Monumentenwacht ter harte neemt zowel op vlak van bouwkunde als op vlak van interieur met als gevolg een goed onderhouden kerkgebouw. In zijn Engelstalige verwelkoming gaf de vicar de goede relaties met de wachters en het belang van Monumentenwacht aan voor zijn bedehuis. Daarna hebben de bouwkundige wachters een demo gegeven hoe een inspectie op deze locatie er aan toe gaat en heeft de interieurwachter toelichting verschaft over bepaalde specifieke problematieken en aandachtspunten in deze kerk volgens materiaalsoorten (zoals de vele vlaggen en metalen aandenkplaten).

Het team was volledig aanwezig en kon in gesprek gaan met een nagenoeg voltallige Raad van Bestuur op een aansluitende middaglunch. Dit mondde uit in een interessante dialoog en verdere kennismaking tussen beide groepen. Het is de bedoeling om dit initiatief tweejaarlijks te hernemen om het contact tussen bestuursleden en team levendig te houden.

1.4 toekomstvisie en personeelsambities

Na een juridisch-financiële reorganisatie is het zinvol om de missie van Monumentenwacht West-Vlaanderen en de toekomstvisie even te herijken. Ook in de Raad van Bestuur is daar in de loop van 2015 en 2016 al enkele keren over gedebat-

teerd. Men is het er over eens dat de initiële opdracht waarvoor Monumentenwacht opgericht is nog steeds actueel is: eigenaars stimuleren in het onderhoud van hun historisch eigendom zowel bouwkundig als op vlak van interieurs door middel van toestandrapporten opgemaakt na een grondige inspectie ter plaatse. Er zijn zelfs argumenten bijgekomen om deze missie meer dan ooit te blijven beklemtonen zoals een gewijzigde regelgeving en krimpende budgetten voor restauratieprojecten en erfgoedpremies.

Ondertussen is de herschikking van de provinciale bevoegdheden volop in beweging en is het provinciebestuur zich aan het voorbereiden om in afgeslankte vorm verder te gaan vanaf 2018. Monumentenwacht dient ook een positie in te nemen in deze vernieuwde organisatiestructuur (zie verder hoofdstuk 9). Daarnaast zijn er verwachtingen en opportuniteiten waarbij Monumentenwacht kan ingeschakeld worden in een ruimer provinciaal beleid desgevallend door de werking uit te breiden of extra accenten te leggen.

In andere provincies zijn er ook evoluties bij voorbeeld om de werking van Monumentenwacht te koppelen aan een subsidiebeleid voor financiële ondersteuning van onderhouds- en herstellingswerken of om meer focus te leggen op kleine werken tijdens of aansluitend op inspecties. Andere zetten de expertise van Monumentenwacht in op een integratie in de provinciale depotwerking.

De conclusie in de Raad van Bestuur is dat minstens de kernopdracht van Monumentenwacht vrijwaren de hoogste prioriteit krijgt zodat de continuïteit van dienstverlening kan gegarandeerd worden. Ambities hangen nauw samen met het personeelsbestand en de capaciteit van een organisatie en die is met 6 monumentenwachters zeer krap. Zeker als men bedenkt dat er sinds 1998 geen personeelsuitbreiding meer gebeurd is maar dat het aantal te inspecteren gebouwen in die periode wel bijna verdubbeld is van 420 in 1999 naar 820 in 2015. Ondertussen is één bouwkundige wachter omgevormd naar een interieurwachter zodat de capaciteit aan bouwkundige inspecties gedaald is (maar de expertise wel uitgebreid). Gevolg is dat het aantal herhaalinspecties daalde en de duurtijd tussen herhaalinspecties toeneemt van 2 naar 4 jaar. Tegelijkertijd nam de capaciteit in andere provincies wel toe (soms naar teams van 10 tot 12 wachters) en waar er overal 2 interieurwachters aan het werk zijn in tegenstelling tot West-Vlaanderen waar het op 1 bleef.

De conclusie is dat om de kernopdracht van MoWa te vrijwaren het essentieel is om in eerste instantie het bestaande team uit te breiden alvorens nieuwe ambities aan te gaan. Na een eerste grondige bespreking in het najaar van 2015 zowel in de beheerraad als in de deputatie van de provincie, heeft de gedelegeerd bestuurder een nieuw dossier opgemaakt om voor te leggen op het conclaaf van de deputatie in april 2016. Daar is uiteindelijk ingestemd met extra middelen te voorzien in de provinciale dotatie voor een personeelsuitbreiding met 2 voltijdse medewerkers, meer bepaald een bouwkundige wachter en een interieurwachter. Uiteraard moet de provincieraad dit voorstel uiteindelijk bevestigen met de goedkeuring van het budget 2017 en meerjarenplan

2017-19 waar de budgetten voor 2 extra wachters opgenomen zijn (zie verder hoofdstuk 6).

Deze deputatiebeslissing was het groen licht om de aanwervingsprocedure in gang te zetten bij de Raad van Bestuur parallel met een dossier voor de provincieraad. De Raad van Bestuur kon pas definitief beslissen tot de bekendmaking van de vacatures op 16 november nadat het meerjarenplan 2017-19 door de provincieraad goedgekeurd was in het najaar van 2016 om eerst zeker te zijn van de middelen. Voordien zijn wel al enkele formele stappen genomen in de beheerraad van september zoals de vacant verklaring van de betrekkingen en de opmaak van de functieomschrijvingen, het gewenste profiel en het verloop van de selectieprocedure.

De eigenlijke selectieprocedure zelf is pas in de loop van 2017 voltrokken en afgerond met een aanstelling van 2 nieuwe wachters nadat alle voorbereidingen in 2016 getroffen waren.

1.5 viering 25 jaar in 2017

Nadat de koepelorganisatie Monumentenwacht Vlaanderen vzw zijn 25-jarig bestaan kon vieren in 2016 (zie verder hoofdstuk 7), was het de beurt aan de provinciale verenigingen in de loop van 2017. Ook in West-Vlaanderen is er in 2016 al gebrainstormd binnen de Raad van Bestuur hoe dergelijke viering kon opgevat worden.

Het idee groeide om dit te laten aansluiten bij een vroeger plan om een ledendag te organiseren om de band met de leden van Monumentenwacht nauwer aan te knopen. Immers behalve de jaarlijkse lidgeldfactuur krijgen de leden weinig contact en was het in een eerder goedgekeurd communicatieplan de bedoeling om meer contacten te leggen langs. Dit kon uiteraard via allerlei communicatiekanalen zoals een nieuwsbrief (zie verder hoofdstuk 8) maar een ledendag met fysieke ontmoeting behoorde ook tot de mogelijkheden. De aanleiding daartoe kan een viering in 2017 zijn.

In de beheerraad van 16 november is de beslissing genomen om in het najaar van 2017 een breed opgezette viering te organiseren (waarvoor in het budget 2017 middelen voorzien zijn). Dit zou uit drie grote delen bestaan: 1. groepsbezoeken op erfgoedlocaties, 2. een plenaire zitting met projectie van filmbeelden en een keynotespeaker en 3. een uitgebreide receptie. Er is een ad hoc inhoudelijke werkgroep opgericht met de deskundigen uit de RvB om het programma en de organisatorische onderdelen (zoals locatie, catering, ...) verder uit te werken.

2

Het ledenbestand

2.1 enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en TIE

Hoewel in de vorige jaarverslag een aantal sleutelbegrippen geduid werden, loont het toch de moeite om die nog even te hernemen. **Leden** zijn eigenaars van historische gebouwen die aansluiten bij Monumentenwacht, zowel publieke rechtspersonen (zoals gemeentebesturen, kerkfabrieken, OCMW's ...) als private personen (particulieren, scholen, zelfstandigen, bedrijven...). Monumentenwacht werkt met een systeem van (een opzegbaar) lidmaatschap van onbepaalde duur. De reden daarvoor is het langtermijnbeleid in het beheer van onroerend erfgoed: onderhoud is een permanente opdracht en vergt regelmatig herhaalinspecties om een toestandsevolutie te krijgen. Het jaarlijks lidgeld is nog steeds 40 euro per hoofdobject of gebouw.

Er is een belangrijk onderscheid te maken tussen leden en **erfgoedobjecten** zeker in de statistieken. Eén lid kan immers met meerdere objecten aansluiten zoals bepaalde gemeenten lid worden met heel wat historische gebouwen in hun eigendom. Dergelijke gemeente is in de statistieken slechts één lid maar met misschien 10 tot 15 erfgoedobjecten. Het aantal leden is dus absoluut niet recht evenredig met het aantal erfgoedobjecten.

Daarnaast is er nog een onderscheid tussen **hoofdobject en deelobjecten**: een hoofdobject is een hoofdgebouw of een grotere gebouweenheid terwijl een deelobject een kleinere en losse gebouweenheid is die op eenzelfde domein of site staat onder het beheer van dezelfde eigenaar. Zo is bijvoorbeeld een kasteel het hoofdobject en zijn een poortgebouw, koetshuis en ijskelder in het park errond deelobjecten. Dit heeft gevolgen voor de facturatie omdat voor deelobjecten geen apart lidgeld aangerekend wordt. Enkel voor hoofdobjecten wordt jaarlijks opnieuw het lidgeld gefactureerd. Dus is het ook van belang om deze statistische gegevens goed te interpreteren in functie van mogelijke inkomsten. Dit heeft evenwel geen invloed op het aantal gefactureerde inspectie-uren: ook de inspecties van deelobjecten moeten betalen worden natuurlijk.

De totaliteit van hoofd- en deelobjecten wordt in de statistieken '**te inspecteren erfgoedobjecten**' (afgekort TIE) genoemd want in het werkvolume en de werkplanning moet er rekening gehouden worden met de individuele gebouwen die geïnspecteerd moeten worden onafgezien van het feit bij welk lid die behoren en ongeacht het een hoofdobject of deelobject is.

2.2 de tariefstructuur: invoegetreding en grote abonnees

Na uitgebreide gedachtewisselingen en denkoefeningen op interprovinciaal niveau de eerste maanden van 2016 is een consensus voor een nieuwe tariefstructuur tot stand gekomen. In de bestuursvergaderingen van 18 februari en 22 april 2015 is die goedgekeurd samen met een communicatieplan. De leden zijn via een algemene mailing in de loop van de zomer 2015 op de hoogte gebracht van nieuwe tarieven met ingang van 1 januari 2016. In dit jaarverslag kan de definitieve inwerkintreding vermeld worden met de opmaak van de inspectiefacturen vanaf januari 2016 volgens deze tarieven:

Lidmaatschap per erfgoedobject:	€ 40
Reguliere dienstverlening met rapport	
Inspectie ter plaatse per manuur	€ 30
Opmaak inspectierapport per manuur	€ 15
(rapportagetijd wordt voor de facturatie gelijkgesteld met de gepresteerde inspectiemanuren)	
Verwerkte materialen	tegen kostprijs
Nazorg	gratis (minder dan 2 uren)
Verplaatsing	gratis
Gespecialiseerde dienstverlening met adviesrapport	

Tijd ter plaatse per manuur	€ 40
Opmaak adviesrapport per manuur	€ 40
Verwerkte materialen	tegen kostprijs
Meetapparatuur	gratis
Nazorg	gratis
Verplaatsing	gratis
Dienstverlening voor niet-leden per manuur:	€ 80

De lidgeldfacturen zijn onveranderd gebleven behalve voor enkele grotere abonnees met meer dan 10 (hoofd-)objecten of gebouwen in de portefeuille. Voor die leden is er een korting van ca 10% toegepast volgens de formule: het volgende elfde (hoofd-)object is gratis. Hetzelfde geldt uiteraard voor het eenentwintigste, eenendertigste object enz .... Het gaat enkel om hoofdobjecten omdat voor deelobjecten geen lidgeld aangerekend wordt.

In ons ledenbestand zijn er niet zoveel leden die daarvoor in aanmerking komen, meestal zijn het centrumsteden zoals Brugge (48), Oostende (23), Kortrijk (14), Veurne (21), Poperinge (12) en ook het provinciebestuur zelf (26). Daarnaast is er ook nog het scholencomplex Vives met vele campussen verspreid over de provincie die 30 (hoofd-) objecten beheert. Deze 7 leden krijgen dus een korting op hun lidgeldfactuur.

Dit was een gelegenheid om deze belangrijke leden een bezoek te brengen om de nieuwe tariefstructuur (en hun korting) toe te lichten. Dit is een manier om het contact te onderhouden, zeker met deze abonnees die een groot aandeel uitmaken van het objectenbestand. Dit bleek ook leerrijk te zijn in het elkaar beter te leren kennen. Bepaalde steden hadden nog nooit dergelijk formeel bezoek gekregen (behalve de periodieke informele contacten met de wachters op het terrein). Op die manier kon de werking van Monumentenwacht nog eens duidelijk gemaakt worden want bepaalde mandatarissen of stedelijke ambtenaren kenden die niet zo goed. Tegelijk was het kans om het objectenbestand te overlopen, overbodige objecten te schrappen en eventuele lacunes aan te vullen. Zo zijn daar extra aansluitingen uit voortgekomen. Ook inzake de planning van inspecties gespreid over de jaren zijn er hernieuwde afspraken gemaakt.

Ondertussen is de discussie over lidgelden voor grotere abonnees op interprovinciaal niveau binnen de koepel verder gevoerd in de loop van 2016. Immers er zijn ook leden die per provincie niet aan 10 objecten komen maar interprovinciaal dan weer wel (zoals GO of het Gemeenschapsonderwijs, Herita, Regie der Gebouwen, Defensie, De Lijn, NMBS, Agentschap Natuur en Bos enz ...). Andere provincies hebben het systeem van één objecten gratis per 10 betalende hoofdobjecten niet gevolgd. Er is alleen een consensus in het toepassen van een korting vanaf 10 hoofdobjecten.

2.3 databank en derdenbeheer: van Citrix naar iMaks

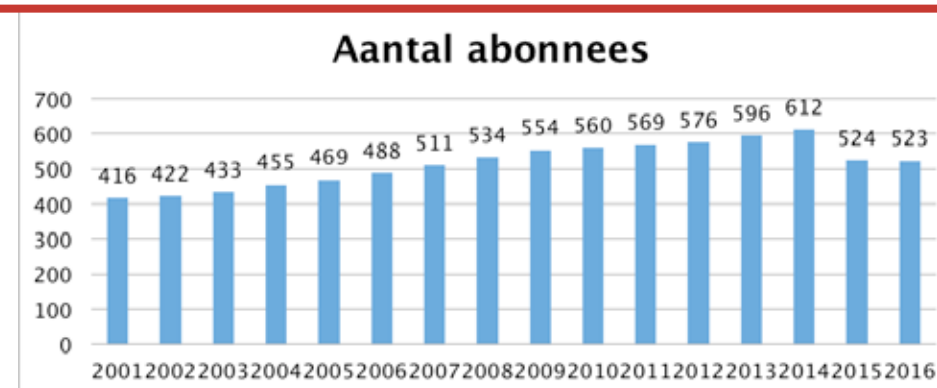
Het digitale zenuwcentrum van Monumentenwacht is de centrale databank waar sinds de beginjaren alle gegevens van abonnees, gebouwen, inspecties e.d.m. bijgehouden worden. Ook het ledenbestand en daaraan gekoppelde facturatie wordt door de 5 provinciale administratoren vanuit deze databank beheerd. Dit is het collectieve geheugen van onze organisatie die centraal beheerd wordt bij de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw te Antwerpen onder het immer waakzame oog en degelijke begeleiding van de ICT-manager Gert Van Helleputte.

Een belangrijke operatie in 2016 was dan ook de omschakeling van de Citrix-omgeving naar de vernieuwde webbased iMaks-databank (zie hoofdstuk 7). Er zijn ook duidelijke afspraken gemaakt inzake rechten wie wat kan wijzigen of raadplegen. Een centrale rol hierin is weggelegd voor de administratief verantwoordelijken die maximale schrijfrechten hebben om de databank te kunnen beheren en aanvullen. Ook de coördinatoren kunnen dit als back-up terwijl de wachters in tegenstelling tot vroeger beperktere schrijfrechten hebben (behalve voor inspecties uiteraard). Ze kunnen voor aanpassingen of aanvullingen van gegevens beroep doen op hun administratoren.

Hoewel de basisgegevens en de indeling van de data eigenlijk grosso modo dezelfde bleven als voorheen, is de visualisering en look en feel ingrijpend veranderd. Dat is even wennen maar de gebruikers vinden er al snel hun weg in terug. Zo is in de linkerkolom de hoofdstructuur terug te vinden met name: abonneegegevens, objecten (=gebouwen), inspecties (inclusief planning en opvolging), offertes, facturen, rapportage, IDPB (veiligheid), administratie, queries enz ... Deze laatste tool biedt de mogelijkheid om allerlei lijsten te trekken volgens gewenste parameters al dan niet over bepaalde jaren heen. Helemaal bovenaan is een zoekbalk waar via allerlei zoekingen kan gezocht worden naar diverse soorten gegevens (namen, adressen, gebouwen, nummers, inspecties, enz ...). Ook bepaalde koppelingen zijn mogelijk zoals een knop naar de rapportagesoftware Maksbo.

2.4 evolutie van het ledenbestand

Na een terugval in 2015 is het ledenaantal in 2016 stabiel gebleven. Dit was ook enigszins te verwachten omdat de daling van het jaar ervoor vooral het gevolg was van een

grondige opkuis van de databank. Er waren in de loop der jaren een aantal 'slapende' leden in de databank blijven hangen die al een tijdje geen lidgeld meer betaalden en ook niet uitgeschreven waren. Na een uitgebreide telefoonronde zijn diverse ervan opnieuw opgepikt, andere werden uitgeschreven. Deze operatie was van belang om in de loop van 2016 een zuivere en correcte migratie van gegevens te laten uitvoeren naar een nieuw databanksysteem (zie hierboven 2.3 en hoofdstuk 7). Een gelijkaardig fenomeen deed zich uiteraard ook voor bij de objecten of gebouwen.

Het aantal leden of abonnees eind 2016 bedraagt 523, slecht één minder dan het jaar ervoor. Dit is het saldo van uittrekders en nieuwe aansluitingen en illustreert dat opkuisoperatie van 2015 wel degelijk een stabiel resultaat met zich meebracht nu blijkt dat de aangesloten leden effectief ook hun lidgeld betalen en dus volwaardig lid zijn. Bij de objecten is de evolutie echter veel frapperanter met een duidelijke stijging (zie verder 2.5). Het feit dat voor bijna hetzelfde aantal leden beduidend meer gebouwen aangesloten zijn, betekent dat de reeds aangesloten leden hun portefeuille uitgebreid hebben en hun vertrouwen dus gegroeid is. Eén en ander is ook het gevolg van de plaatsbezoeken aan de grotere abonnees met de nieuwe tariefstructuur en korting vanaf het elfde object (zie hoger 2.2).

Als we deze cijfers in een ruimer perspectief plaatsen en vergelijken met andere provincies, blijkt een gelijkaardige trend. Er is in 2016 zelfs globaal een lichte daling te merken van 7 leden over het totale ledenbestand in de 5 provincies wat verwaarloosbaar is. De jarenlange groei van het ledenaantal bij Monumentenwacht is de laatste jaren overal wat tot stagnatie gekomen. Een permanente groei is ook moeilijk vol te houden als het personeelsbestand gelijk blijft.

Een te bewaken aspect is de inspectiecapaciteit, dit wil zeggen het aantal leden en objecten in relatie tot het aantal medewerkers. Gezien dit laatste voor West-Vlaanderen al 18 jaar gelijk bleef, zijn er grenzen aan de groei. Immers het draait niet alleen om het aantal leden en objecten maar ook de mogelijkheid tot herhaalinspecties gemiddeld om de 4 jaar. Nu een personeelsuitbreiding in het vooruitzicht gesteld wordt, kan dit

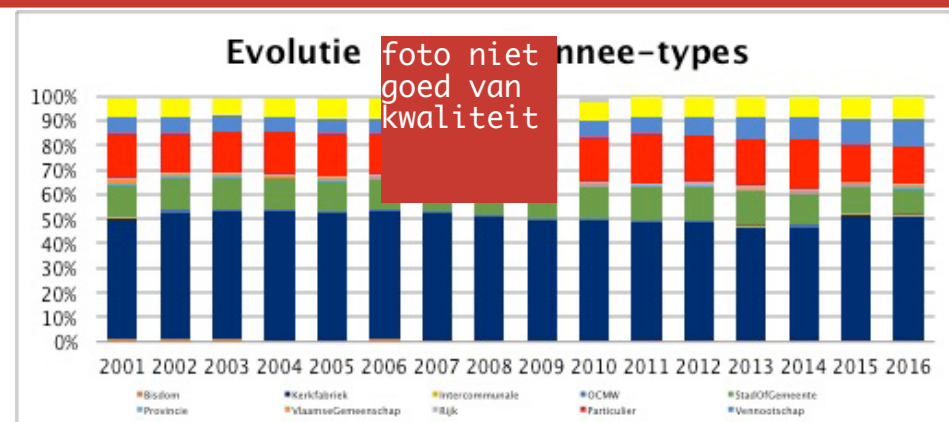
herbekeken worden, evenwel na een opleidingsperiode. Daarnaast blijft een gezonde verhouding tussen aantal nieuwe en bestaande leden en erfgoedobjecten de boodschap.

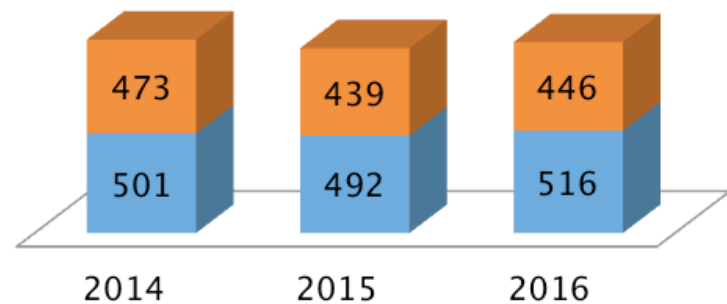
Als we het ledenbestand van naderbij bekijken kunnen we een aantal groepen of 'abonnee-types' onderscheiden. Ten opzichte van 2015 is deze verhouding nagenoeg gelijk gebleven: de kerkfabrieken blijven met 51% de grootste groep uitmaken. Dit is beduidend meer dan in andere provincies waar dit gemiddeld 40% belooft. Gegroepeerd vormt de private sector de tweede belangrijkste groep met 35%, waaronder particulieren, VZW's en vennootschappen ressorteren. Na een duidelijke daling in 2015 is er opnieuw een licht stijgende trend. Tenslotte vormen de openbare besturen samen (gemeenten, OCMW's, provinciebestuur, Vlaamse overheid ...) zo'n 13% van de totaliteit aan leden. Ook hier was in 2015 een daling te noteren die stabiliseerde in 2016.

2.5 de evolutie van het objectenbestand

Na een significante daling in 2015 ten gevolge van een grondige opkuis van de databank is in 2016 opnieuw een stijging te noteren met 31 eenheden of te inspecteren erfgoedobjecten. Het is een nettoresultaat na een opzegging van 8 objecten per 31/12/16. Dit is veel op één jaar (meer dan 3%) en is ten dele het gevolg van plaatsbezoeken bij grote abonnees (zie hoger punt 2.2). Er zijn beduidend meer objecten bijgekomen bij bestaande leden (wat op een groeiend vertrouwen kan wijzen), in mindere mate gaat het om volledig nieuwe abonnees waar een status quo te vermelden is. Zoals uit de tabel blijkt, staat de teller eind 2016 uiteindelijk op 962 te inspecteren erfgoedobjecten of TIE (deelobjecten dus inbegrepen). Daarmee is al minstens de situatie van 2014 geëvenaard en zijn we goed op weg om de piek van 2015 te behalen. In een paar jaar tijd is dus de achterstand ingehaald deze keer met meer betrouwbare cijfers dan voor 2015. Ter informatie: het totale aantal objecten ooit aangesloten bij Monumentenwacht West-Vlaanderen bedraagt 1.366 TIE.

Dit is eenzelfde trend als in andere provincies waar het totaal aantal erfgoedobjecten ook duidelijk gestegen is met 186 eenheden in totaal. Dit terwijl het aantal leden gemiddeld zelfs lichtjes gedaald is. Hier tekent zich ook het fenomeen af van meer nieuwe objecten bij bestaande leden. Interprovinciaal bedraagt het totale aantal erfgoedobjecten nu 6651 eenheden met provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen als koplopers.

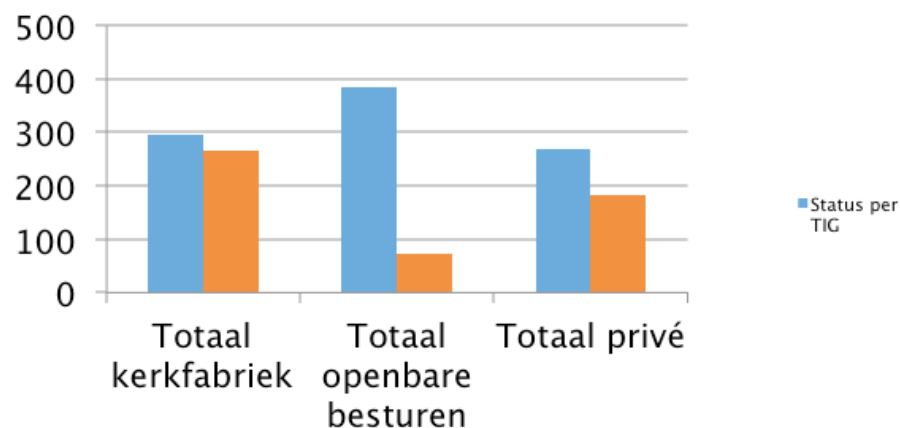

De verhouding beschermde (54%) versus niet beschermde gebouwen (46%) is nagenoeg gelijk gebleven met ongeveer een gelijke verdeling. Dit zegt op zich niet zoveel behalve dat Monumentenwacht duidelijk niet alleen beschermde objecten opneemt. In de meeste andere provincies (behalve Limburg) ligt het aandeel beschermde gebouwen veel hoger ligt tot 70% van het totaal aantal.

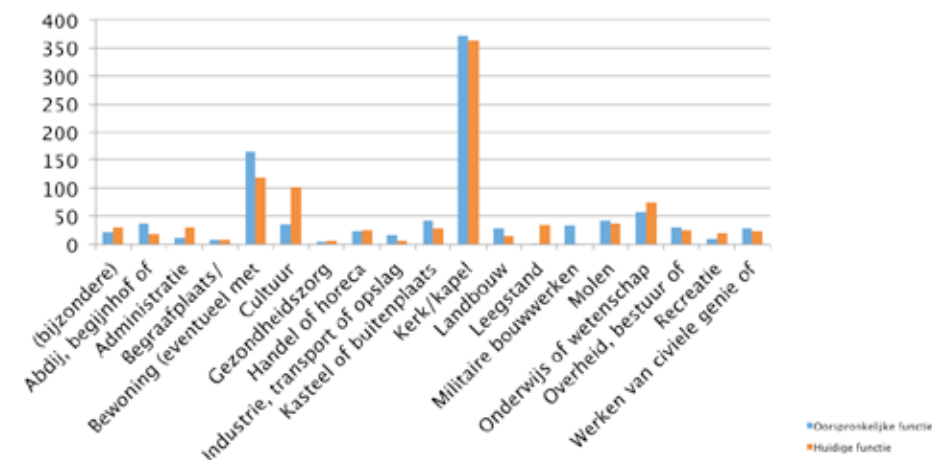
2.6 objecttypes

De diversiteit aan soorten erfgoedobjecten is groot. Enerzijds kunnen de objecten naar analogie met de leden, in enkele grote groepen ingedeeld worden: kerkfabrieken, openbare besturen en private sector. Maar de verhoudingen in aantallen liggen bij objecten wel anders omdat het aantal objecten niet recht evenredig is met het aantal leden van dezelfde groep. Vooral bij openbare besturen gaat het om veel meer objecten per lid omdat gemeenten een veel ruimer gebouwenbestand beheren dan kerkfabrieken

of particulieren.

Deze ruwe indeling weerspiegelt nog niet de grote verscheidenheid aan objecttypes die duidelijker afleesbaar is uit de grafiek van functiewijzigingen. Het leeuwenaandeel 38% bestaat zoals te verwachten uit kerken en aanverwante religieuze gebouwen. Daarna volgen een aantal duidelijk herkenbare groepen zoals particuliere woningen 12%, gebouwen met een culturele bestemming 11% en schoolgebouwen 8%. Tenslotte zijn er heel wat soorten bouwtypes met beperktere vertegenwoordiging zoals kastelen, molens, handelszaken, boerderijen, militaire bouwwerken, gerechtsgebouwen, hospitalen en andere zorginstellingen die in historische gebouwen ondergebracht zijn.

3

Inspecties en rapportage in 2016

3.1 dienstverleningen

Hoewel de kernopdracht bestaat uit inspecties ter plaatse verleent Monumentenwacht veel meer diensten dan op het eerste zicht lijkt. Met het invoeren van de nieuwe tariefstructuur vanaf januari 2016 (zie hoofdstuk 2) zijn tegelijk ook de dienstverleningen onder de loep gehouden en wat herschikt. De exacte omschrijving van de dienstverleningen is na bespreking in het dagelijks bestuur en raad van bestuur door de koepel vastgelegd in een intern document 'vormen van dienstverlening' met koppelingen aan de betreffende tarieven per dienst. Dit heeft geen impact op de dienstverlening op het terrein. Het is de bedoeling om over de 5 provincies heen alle wachters en het administratief personeel duidelijk te maken wat er juist begrepen wordt onder welke dienst en hoe die (al dan niet) moet worden gefactureerd.

Er worden twee grote groepen dienstverleningen voor de leden onderscheiden (voor niet-leden is er een apart veel hoger uurtarief): de reguliere diensten (aan het

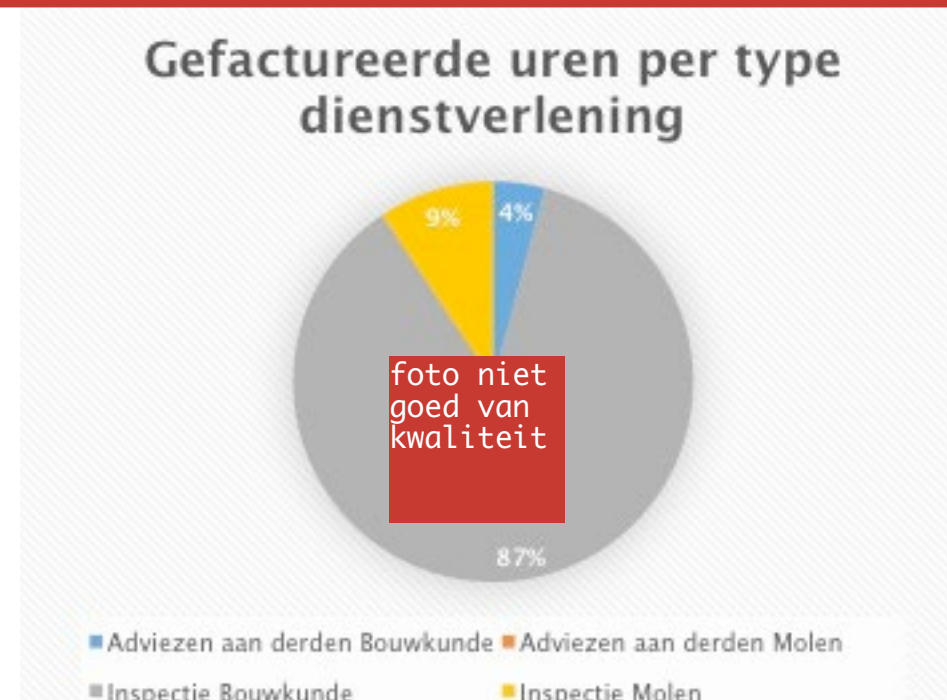
basistarief) en de gespecialiseerde diensten waarbij de expertise van Monumentenwacht in het bijzonder aangesproken wordt (aan een hoger tarief). Daaronder wordt respectievelijk het volgende begrepen:

∅ reguliere diensten: alle vormen van inspecties zowel voor bouwkunde als voor interieur maar ook voor varend erfgoed en archeologie (eerste inspecties, herhaalinspecties, deelinspecties), werken verbonden aan inspecties, inrichten van bewaarplaatsen, nazorg en adviezen verbonden aan inspecties, veiligheid en toegankelijkheid, overleg en werfvergaderingen

∅ gespecialiseerde diensten: monitoring en metingen, gespecialiseerde adviezen gekoppeld aan een plaatsbezoek, kostprijsindicatie (het vroegere MOP of meerjarenonderhoudsplan)

Het gevolg is dat de vroegere gewone bouwkundige of interieur adviezen (dus geen gespecialiseerde) moeilijk nog als dusdanig afzonderlijk in de databank geregistreerd worden. Deze worden wel gefactureerd en beschouwd als een vorm van een deelinspectie.

Een bijzondere vorm van dienstverlening is de nazorg (en eigenlijk ook de 'voorzorg'), dat betekent alle vormen van begeleiding die voortvloeien uit een inspectie en een rapport meestal zonder verplaatsing. Soms stellen leden nog vragen na ontvangst van een

rapport of vragen ze toelichting te geven aan ambtenaren, aannemers en architecten. Als het antwoord van de betrokken wachter (telefonisch, per mail of per brief) binnen de perken blijft, is deze nazorg gratis. Dit wordt als een extraatje beschouwd. Als de nazorg evenwel toch zou oplopen tot meer dan 2 uur (al dan niet met een verplaatsing) dan wordt deze gefactureerd aan het basistarief. Hetzelfde geldt voor de zgn. 'voorzorg', de voorbereidingen die getroffen worden bij een nieuwe aansluiting om een inspectie vlot te laten verlopen.

Ondanks een grote waaier aan diensten, blijft het grootste aandeel uiteraard bestaan uit inspecties en daaruit voortvloeiende rapporten. Voor West-Vlaanderen is dit zelfs meer uitgesproken dan in andere provincies: 87 % van de diensten bestaan uit inspecties, 9% specifiek op molens en slechts 4% bouwkundige adviezen (15 keer in absolute cijfers). Hier worden moleninspecties apart bijgehouden omwille van het specifieke karakter ervan. Dit betekent niet onmiddellijk dat er bij ons veel minder adviezen gegeven worden dan in andere provincies maar ze worden minder geregistreerd en beschouwd als (gratis) nazorg. Voor interieur is dat zelfs nog meer uitgesproken.

De verhoudingen liggen in de meeste provincie wel ongeveer gelijk: reguliere inspecties belopen daar ook meer dan 80% met een gemiddelde van 83%. Buitenbeentje is Limburg met 59% wegens een groot aandeel aan werken (34%).

Een heel opmerkelijk verschil met enkele andere provincies is het nagenoeg volledig ontbreken van werken. Toch voeren onze wachters occasioneel werken uit maar steeds tijdens een inspectie zodat die uren niet opgesplitst worden in de databank en op de factuur (het tarief is toch dezelfde). Op het rapport wordt steeds gemeld of er werken zijn uitgevoerd tijdens een inspectie. Sommige van die werken zijn immers noodingrepen om verdere vervolgschade te voorkomen zodat nadien aannemers toch nog moeten ingrepen doen om het probleem definitief te verhelpen.

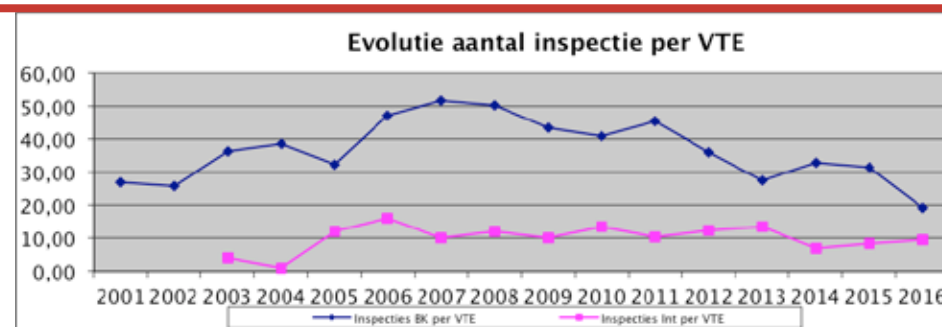
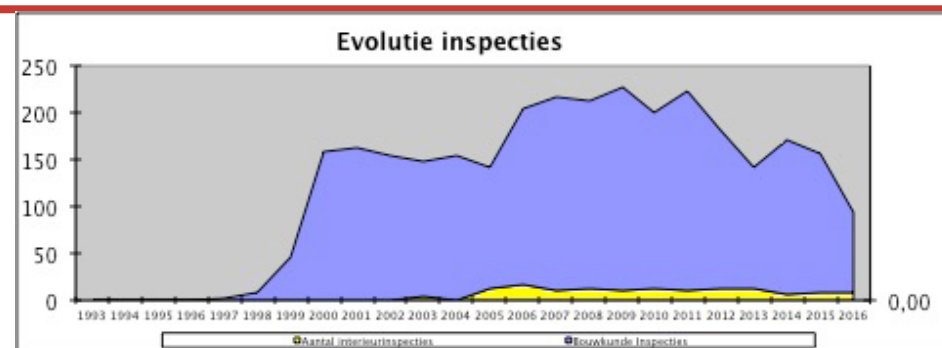
Bepaalde provincies zoals Limburg en Antwerpen zetten sinds 2016 meer in op werkzaamheden omdat daar vraag naar is bij de abonnees. Immers het is steeds moeilijk om geschikte aannemers te vinden voor kleinere werken en/of op specifieke of moeilijk bereikbare plaatsen of gespecialiseerde ingrepen in historische gebouwen. Andere provincies zoals Oost-Vlaanderen, zetten in op het begeleiden van depotinrichting en transporten van objecten van erfgoedlocaties naar centrale depots. West-Vlaanderen doet dat doelbewust niet omdat onze visie is dat de focus in eerste instantie op (herhaal-) inspecties moet liggen. Ons personeelsbestand laat het niet toe om andere diensten meer uit te bouwen omdat dit ten nadele van inspecties zou gebeuren.

3.2 evolutie aantal inspecties

In 2016 zijn er 84 bouwkundige inspecties te noteren en 9 interieurinspecties, dus 93 inspecties in totaal. Te noteren is dat de interieurwachter ook moleninspecties uitvoert

en dus voor een deel van de bouwkundige inspecties instaat. Vandaar dat het aantal interieurinspecties per VTE lager ligt dan in andere provincies (gemiddeld 13).

Als we onderstaande grafiek bekijken valt het niet te ontkennen dat het aantal inspecties in 2016 gevoelig teruggelopen is: een daling met 55 eenheden of 40%. Dit is voor een groot deel te wijten aan de langdurige ziekte en deeltijdse werkhervatting met progressieve tewerkstelling van één van de bouwkundige wachters wat een vermindering van 20% vertegenwoordigt (zie verder hoofdstuk 5). Ook in 2016 is er nog veel tijd en energie in de ontwikkeling en begeleiding van de rapportagesoftware Maksbo gegaan

(zie verder 3.5). Twee van onze wachters waren daar heel nauw bij betrokken en hebben hier inspectie- en rapportagetijd aan opgeofferd.

Anderzijds is het aantal gefactureerde uren bouwkunde veel minder teruggelopen dan het aantal inspecties: 762 uren in 2016 ten opzichte van 896 uren in 2015 wat neerkomt op een daling van 15%. Dit houdt dus in dat het aantal uren per inspectie veel hoger opgelopen is. De inspecties duren inderdaad gevoelig langer: van 6 uren in 2015 naar gemiddeld 9 uren per inspectie in 2016 dit is zomaar even een stijging met 50%. Een directe verklaring is daar niet voor te vinden, behalve dat er redelijk wat nieuwe objecten te noteren waren waarvan de duur van de eerste inspectie sowieso langer duurt dan een herhaalinspectie. Het aantal herhaalinspecties is de laatste jaren geleidelijk aan het teruglopen terwijl de duur tussen het aantal inspecties vreemd genoeg toch vrij stabiel blijft (zie hierna kerncijfers).

Een extrapolatie naar het aantal inspecties per VTE vertoont uiteraard dezelfde dalende trend die nu in 2016 wel zeer uitgesproken is om voormelde redenen. Dit gaat van 31,5 inspecties per VTE in 2015 naar gemiddeld 19,30 inspecties bouwkunde in 2016, ook een daling met 40%. Dit gemiddelde verschilt echter van wachter tot wachter. Voor interieur is een lichte stijging met één eenheid in 2016. Zoals vorige jaren aangegeven ligt het gemiddeld aantal interieurinspecties per jaar sowieso een stuk, lager dan de bouwkundige omdat dergelijke inspectie veel langer duurt en de rapportage exponentieel meer tijd in beslag neemt.

Dit mede door de bestendinging van de situatie met een langdurig zieke wachter die halftijds werkt. Met een hernieuwd team moet de ambitie evenwel zijn om vanaf 2018 deze trend om te buigen rekening houdend met de inzet van het volledige team bij de opleidingsprocedure. Op voorwaarde dat de rapportagesoftware naar behoren werkt en er niet teveel tijd in het implementatie hoeft te gaan.

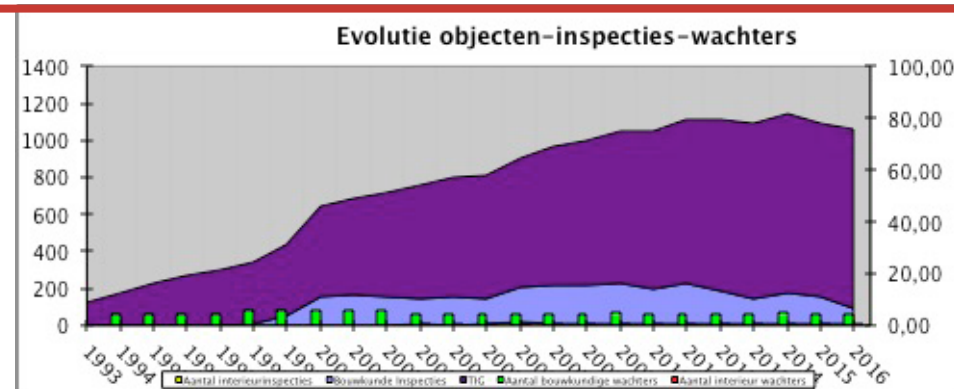
Tenslotte is in onderstaande grafiek de verhouding te zien tussen het aantal objecten, het aantal inspecties en het aantal wachters sinds 1993. De gestage groei van het aantal erfgoedobjecten is zeer prominent zichtbaar (paarse curve met de rechteras, waarvan

de cijfers met 10 moeten vermenigvuldigd worden) tot een bijna stabilisering de laatste 5 jaar. Meer naar onder te zien, is het aantal inspecties (blauwe curve), in de loop der jaren mee gegroeid tot iets minder dan 200 per jaar en vanaf 2012 teruggezak. Helemaal onderaan stellen de groene en rode blokjes het aantal wachters voor (respectievelijk bouwkundige en interieur). Vanaf 1998 is dit hetzelfde aantal gebleven met een omschakeling in 2003 naar 1 interieurwachter zonder extra wachters. Deze grafiek illustreert dat de jarenlange stagnatie en veroudering van het personeelsbestand ten opzichte van een steeds groeiend objectenbestand zich geleidelijk ook doet gevoelen in het aantal inspecties. De geplande wervingen in 2017 moeten daar op termijn aan tegemoet komen.

3.3 kerncijfers

In de databank worden heel wat gegevens bijgehouden, zowel voor onze eigen organisatie als voor de koepel en de andere monumentenwachterverenigingen. Het is een interessante oefening om de belangrijkste gegevens daaruit te distilleren om een aantal hoofdtrends of markante zaken naar boven te halen. We noemen dit kerncijfers omdat de kernopdracht van Monumentenwacht West-Vlaanderen hier in te vatten is. Zonder aan cijferfetisjisme te willen doen, is het kwestie van daar de juiste conclusies uit te trekken. Hoe evolueert onze werking en waar staan wij ten opzichte van de 4 andere provincies en de interprovinciale gemiddelden? Dergelijke oefeningen bieden vooral tendenzen en vergelijkend materiaal om een goede inschatting en evaluatie te kunnen maken van de eigen werking, te zien waar eventuele bijstellingen nodig zijn en ook om ambities te kunnen stellen.

Het lijkt logisch dat het aantal dienstverleningen recht evenredig staat in verhouding tot het aantal monumentenwachters in VTE uitgedrukt. Voor West-Vlaanderen zijn dat 6 VTE in 2016 verminderd tot 5,3 door een langdurige ziekte. Nochtans zegt dergelijk cijfer zeker niet alles omdat het aantal inspecties van vele andere factoren kan afhangen: leeftijdscurve van de wachters, aantal ziekte-dagen in de organisatie, inzetbaarheid van de wachters, andere opdrachten, duur van een inspectie, complexiteit van een object, andere apparatuur, gebruik van software enz....

parameter	aantal 2015	aantal 2016	totaal + gemid 5 provincies	opmerking WVL 2016
aantal leden	524	523	T = 3142 G = 628	status quo
aantal te inspecteren erfgoedobjecten	931	962	T = 6651 G = 1330	stijging +31
verdeling objecten	33% privésector 51% kerken 15% gemeenten 1% andere	35% privésector 52% kerken 13% openbaar	47% privésector 40% kerken 12% openbaar 1% andere	status quo
aantal wachters	6 VTE	5,36 VTE (4,36 BK)	T = 33,55 VTE G = 6,71 VTE	één halftijdse werkhervatting
aantal erfgoedobjecten per VTE	155,66	179,48	G = 193,53	
aantal gefactureerde uren diensten bouw-kunde	985	881,5	T = 7256,63 G = 1451,32	40% onder het gemiddelde
aandeel inspecties in diensten	91%	87%	83%	andere diensten weinig geregistr.
aantal inspecties bouw-kunde	148	84	T = 828 G = 165,6	daling met 43%
aantal inspecties bouw-kunde per VTE BK	31,5	19,26	G = 31,41	40% onder het gemiddelde

aantal gefactureerde uren inspecties bouw-kunde	896,5	762	G = 1199	daling met 15%
gemiddeld aantal uren per bouw-kundig inspectie	6 uren	9 uren	7,24 uren	de helft meer uren per insp.
aantal gefactureerde uren inspecties BK per VTE	190,74	174,77	G = 224,80	
verhouding 1 ^e inspectie / herhaalinspecties	80% herhaal 20% eerste	60% herhaal 40% eerste	66% 34%	20% meer eerste inspectie
aantal jaren tussen 2 inspecties	5 jaar	5 jaar	G = 6,21	status quo
aantal interieurinspecties	8	9	G = 13,6 per VTE	ook molenwachter
gefactureerde uren interieurinspecties	80	90,89	G = 123,10	lichte stijging - onder gemid.
verhouding 1 ^e herhaalinspecties interieur	geen herhaal	77% eerste 23% herhaal	66% eerste 34% herhaal	weinig herhaal
gefactureerde uren andere diensten (werk/advies...)	3	1	T = 228,67 G = 45,73	99% inspecties

In voorgaande paragrafen zijn al cijfergegevens aan bod gekomen. Hieronder wordt één en ander even op een rij gezet.

- Het aantal leden (523) en erfgoedobjecten (962) in West-Vlaanderen ligt een stuk onder het interprovinciale gemiddelde (resp. 628 en 1330) wat voor een deel te verklaren is door ons kleinere team. Andere provincies hebben 8 tot 10 VTE monumentenwachters

waarmee je heel wat meer kunt behappen. Na een jaar van daling door de opkuis van de databank is er opnieuw een stijging te noteren. Hoe dan ook er is nog potentie tot groei zeker als we weten dat het aantal gebouwen op de 'inventaris onroerend erfgoed' in West-Vlaanderen een stuk hoger ligt dan in andere provincies.

- Er is al gewezen op de verschillen in soorten leden en erfgoedobjecten met andere provincies. Vooral het hoge aandeel kerkbesturen is opvallend evenals het lagere aandeel beschermde gebouwen in vergelijking met andere provincies.
- Het aantal erfgoedobjecten per VTE (179) begint het interprovinciaal gemiddelde (193) te benaderen.
- Opvallend is de daling van het aantal inspecties bouwkunde (84) en het gemiddelde hiervan per VTE (19). Hier scoren wij duidelijk minder goed dan andere provincies. De verklaring is deels te vinden in een langdurige deeltijdse werkhervatting na een ziekte en de inzet in Maksbo. Een andere factor is dat één van onze bouwkundige wachter, steeds als tweede monumentenwachter meegaat en zelf geen volledige rapporten uitschrijft (wel de plannen en foto's ervan opmaakt) zodat de productie van rapporten (en dus inspecties) iets lager ligt.
- Deze daling is minder sterk aanwezig in het aantal gefactureerde uren inspectie (762). Omgezet naar uren per VTE (175) blijft dit evenwel nog sterk onder het interprovinciaal gemiddelde (225).
- Een oorzaak kan zijn dat het aantal uren per inspectie gevoelig verhoogd is van 6 naar 9 uren. Er dient wel rekening gehouden met het feit dat de bouwkundige inspecties steeds per twee verlopen. Het aantal opgegeven uren inspectie is volledig afhankelijk van de wachters in kwestie en zijn of haar afronding in tijdsgebruik. Moeilijker te meten is het effect op de rapporten wat dit verschil een deel kan compenseren.
- De verhouding tussen eerste en herhaalinspecties is vergelijkbaar met andere provincies. De tijdsduur tussen 2 inspecties voor hetzelfde erfgoedobject (5 jaar) ligt zelfs iets lager dan het gemiddelde maar evolueert naar meer jaren voor een herhaalinspectie wat geen goede evolutie is. Ideaal is gemiddeld 4 jaar tot de volgende herhaalinspectie afhankelijk van het soort gebouw.
- Inzake interieur ligt een vergelijking zeer moeilijk omdat in andere provincies doorgaans twee VTE interieurwachters aan het werk zijn. Bovendien neemt onze interieurwachter nog moleninspecties voor zijn rekening die als bouwkunde beschouwd worden. Dit verklaart gedeeltelijk dat het gemiddeld aantal interieurinspecties per VTE (9) lager ligt dan het interprovinciale gemiddelde (13). Hier zit dus ook nog groeimarge op.
- Het aantal gefactureerde uren (90) interieur per jaar is in West-Vlaanderen dan weer gestegen maar blijft onder het gemiddelde van andere provincies (123).

Voorlopige eindconclusie: het wordt een grote uitdaging om de capaciteit op te krikken en vooral de dalende trend in aantal inspecties om te buigen. De omstandigheden evolueren in 2017 voorlopig nog in dezelfde richting (zowel wat personeelssituatie, tijdsinvestering als capaciteit betreft) zodat er geen spectaculaire resultaten te verwachten vallen. Een lichtpunt is de geplande personeelsuitbreiding in de tweede helft van 2017 die na een opleidingsperiode op middellange termijn een rendement zouden moeten

opleveren en het gehele team optrekken. Daarnaast is er zeker ook nog groeimarge maar deze ambities zijn uiteraard sterk afhankelijk van de implementatie van de nieuwe rapportagesoftware Maksbo en en Maksin (zie verder).

3.4 inspectievoertuigen en –materialen

Om de inspecties te kunnen uitvoeren, beschikken de monumentenwachters uiteraard over de nodige dienstvoertuigen. Het betreft twee grotere camionettes voor de bouwkundige wachters en een bestelwagen voor de interieurwachter. Deze zijn volledig uitgerust met allerlei materiaal om de inspecties op deskundige wijze te kunnen uitvoeren. De 2 grotere camionettes beschikken ook over een ladderlift om het laden en lossen van ladders gebruiksvriendelijker te maken. Het wagenpark van Monumentenwacht West-Vlaanderen bestaat uit volgende voertuigen:

- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2010 met nummerplaat 1-KTA-814
- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2015 met nummerplaat 1-NEB-390
- een Peugeot Partner bouwjaar 2003 met nummerplaat 1-JKD-152

Na de beslissing van de raad van Bestuur in het najaar van 2015, is in 2016 overgegaan naar een andere verzekeraar voor de autoverzekering. De overdracht van eigendom van de resterende wagens van de koepel naar West-Vlaanderen was in 2015 ook al voltrokken. De 3 lopende polissen bij KBC-verzekeringen zijn in april opgezegd met

ingang van 1 juli 2016. Toen bleek dat de ingangsdata verschillend lagen is uiteindelijk de gehele overstap afgerond begin 2017. Dit is ook het eerste jaar waarin we volledig door Ethias verzekerd zijn voor onze bedrijfswagens. Met een personeelsuitbreiding in het vooruitzicht zijn eind 2016 ook offertes gevraagd voor 2 nieuwe bestelwagens namelijk voor een bouwkundig team enerzijds en de vervanging van de wagen voor interieur anderzijds want deze was dringend aan vervanging toe (14 jaar oud).

3.5 rapportagesoftware

Minstens even belangrijk als een inspectie is het rapport dat daaruit voortkomt. Geen inspectie of advies zonder een rapport. Zoals al aangegeven is de rapportagetijd veel langer dan die van een inspectie en hangt dit heel sterk af van de situatie, de complexiteit van een gebouw en ook de bouwkundige toestand. Als die toestand minder goed is en er dus veel op te merken is, zal het rapport dus langer worden. De rapporten zijn zeer waardevolle documenten, enerzijds als een neerslag van een inspectie en anderzijds als communicatie en aanbeveling naar de leden. Het is een cruciaal instrument in de werking van Monumentenwacht dat trouwens door architecten, studiebureaus, aannemers, technische diensten van gemeenten en andere overheden als leidraad gebruikt worden voor een onderhoudsprogramma, voor herstellingswerken en voor de opmaak van een restauratiedossier.

Sinds de wijziging van het decreet onroerend erfgoed met ingang van 2015 is een nieuw beleidsinstrument in voege gekomen met name de beheersplannen die vereist zijn als er een erfgoedpremie of vroegere restauratiesubsidie aangevraagd wordt (behalve de standaardpremie). Een onderdeel van dergelijk beheersplan is ook de toestandsbeschrijving van een gebouw en een overzicht van de noodzakelijke werkzaamheden en onderhouds- en herstellingswerken. Daarvoor hebben de rapporten van Monumentenwacht nog meer aan belang gewonnen want die bieden een goed overzicht en een degelijke beschrijving van de gewenste informatie. Menig architecten- of studiebureau die beheersplannen opmaken doen beroep op de rapporten van Monumentenwacht. Dit is uiteraard zeker niet voor alle gebouwen het geval, en momenteel meestal enkel nog voor beschermde gebouwen waarvoor een premie aangevraagd zal worden. In de loop van 2016 is deze vraag duidelijk toegenomen.

Momenteel worden de rapporten volgens een geijkte manier in een vastgesteld sjabloon opgemaakt in MS-Word. Dit model heeft meer dan 20 jaar goede diensten bewezen en is inhoudelijk zeker nog relevant en bruikbaar voor de leden. Een groot nadeel is evenwel dat er geen afzonderlijke data kunnen uit gegenereerd worden. Daarom is in 2014 beslist om voor bouwkunde over te schakelen naar een Acces-model onder de naam Maksbo, waar allerlei gegevens in aparte velden volgens een bepaalde boomstructuur opgeslagen worden en daarna samengevoegd tot een rapport. Dit betekent evenwel een totaal andere werkwijze voor de wachters en zal dus grote aanpassingen vergen.

In de vorige jaarverslagen 2014-15 is dit al aangekondigd evenwel met een vertraging in de ontwikkeling van Maksbo. Ook in 2016 is deze software nog niet volledig af maar is er wel een bruikbare versie opgeleverd in het voorjaar van 2016. Daarna heeft Monumentenwacht Vlaanderen, die de coördinatie ervan waarneemt, een reeks opleidingen georganiseerd voor elk team in de 5 provincies. Voor West-Vlaanderen vond deze opleiding plaats begin juni met het voltallige team inclusief de 2 coördinatoren.

Deze versie kon het team echter nog niet overtuigen om voluit in Maksbo te stappen. Uiteraard is de weerstand altijd groot voor dergelijke omschakelingen maar het systeem bleek nog te onvoldragen om er voluit mee aan de slag te gaan. Verschillende onderdelen werken nog niet naar behoren en het aantal bugs en ingeplande verbeteringen was nog te hoog. Er is afgesproken om nog tot eind van het jaar te wachten aangezien de planning voor aanpassingen over meerdere maanden gespreid werd. Andere provincies zijn wel met Maksbo aan de slag gegaan zij het soms wel met slechts een deel van het team. West-Vlaanderen blijft het meest kritisch ten opzichte van de nieuwe rapportagesoftware. Enerzijds omdat er een algemene ontevredenheid heerst over de aanpak en zienswijze en anderzijds omdat er heel wat technische problemen zijn zodat de toepassing voorlopig nog weinig gebruiksvriendelijk is. Zo zijn er bij voorbeeld nog vele aanpassingen uit te voeren na de export in een rapportversie. Andere problematiek is het concept en de werkwijze van Maksbo die niet altijd bevredigend is omdat er sterk toegespitst wordt op gebreken en minder op een algemene toestandsbeschrijving. Zonder Maksbo volledig te laten vallen, is na meerdere uitputtende discussies in teamverband, besloten om voorlopig te wachten totdat er een betere gebruiksvriendelijkere versie klaar is. Bleek dat dit pas in de loop van 2017 kan verwacht worden aangezien vanaf november alle aandacht, energie en middelen naar de centrale databank gegaan zijn voor de overgang van Citrix naar iMaks. In afwachting van een betere versie, werken we voorlopig nog met de Word-versie. West-Vlaanderen blijft de evolutie van Maksbo wel op de voet volgen en blijft actief in de testgroep die driemaandelijks vergadert.

Het proces daarvan wordt beschreven in hoofdstuk 7.

Ook voor Maksin (rapportage voor interieur) is er helaas weinig verbetering te melden. Deze ontwikkeling sleepte al veel langer aan en met het aantreden van een halftijdse adviseur interieur werd één en ander herbekeken. Er werd een vereenvoudiging van de software en verbetering van de rapport-layout in het vooruitzicht gesteld. Maar door de ziekte van de adviseur interieur vanaf de zomer 2016 is dit niet meer opgepikt geweest en tegen eind 2016 is elke evolutie stilgevallen. Uiteindelijk is op koepelniveau beslist om Maksin on hold te zetten en alle aandacht te leggen op iMaks en daarna op Maksbo in 2016-2017. De toepassing ervan was dan al een tijd ongelijk in de provincies. Hoewel de monumentenwachter interieur in West-Vlaanderen veel inspanningen geleverd heeft om met Maksin te werken, heeft hij toch beslist om Maksin aan de kant te schuiven tot er een gebruiksvriendelijke tool voor handen is en om voorlopig terug met de Word-versie te werken.

3.6 inspectie van begraafplaatsen

Ondertussen staat de ontwikkeling van nieuwe producten niet stil en is er geleidelijk een tool ontwikkeld voor de inspectie en rapportage van begraafplaatsen. In het verleden gebeurde het ook al occasioneel dat er graven of grafmonumenten individueel geïnspecteerd werden. Spreekt voor zich dat dit zich in de nabijheid van kerken die onze grootste gebouwengroep vormen, spontaan kan aandienen. Daarnaast zijn grafmonumenten inzake aanpak niet verschillend van andere monumenten, standbeelden en buitenstaanders waar monumentenwacht al lang diensten voor verleent. Tenslotte is er al een precedent uit het verleden namelijk de systematische inspectie van begraafplaatsen uit de Eerste Wereldoorlog in 2010 (meestal in de Westhoek) in aanloop naar de herdenking van 100 jaar WO-I.

De behoefte groeide om meer systematisch grotere groepen of alle graven op kerkhoven en andere begraafplaatsen aan een inspectie te onderwerpen. Soms zijn er nog meerdere 19de eeuwse of vroeg 20ste eeuwse graven met een grote erfgoedwaarde. Bepaalde kerkhoven verbergen soms een lange geschiedenis van een lokale gemeenschap doorheen meerdere families. Dit vergde echter een andere aanpak dan individuele graven zodat er daarvoor door de ICT-verantwoordelijke van de koepel een basissoftware ontwikkeld is op basis van Acces met de naam Maksfun (afkorting van funerair). Dit vertrekt van een algemeen plan van een begraafplaats (meestal onderverdeeld in een aantal sectoren) met een overzicht van genummerde graven die elk stuk voor stuk kort beschreven worden. Elk graf krijgt een fiche waar een aantal vaste basisgegevens bijgehouden worden inclusief een foto. Voor bepaalde grafmonumenten die iets complexer zijn kan nog een apart rapportje opgemaakt worden.

Op die manier krijgt de beheerder (meestal een gemeentebestuur) een totaalbeeld van de begraafplaats en kan die gericht bepaalde of dezelfde gezamenlijke werken en ingrepen inplannen en anderzijds ook specifieke behandelingen of ingrepen per graf of grafmonument uitvoeren. Bepaalde onderhoudswerken zijn voor veel graven immers gelijklopend wat dan weer sterk afhankelijk is van de gebruikte materiaalsoorten voor de graven of voor bepaalde sierelementen (natuursteen, baksteen, keramiek, hout, metaal, glas, enz ...).

Na een opstart in Oost-Vlaanderen en de oprichting van een interprovinciale werkgroep rond deze specifieke aanpak, is West-Vlaanderen in 2016 ook van start gegaan met de systematische inspectie van begraafplaatsen. Twee bouwkundige wachters hebben zich daarop toegelegd en het is gezien de geringe risico's zelfs mogelijk om dergelijke inspecties alleen uit te voeren. Dit bood tegelijk de kans om te experimenteren met de tablet, een instrument dat ter plaatse gebruikt wordt om foto's te nemen en direct gegevens online in te voeren in de software van Maksfun. In den beginne verliep dat niet altijd even vlot maar geleidelijk aan is de software verbeterd zodat het nu een goed bruikbaar tool geworden is. Het grote voordeel is dat er al veel registratiewerk op het terrein tijdens de inspectie zelf kan gebeuren zodat het bureauwerk beperkt wordt. Dit jaar geldt nog als een proefperiode aan de hand van een uitgebreide opdracht

van 4 begraafplaatsen in de gemeente Beernem. Als dit positief geëvalueerd wordt, kunnen we deze dienstverlening verder uitrollen over in voor meerdere West-Vlaamse gemeentebesturen. Ook het werken met een tablet is vatbaar om bij andere inspecties toegepast te worden maar dit is pas mogelijk als de rapportage-software op punt staat.

4

Jaarrekening 2016

4.1 Financiële cyclus en financiële verrichtingen in BBC

Een fundamenteel gegeven bij een volledige financiële stroom was de verplichting voor het APB om in te stappen in BBC oftewel de Beleids- en Beheerscyclus volgens het model opgelegd door de Vlaamse overheid. De opmaak van het budget 2016 en het meerjarenplan 2016-2019 vormde daarin uiteraard het sleutelinstrument.

De uitgaven- en inkomstenstructuur van Monumentenwacht is echter net zoals in de vorige jaren vrij eenvoudig en duidelijk leesbaar: inzake uitgaven gaat het in hoofdzaak over personeelskosten (86,41 % van de totaalcost) en gewone werkingskosten zoals kantoo materiaal, telefoonkosten, portkosten, drukwerk, klimmateriaal, beroepskledij, brandstoffen en onderhoud voertuigen, opleidingen, promotiekosten, zitpenningen enz.

Inkomsten bestaan voor het grootste deel uit subsidies van het provinciebestuur en eigen inkomsten uit lidgelden en inspecties. Een investeringsbudget is nodig voor de aankoop

van computers, laptops, printers en de daaraan verbonden software- en licentiekosten alsook voor de aankoop van dienstvoertuigen. Het financieel overzicht wordt hierna toegelicht aan de hand van de staat van kosten en opbrengsten en de balans 2016.

4.2 Staat van kosten en opbrengsten 2016

J7 : DE STAAT VAN OPBRENGSTEN EN KOSTEN 2016

	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Kosten	471.540,98	481.203,81
A. Operationele kosten	471.440,98	481.032,14
1. Goederen en diensten	54.050,66	48.673,19
2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	407.467,27	419.953,87
3. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	9.212,39	11.653,19
4. Specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Toegestane werkingssubsidies	0,00	0,00
6. Andere operationele kosten	710,66	751,89
B. Financiële kosten	100,00	171,67
C. Uitzonderlijke kosten	0,00	0,00
1. Minwaarden bij de realisatie van vaste activa	0,00	0,00
2. Toegestane investeringsubsidies	0,00	0,00
II. Opbrengsten	550.534,42	501.463,75
A. Operationele opbrengsten	550.489,51	501.387,86
1. Opbrengsten uit de werking	63.299,07	56.185,01
2. Fiscale opbrengsten en boetes	0,00	0,00
3. Werkingssubsidies	485.420,59	440.725,00
a. Algemene werkingssubsidies	0,00	0,00
b. Specifieke werkingssubsidies	485.420,59	440.725,00
4. Recuperatie specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Andere operationele opbrengsten	1.769,85	4.477,85
B. Financiële opbrengsten	44,91	75,89
C. Uitzonderlijke opbrengsten	0,00	0,00
III. Overschot of Tekort van het boekjaar	78.993,44	20.259,94
A. Operationeel overschot of tekort	79.048,53	20.355,72
B. Financieel overschot of tekort	-55,09	-95,78
C. Uitzonderlijk overschot of tekort	0,00	0,00
IV. Verwerking van het overschot of tekort van het boekjaar		
A. Rechthebbenden uit het overschot van het boekjaar	0	0
B. Tussenkost door derden in het tekort van het boekjaar	0	0
C. Over te dragen overschot of tekort van het boekjaar	78.993,44	20.259,94

4.2.1. Kosten

Goederen en diensten

Hierin worden de kosten opgenomen die inherent zijn aan de exploitatie bv. aankoop gebruiksgoederen, telefonie, prestaties van derden, opleiding, enz..... In 2014 bedroeg dit 45.309,03 euro of 13,39% van alle kosten. In 2015 bedroeg dit 48.673,19 euro of 10,12 % van alle kosten. In 2016 bedroeg dit 54.050,66 of **11,46 %** van alle kosten

Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

Hierin worden alle kosten opgenomen met betrekking tot het personeel (lonen, vakantiegeld, eindejaarspremie, sociale lasten werkgever en werknemer, maaltijdcheques, verzekeringen enz. In 2014 bedroeg deze 82,57% van alle kosten. In 2015 bedroeg deze 419.953,19 euro of 87,27% van alle kosten. In 2016 bedroeg deze 407.467,27 of **86,41 %** van alle kosten

Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Materiële vaste activa zijn onderhevig aan technische slijtage (door het gebruik ervan) en economische slijtage (door bv. veroudering). Het gebruik smeert zich uit over verschillende boekjaren. Om te vermijden dat de kosten van de aankoop enkel zouden wegen op het resultaat van het boekjaar waarin ze aangeschaft werden, worden deze kosten gespreid over de geschatte levensduur via de afschrijvingen (bv. auto's op 5 jaar). In 2014 boekten we 7.236,37 euro of 2,14% van alle kosten af. In 2015 boekten we 11.653,19 euro of 2,42% van alle kosten af. In 2016 bedroeg dit nog 9.212,39 of **1,95%**

Andere operationele en financiële kosten

In 2014 noteerden we hier 6.302,37 euro of 1,86% van alle kosten. In 2015 noteerden we hier 751,89 euro of 0,15% van alle kosten. In 2016 boekten we 710,66 euro of **0,16%** van alle kosten.

De financiële kosten voor het houden van een zicht- en spaarrekening bedroegen in 2014 112,19 euro of 0,04% van alle kosten. In 2015 betaalden we 171,67 euro of 0,04% van alle kosten. In 2016 betaalden we nog slechts 100,00 euro of **0,02%** van alle kosten.

4.2.2. Opbrengsten

Opbrengsten uit de eigen werking

Dit is de som van de lidgelden en inspectievergoedingen. In 2014 ontvingen we hiervoor 49.171,30 euro of 19,10% van alle inkomsten. In 2015 ontvingen we hiervoor 56.185,01 euro of 11,20% van alle inkomsten. In 2016 bedroeg dit 63.299,07 euro of **11,50%**

Werkingsubsidies:

De enige opbrengst blijft hier de provinciale subsidie. In 2014 boekten we hier nog 79,65% van alle opbrengsten. In 2015 boekten we hier 440.725,00 euro of 87,90% van alle inkomsten. In 2016 bedroeg dit 485.420,59 euro of **88,17%** van alle inkomsten.

Andere operationele ontvangsten en financiële opbrengsten

In 2014 boekten we hier 2.242,52 euro of 0,87% van alle inkomsten. In 2015 boekten we

hier 4.477,85 euro of 0,89% van alle inkomsten. Voor 2016 bedroeg dit 1.769,85 of **0,32%** van alle inkomsten.

Onder financiële opbrengsten komen de interesten van zicht- en spaarrekening die in 2015 enorm gedaald zijn. We eindigden in 2014 op 942,49 euro of 0,37% van alle inkomsten. We eindigden in 2015 op 75,89 euro of 0,01% van alle inkomsten. Voor 2016 konden we slechts 44,91 euro inboeken of **0,01%** van alle inkomsten.

4.2.3. Resultaatverwerking:

De jaarrekening 2016 van het APB Monumentwacht geeft volgende resultaat: opbrengsten: € 550.534,42 - kosten: € 471.540,98 = winst van het boekjaar: € **78.993,44**.

4.3 Balans 2016

J6 : DE BALANS 2016

ACTIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Vlottende activa	275.577,45	223.339,40
A. Liquide Middelen en geldbeleggingen	259.722,59	217.385,90
B. Vorderingen op korte termijn	15.009,90	5.046,04
1. Vorderingen uit ruiltransacties	13.652,48	4.734,90
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	1.357,42	311,14
C. Voorraden en bestellingen in uitvoering	844,96	907,46
D. Overlopende rekeningen van het actief	0,00	0,00
E. Vorderingen op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
II. Vaste activa	24.094,75	31.892,21
A. Vorderingen op lange termijn	0,00	0,00
1. Vorderingen uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
B. Financiële vaste activa	0,00	0,00
1. Extern verzelfstandigde agentschappen	0,00	0,00
2. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en soortgelijke entiteiten	0,00	0,00
3. Publiek-Private Samenwerkingsverbanden	0,00	0,00
4. OCMW-verenigingen	0,00	0,00
5. Andere financiële vaste activa	0,00	0,00
C. Materiële vaste activa	24.094,75	31.892,21
1. Gemeenschapsgoederen	24.094,75	31.892,21
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Wegen en overige infrastructuur	0,00	0,00
c. Installaties, machines en uitrusting	3.976,57	4.958,71
d. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	20.118,18	26.933,50
e. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
f. Erfgoed	0,00	0,00
2. Bedrijfsmatige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Installaties, machines en uitrusting	0,00	0,00
c. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	0,00	0,00
d. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
3. Overige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Roerende goederen	0,00	0,00
D. Immateriële vaste activa	0,00	0,00
TOTAAL ACTIVA	299.672,20	255.231,61

4.3.1 Activa

4.3.1.1 Vlottende activa

A) Liquide middelen en geldbeleggingen

Het eindtotaal aan thesauriemiddelen (zicht- en spaarrekening en kasgeld) bedroeg eind 2014 173.163,95 of 92,73% van al onze activa. In 2015 is dit bedrag opgelopen tot 217.385,90 euro of 85,17% van als onze activa. In 2016 sloten we af op 259.722,59 euro of **86,67%** van al onze activa.

B) vorderingen op korte termijn

Hier vinden we het bedrag van de nog te innen facturen en het tegoed van de btw. In 2014 boekten we hier nog 2.302,02 euro of 1,24% van alle activa. In 2015 boekten we hier 5.046,04 euro of 1,98% van alle activa. In 2016 sloten we af op 15.009,90 euro of **5,01%**

C) Voorraden en bestellingen in uitvoering

Het bedrag van onze voorraad (lestenen, leihaken, teerband,...) vertegenwoordigde in 2014 825,81 euro of 0,44% van al onze activa. In 2015 is dit bedrag opgelopen tot 907,46 euro of 0,36% van al onze activa. In 2016 slonk onze voorraad tot 844,96 euro of **0,28%**

4.3.1.2 Vaste activa (materiële vaste activa)

Hier kunnen we de evolutie volgen van onze investeringsgoederen: de aanschafwaarde – de geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen over de voorbije jaren.

De restwaarde vertegenwoordigde in 2014 nog 66.615,15 euro en we schreven 55.641,55 af waardoor een boekwaarde overbleef van 10.447,64 euro.

In 2015 werd een nieuwe lichte vrachtwagen aangekocht waardoor de waarde van onze vaste activa steeg tot 31.892,21 euro of 12,49% van al onze activa.

In 2016 kochten we enkel een tablet aan ten behoeve van inspecties van ons funerair erfgoed (Maksfun). De waarde van onze vaste activa daalde na afschrijvingen tot 24.094,75 of **8,04%** van al onze activa

PASSIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Schulden	15.478,12	16.030,97
A. Schulden op korte termijn	15.478,12	16.030,97
1. Schulden uit ruiltransacties	15.478,12	16.030,97
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op korte termijn uit ruiltransacties	15.478,12	16.030,97
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
3. Overlopende rekeningen van het passief	0,00	0,00
4. Schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
B. Schulden op lange termijn	0,00	0,00
1. Schulden uit ruiltransacties	0,00	0,00
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	0,00	0,00
2. Overige risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op lange termijn uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
II. Nettoactief	284.194,08	239.200,64
TOTAAL PASSIVA	299.672,20	255.231,61

4.3.2. Passiva

4.3.2.1 Schulden op korte termijn

Dit bedrag bevat voornamelijk de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing en RSZ alsook nog een paar leveranciersfacturen waarvan de factuur nog betrekking had op 2016 maar pas vereffend werden begin januari 2017.

4.3.2.2 Resultaatverwerking

Het verschil tussen het actief 299.672,20 euro (onze rijkdom) en passief 15.478,12 euro (onze schulden) geeft ons een netto-actief van 284.194,08 euro.

4.4 Digitale rapporteringen

Net zoals het provinciebestuur is Monumentenwacht West-Vlaanderen ertoe gehouden om de financiële gegevens periodiek te bezorgen aan het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) van de Vlaamse overheid. Die instantie controleert de financiële stromen van alle lokale besturen in Vlaanderen. Deze rapportering gebeurt volledig digitaal volgens welbepaalde software en online instrumenten. Enerzijds moet er per kwartaal gerapporteerd worden en anderzijds moet jaarlijks ook het budget, het meerjarenplan en de jaarrekening digitaal gerapporteerd worden aan het ABB. Na verwerking krijgen we

bevestiging en desgevallend suggesties en opmerkingen.

De jaarrekening in de BBC-suite bevat echter meer dan alleen maar een staat van kosten en opbrengsten en een balans. Om een volledig beeld te krijgen van de financiële toestand dienen volgende documenten bijgevoegd.

- Beleidsnota:
  - Doelstellingenrealisatie
  - J1: Doelstellingenrekening
- Financiële nota
  - J2: Exploitatierkening (enkel totaal)
  - Investeringsrekening
    - f J3: Investeringsverrichtingen van het financieel boekjaar (totaal)
    - f J4: Rekening van de afgesloten investeringsenveloppen
  - J5: Liquiditeitenrekening
- Samenvatting algemene rekeningen
  - J6: Balans
  - J7: Staat van opbrengsten en kosten

Bij de jaarrekening hoort ook een toelichting die deze document verduidelijken. Ze bevat alle begeleidende en aanvullende informatie die niet in de jaarrekening zelf is opgenomen, maar die wel relevant is om de beslissing erover te onderbouwen. De boekhoudkundige toelichting van de jaarrekening omvat het volgende.

- Toelichting bij de exploitatierkening
  - f Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde f ontvangsten en uitgaven
  - f TJ1: exploitatierkening per beleidsdomein
  - f TJ2: evolutie exploitatierkening
- Toelichting bij de investeringsrekening
  - f Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde ontvangsten en uitgaven
  - f TJ3: investeringsverrichtingen per beleidsdomein
  - f TJ4: Evolutie investeringsverrichtingen
  - f TJ5: Stand van de kredieten per investeringsenveloppe
- TJ6: Evolutie liquiditeitenrekening
- Overzicht van de verstrekte werkings- en investeringsverrichtingen
- Toelichting bij de samenvatting van de rekeningen
  - f TJ7: Toelichting bij de balans
  - f Waarderingsregels
  - f Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Al deze documenten vormen samen de jaarrekening 2016 volgens de BBC-regels. Deze worden in digitale vorm aangeleverd aan het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid via het digitaal loket. Daarnaast vereist de BBC-reglementering dat er aangiften per kwartaal gebeuren van alle financiële verrichtingen van het autonoom provinciebedrijf.

4.5 de bedrijfsrevisor

Conform de beheersovereenkomst met het provinciebestuur en het provinciedecreet moet een APB een erkende bedrijfsrevisor of commissaris aanstellen om de boekhouding en financiële stromen en jaarrekeningen te laten controleren. In januari 2016 is na een openbare aanbesteding met ondersteuning van de provinciale dienst COOP (overheidsopdrachten), Guido Degrande en C° bedrijfsrevisoren bvba, met kantoor in het Fosterpark te 8000 Brugge, aangesteld als commissaris van Monumentenwacht West-Vlaanderen apb voor een bedrag van 3.539,25 euro voor een controleprogramma van 45 uren.

In een eerste contact op 11 maart 2016 werd de procedure overlopen en wederzijdse verwachtingen uitgewisseld. De weken daarna waren een zeer intense periode van het opzoeken en doorgeven van alle mogelijke financiële informatie op basis waarvan de bedrijfsrevisor zijn controlerende opdracht kon uitvoeren ten behoeve van het nazicht van de jaarrekening 2015. Er volgden nog een paar bijeenkomsten en heel wat mailverkeer. Doel was om een ontwerp van commissarisverslag voor te leggen aan de Raad van Bestuur medio april wat niet meer haalbaar bleek (zie hoofdstuk 1). Uiteindelijk is het verslag in de beheerraad van juni vastgesteld en door de provincieraad van juni goedgekeurd. Het eindoordeel was alleszins positief met een 'oordeel zonder voorbehoud' mits enkele aanbevelingen en opmerkingen.

Tenslotte kon de jaarrekening 2016 eind juni tijdig neergelegd worden in de balanscentrale van de Nationale Bank van België en de digitale rapportering aan de Vlaamse overheid afgehandeld worden. Uit deze eerste ervaring bleke dat er toch heel wat energie gaat in het aanleveren, toelichten en soms bediscussiëren van alle financiële gegevens. Voor bepaalde technisch-boekhoudkundige of principiële meningsverschillen gingen we te rade bij de financiële dienst van de provincie (zie hoofdstuk 9).

foto voor op deze pagina

5

Personeel

5.1 personeelsbestand en personeelsambities

Met 6 monumentenwachters is het team ongewijzigd gebleven in 2016 waarvan 5 bouwkundige wachters (Jean-Pierre Inghelbrecht, Patrick Declercq, Peter Desmet, Alex Hoornaert en Tracy Maenhout) en 1 interieurwachter (Brecht Lagae). De evolutie van het personeelsbestand is geschetst in het jaarverslag 2014. Na een snelle groei in de eerste jaren van Monumentenwacht is sinds 1998 het aantal gestagneerd op 6 wachters. Ondanks een constante toename van het aantal leden en erfgoedobjecten door de jaren heen (zie hoofdstuk 3.4), is er geen personeelsuitbreiding uit voortgekomen. Dit in tegenstelling tot andere provincies die wel verder investeerden in extra wachters en administratieve medewerkers tot teams van 10 tot 12 mensen (hoewel ook daar een stagnering te merken is de laatste jaren).

Ook in de loop van 2016 hebben de 2 coördinatoren zich verder ingezet voor de goede werking van Monumentenwacht, zij het deeltijds gedetacheerd vanuit de provinciale

diensten cultuur en welzijn. Reinoud Van Acker is door de Raad van Bestuur aangesteld tot gedelegeerd bestuurder en Stefaan Carlier tot administratief coördinator. Beiden werkten ook in 2016 heel nauw samen om alle beleidsmatige, administratieve en financiële processen in goede banen te leiden met korte overlegmomenten meerdere keer per week. Tot eind 2016 is deze detachering nog steeds niet officieel bekrachtigd geraakt hoewel de tijdsbesteding van de 2 coördinatoren voor Monumentenwacht steeds groeiende was voor ruim meer dan een halftijdse inzet. Een upgrade naar 100% voor beide functies is wenselijk en zinvol voor de continuïteit, ambities en vooral grote uitdagingen de komende jaren. Een nieuwe poging daartoe gebeurt de eerste maanden van 2017 in het kader van een ruimere reorganisatie en personeelsplan van de provincie, het laatste jaar voor de transitie van bevoegdheden naar de Vlaamse overheid (zie hoofdstuk 9).

In de loop van 2016 is een belangrijke doorbraak gebeurd in de aanpak van de aanslepende personeelsproblematiek van Monumentenwacht West-Vlaanderen. Een conclusie in 2015 was al dat een extra dotatie van het provinciebestuur noodzakelijk was om uit de impasse te geraken. De voorzitter had al een mandaat van de Raad van Bestuur om een personeelsuitbreiding te verdedigen in de deputatie en provincieraad. De eerste maanden van 2016 is een nieuw dossier voorgelegd aan de deputatie en een nota ten behoeve van het conclaaf van de deputatie in april 2016. Daarin is een personeelsuitbreiding in een ruimere visieontwikkeling voor Monumentenwacht beargumenteerd mede in het kader van een reorganisatie van het provinciebestuur. Essentieel is evenwel dat een versterking van de kerntaken van Monumentenwacht noodzakelijk is vooraleer nieuwe ambities in te plannen.

Uiteindelijk is in het conclaaf een eerste beslissing van de deputatie gevallen om verder te gaan met een uitbreiding met 2 VTE voor Monumentenwacht en dit als dusdanig voor

te leggen aan de provincieraad middels het budgetvoorstel 2017 en meerjarenplan 2017-2019. Dit was het signaal om een concrete teamuitbreiding administratief-financieel voor te bereiden in de loop van 2016 en een budgetaanpassing voor te leggen aan de provincieraad van oktober 2016.

Deze voorbereidende fase voltrok zich in drie grote stappen: 1. de opmaak van een aangepast meerjarenplan waarin de kosten voor 2 extra VTE inbegrepen zijn. Dit heeft een enorme impact op de meeste uitgavenposten (niet alleen loonkosten maar ook meubilair, bureautica, materiaal, voertuigen, verzekeringen e.d.m.). 2. De openstelling van twee vacatures en opmaak van een profiel- en functieomschrijving van de gewenste betrekkingen (één bouwkundige en één interieurwachter). 3. Na de goedkeuring budgetten, kon de vaststelling van de aanwervingsprocedure en bekendmaking van de vacatures gebeuren.

De bestuursvergaderingen van september en november zijn dan ook voor een groot stuk gewijd aan de personeelsuitbreiding (zie hoofdstuk 1.2). De definitieve opstart van de aanwervingsprocedure kon pas gebeuren nadat er zekerheid was over goedkeuring van het budget 2017 en meerjarenplan 2017-19 door de provincieraad in oktober-november 2016.

De leidraad voor de aanwervingsprocedure was uiteraard de rechtspositieregeling waarin al veel principiële en praktische zaken geregeld zijn (goedgekeurd door de Raad van Bestuur en provincieraad in juni 2014). Volgende elementen kwamen daarbij aan bod:

- _ vacant verklaren van de betrekkingen
- _ aanwervings- en toelatingsvoorwaarden (onder andere vereisten inzake diploma en werkervaring)
- _ de bekendmakingsmodaliteiten en aanwervingsprocedure
- _ de stappen in de selectieprocedure (mondeling, schriftelijk, praktische proef)
- _ de samenstelling van de selectiecommissie
- _ de opmaak van een proces-verbaal
- _ de aanstelling van de laureaten en bijhouden van een werfreserve

Al deze elementen werden door de gedelegeerd bestuurder in een dossier voorgelegd aan de Raad van Bestuur. Soms waren er specifieke invalshoeken die een aparte aanpak vergden. Zo was het een jarenlange traditie dat de koepel Monumentenwacht Vlaanderen de aanwervingsprocedures coördineerde voor de 5 provinciale verenigingen. Hoewel er voordelen aan verbonden waren zoals uniformiteit van aanpak, gebundelde wervingen, aanleg van werfreserves over de provincies heen en uitwisselingen, verviel deze aanpak grotendeels met de reorganisatie van de provinciale monumentenwachters. Door de inkanteling van Monumentenwacht in andere provincies kwam dit toe aan de provinciale personeelsdiensten, behalve in West-Vlaanderen waar er met het APB nog een autonome aanwervingsprocedure mogelijk was.

Het APB biedt dan weer het voordeel om een aantal eigen accenten te leggen wat zeer nuttig is wegens een werking die toch afwijkt van provinciale diensten. Gezien de specifieke functie van monumentenwachter is gekozen om eerst een mondelinge en dan een praktische proef te organiseren om kandidaten goed te kunnen peilen op bepaalde competenties en vaardigheden die eigen zijn aan de job. Ook in de bekendmaking is geopteerd om vrij breed te werven en kandidaten met een verschillende achtergrond toch kansen te geven. Daarvoor kwamen veel diploma's in aanmerking maar is toch een bachelorsdiploma vooropgesteld als basisvereiste. Anderzijds is ook een minimum aan beroepservaring gevraagd. Een ondergrens in diploma was een lange discussie in de Raad van Bestuur: bepaalde bestuursleden hadden voorkeur om geen hoger diploma te vragen andere vonden dan weer een bachelor te laag gemikt. Het maakt ook een verschil in de twee functies: voor bouwkundige wachter is een diplomavereiste minder noodzakelijk maar voor interieur dan wel meer zinvol. Uiteindelijk is beslist om voor beide functies een bachelorsdiploma in de brede zin voorop te stellen (ondanks het risico om voor bouwkunde een aantal goede kandidaten met veel ervaring zonder geschikt diploma niet te kunnen toelaten).

Na goedkeuring van budget en meerjarenplan door de provincieraad en vaststelling van de procedures door de Raad van Bestuur in de zitting van 16 november 2016 stond niets de effectieve opstart van de aanwervingsprocedure meer in de weg. Met behulp van de provinciale personeelsdienst is een instrumentarium aan documenten opgesteld dienstig voor opvolging van de procedure en de kandidaturen. Uiteraard is ook een wervend vacaturebericht opgemaakt mede door het inschakelen van een extern bureau. Tenslotte zijn offertes opgevraagd voor de publicatie van de vacatures waarbij gekozen is voor twee bekendmakingen in printvorm enerzijds en enkele grote digitale vacaturewebsites anderzijds. Nog in december 2016 werden de 2 vacatures langs zoveel mogelijk kanalen bekend gemaakt, de meeste langs digitale weg met als uiterste datum 21 januari 2017.

5.2 vakbondsoverleg: aanpassingen RPR en arbeidsreglement

Na de installatie van het vakbondsoverleg bij het APB Monumentenwacht in 2014, het zogenaamde BOC-HOC (bijzonder en hoger overlegcomité), is de samenstelling van het vakbondsoverleg in 2016 gewijzigd door verschuivingen binnen de respectievelijke organisaties. De vertegenwoordiging bestaat uit volgende afgevaardigden (zoals ook opgenomen in het arbeidsreglement):

- _ namens het ACV-openbare diensten: Johan Beernaert, Lieven Vergauwen, Glenn Gevaert
- _ namens het ACOD: Kristof Noë, Dimitri Vanliefde, Peter Fockaert
- _ namens het VSOA: Ingrid Daveloose, Geert Dyserinck
- _ voor de werkgever: Myriam Vanlerberghe en Reinoud Van Acker

_ technici vanuit de personeelsdienst van de provincie: Hilde Vandromme of Karolien Demeyer

In de loop van 2016 heeft er een vergadering plaatsgevonden met de afgevaardigden van de vakorganisaties. Aanleiding waren een aantal aanpassingen van de rechtspositieregeling of RPR en het arbeidsreglement. Bij het provinciebestuur zijn wijzigingen gebeurd van de RPR die ook moeten doorgetrokken worden in de RPR van de agentschappen om de uniformiteit te bewaken. Het gaat om volgende drie items: personeelsmobiliteit, de evaluatiecyclus en de deontologie.

Personeelsmobiliteit betreft het openstellen van de mogelijkheid van een externe mobiliteit van medewerkers tussen diverse openbare besturen: zowel het provinciebestuur en haar agentschappen als lokale besturen en de Vlaamse overheid. Dit op voorwaarde dat het andere bestuur waarmee uitgewisseld wordt, ook externe mobiliteit in zijn RPR opgenomen heeft. Om dit in de twee richtingen mogelijk te maken tussen Monumentenwacht en de provincie of provinciale agentschappen, moet dit dus ook in de RPR van Monumentenwacht opgenomen zijn. Het personeel behoudt daarbij alle rechten en anciënniteiten.

Anderzijds zal externe personeelsmobiliteit voor Monumentenwacht eerder uitzonderlijk toegepast kunnen worden gezien de zeer specifieke functie-inhoud en vereiste competenties van monumentenwachters. Vanuit het provinciebestuur of de provinciale agentschappen is de kans klein dat mensen over deze competenties beschikken. Voor de twee vacatures die in 2016 opengesteld zijn, is heel duidelijk door de Raad van bestuur geopteerd om veel breder te werven dan alleen maar externe mobiliteit juist omwille van de specifieke functieomschrijving. In omgekeerde richting zouden medewerkers van het APB Monumentenwacht in aanmerking kunnen komen voor externe personeelsmobiliteit bij het provinciebestuur of een ander provinciaal agentschap als zich daar een passende vacature zou aandienen waarbij voor externe mobiliteit geopteerd wordt.

In de RPR waren al een aantal principes en verwijzingen inzake deontologie ingeschreven. Gezien het provinciebestuur een nieuwe deontologische code naar buiten bracht voor zijn medewerkers, werd hetzelfde verwacht voor de agentschappen. Deze code houdt een integriteitsbeleid als ambtenaar in en schuift 5 kernwaarden naar voren: ondernemerschap, samenwerking, zelfontwikkeling, flexibiliteit en respect. Tegelijk was het een gelegenheid om de koppeling te maken met de deontologie van Monumentenwacht Vlaanderen, hetgeen in de vorige versie van RPR nog niet gebeurd was. Deze is specifiek van toepassing voor onze organisatie en houdt een gedragscode in ten aanzien van de abonnees, tijdens inspecties, de betrouwbaarheid van rapporten, toepassen van veiligheidsmaatregelen, de houding tegenover en de discrete aanbeveling van architecten en aannemers en de rol ten aanzien van allerlei publieke media.

Bij het provinciebestuur is de evaluatiecyclus tegen het licht gehouden en vrij ingrijpend aangepast. Dit heeft ook zijn gevolgen voor de werkwijze bij Monumentenwacht

West-Vlaanderen. In essentie komt het er op neer dat de evaluatie een jaarlijkse cyclus wordt vanaf 2017, het functioneringsgesprek in principe wegvalt en dat de evaluatiecriteria verlaten worden voor een meer open en vrije vorm van dialoog met de medewerker vertrekkende van de functieomschrijving. Concreet betekent dit dat er één keer per jaar een planningsmoment en evaluatiemoment georganiseerd wordt. Voordelen zijn een iets minder omslachtige administratie en de kans om korter op de bal te spelen door binnen het jaar afspraken en opvolging van resultaten te kunnen bijsturen. De concrete toepassing bij Monumentenwacht wordt hierna toegelicht in punt 5.5.

Daarnaast was er ook een aanvulling van het arbeidsreglement vereist door het invoeren van smartphones voor de wachters. Zij werkten immers nog met verouderde gsm-toestellen die nodig aan vervanging toe waren. Dit was tegelijk een kans om smartphones te voorzien voor de medewerkers, enerzijds naar analogie met provinciepersoneel maar anderzijds ook omdat dit fenomeen al volledig ingeburgerd is in de dagelijkse communicatie. Smartphones bieden de mogelijkheid om tijdens inspecties foto's te nemen (naast de digitale camera), draadloos online in verbinding te blijven onder andere met de werkmail, allerlei informatie op te zoeken en routeplanning te doen. De wachters zijn immers wekelijks op verplaatsing zodat smartphones geen overbodige luxe zijn. Tegelijk vergen deze toestellen een aantal afspraken die als een bijlage in het arbeidsreglement opgenomen zijn. Belangrijke principe is dat van de split-bill waarbij de werkgever het abonnement en een basisaandeel in de gebruikskosten betaalt en de rest van de gebruikskosten ten laste van de wachters zijn. Zo wordt buitensporig gebruik ontmoedigt.

Deze punten werden voorgelegd op het vakbondsoverleg van 26 september 2016 samen met een vermelding van de vacant verklaring van 2 extra wachters wat positief onthaald werd. Na enkele aanpassingen werden RPR en AR bekrachtigd in een protocol van akkoord. Enkel het VSOA heeft de nieuwe evaluatiecyclus niet goedgekeurd, de andere vakorganisaties wel waardoor deze maatregelen toch van kracht werden.

5.3 opleiding, vorming, bijscholing

Het belang van permanente vorming en training voor Monumentenwacht is uitvoerig beschreven in het jaarverslag 2014. Niet alleen klimtechnieken dienen jaarlijks geoefend en getraind maar ook constante expertise-opbouw is noodzakelijk. Tenslotte stelt zich nog de ontwikkeling en geleidelijke implementatie van vernieuwde rapportagesoftware waar ook weer opleiding voor nodig is. Een efficiënte en kwalitatieve organisatie is een lerende organisatie. De koepelvereniging Monumentenwacht Vlaanderen vzw neemt hier ook een belangrijke rol voor haar rekening door het organiseren van de klimtrainingen en opleidingen op maat van de wachters waar mogelijk.

Het vormingsreglement vormt een principieel kader voor allerlei praktische afspraken omtrent vorming en opleiding. In de praktijk wordt uitgekeken naar relevant

vormingsaanbod en al dan niet ingegaan op allerlei initiatieven die zich aanbieden. De voorstellen komen via diverse kanalen binnen en worden besproken op het teamoverleg waaruit praktische afspraken volgen inzake deelname en inschrijvingen, documentatie, inhoudelijke terugkoppeling enz... Eén van de wachters neemt de taak op zich om een jaaroverzicht bij te houden van alle gevolgde opleidingen door elke wachter.

Een belangrijk aandeel van de gevolgde opleidingen bestaat dus uit klimtrainingen wat een onderdeel uitmaakt van het veiligheidsbeleid (zie hoofdstuk 6) alsook de jaarlijkse EHBO-bijbscholing. Daarnaast zijn er meerdere studiedagen, workshops of infosessies gevolgd omtrent onderwerpen die verband houden met de opdracht van Monumentenwacht zowel bouwkunde als interieur. In 2016 waren dat in totaal 13 opleidingsinitiatieven waar één of meerdere van onze wachters aan hebben deelgenomen. Uitzonderlijk volgt het volledige team een bepaalde studiedag als dit relevant is voor de job.

19/03/16 opleiding gipsen sculpturen (Brecht)
11+12/04/16 molen tweedaagse (Brecht en Alex)
13/04/16 EHBO-opleiding Rode kruis Brugge (alle wachters)
20/04/16 bliksembeveiliging (Jean-Pierre, Alex, Tracy)
22/04/16 WTA Amersfoort (Peter, Patrick, Jean-Pierre, Tracy)
26/04/16 CRKC – religieus erfgoed Abdij Drongen (Peter, Alex)
29/04/16 interne klimoefening + EHBO met Johan Hovelink Zonnebeke (alle wachters)
12/05/16 opleiding beton (Jean-Pierre, Tracy)
19/05/16 opleiding beton (Jean-Pierre, Tracy)
17/05/16 kerkverwarming (Brecht, Tracy)
6+7/06/16 opleiding Maksbo (alle wachters)
20/06/16 beheersplannen Brussel (Patrick, Tracy)

16/09/16 WTA-congres te Leuven (Jean-Pierre)
19/09/16 werfbezoeken in Schaarbeek (Peter, Patrick, Alex, Tracy)
20/09/16 interne klimoefening kerk Jabbeke (alle wachters, Jean-Pierre ziek)
28/09/16 studiedag houtconstructies Gent (Patrick, Tracy)
23/11/16 studiedag historisch glas (Patrick, Jean-Pierre, Alex, Tracy)
30/11/16 studiedag solo inspecties (Alex)
25/11/16 interne klimoefening Zonnebeke (alle wachters)
08/12/16 interne klimoefening Zonnebeke met preventieadviseur (alle wachters)
14/12/16 interne klimoefening K2 Aartselaar (alle wachters)
15/12/16 workshop ijzersmeden te Gent (alle wachters)

Uit dit alles blijkt dat elke wachter gemiddeld meer dan 6 opleidingen bijgewoond heeft in 2016. De koepel hanteert een richtinggevend kader van gemiddeld 6 opleidingen per jaar naast de 6 klimtrainingen. Minstens één daarvan is een organisatie door de koepel zelf op maat van de wachters. In totaal betekent dit dus minstens 12 opleidings- en trainingsdagen per wachter per jaar (naast de teambuilding en de jaarlijkse ontmoetingsdag) wat dus een grote investering is voor Monumentenwacht.

Een apart periodiek initiatief vormt de molen tweedaagse waarbij de molendeskundige wachters van alle provincies inspecties uitvoeren op molens in één bepaalde provincie. De laatste editie is in 2016 door West-Vlaanderen georganiseerd meer bepaald op 11 en 12 april. Bedoeling was om de werkwijze en technieken van deze wel zeer aparte objecten met karakteristieke eigenschappen periodiek af te stemmen op elkaar en nieuwe ontwikkelingen uit te wisselen en toe te passen (zoals de resistograaf, een toestel om de draagkracht en weerstand van houten constructies te meten). Onze deskundige wachters Brecht Lagae en Alex Hoornaert stonden in voor de praktische en inhoudelijke organisatie van deze tweedaagse verspreid over 10 molens in de provincie die vlekkeloos verlopen is met felicitaties van de ontvangende teams en de koepel.

De interprovinciale ontmoetingsdag is in 2016 gekoppeld geweest aan de viering 25 jaar Monumentenwacht Vlaanderen op 4 oktober in Mechelen. Dit is een initiatief waarbij alle medewerkers uit de 5 provincies (monumentenwachters maar ook administratief personeel en coördinatoren) samenkomen. Meer daarover in hoofdstuk 7.

5.4 teamoverleg en teambuilding

Een belangrijk element in de werking van Monumentenwacht is het periodieke teamoverleg waarbij de twee coördinatoren samen met alle monumentenwachters allerlei praktische zaken bespreken die zowel de dagelijkse werking aangaan als nieuwe ontwikkelingen bij Monumentenwacht en in de omgeving ervan. In 2016 hebben 7 teamvergaderingen plaatsgevonden (20 januari, 17 maart, 2 mei, 1 juli, 1 september, 3 oktober, 5 december). Het maandelijkse ritme bleek niet meer houdbaar te zijn en is iets opengetrokken naar een zes-wekelijkse periodiciteit, afhankelijk van de agenda

van de teamleden. In een voorbereidend document kan iedereen punten ter bespreking noteren die dan in een agenda voor het overleg opgenomen worden. De besprekingspunten wordt ingedeeld in een aantal rubrieken om het overzichtelijk te houden, maar ook als checklist om een aantal items niet te vergeten, namelijk: 1. Inspecties en rapportage, 2. databank en abonnees, 3. ICT, 4. nieuws uit de koepel, 5. opleidingen, 6. feedback uit de Raad van Bestuur en de provincie, 7. interne dienstafspraken en 8. Variapunten. Zo keren regelmatig bepaalde onderwerpen terug indien er relevant nieuws is.

Op deze vergadering worden ook de nieuwe abonnees die zich hebben aangemeld, verdeeld onder de wachters. Dit is tevens het forum waarop wordt teruggekoppeld vanuit diverse overlegplatforms van Monumentenwacht Vlaanderen en daarbuiten en waarop het aanbod van opleidingen wordt overlopen. Een belangrijk terugkerend onderwerp was de rapportagesoftware (vooral Maksbo) dat steevast heftige discussies veroorzaakte. Er is tenslotte beslist om de implementatie ervan uit te stellen totdat er een gebruiksvriendelijker versie is dat beter tegemoet komt aan de verzuchtingen van de wachters (zie ook hoofdstuk 7). Ook gebeurt het dat soms gasten uitgenodigd worden op het teamoverleg om bepaalde onderwerpen toe te lichten.

Een jaarlijkse traditie is ook de teambuilding waarbij het volledige team van zes wachters enkele dagen samen allerlei activiteiten doen. Dit blijft van belang om de onderlinge banden aan te halen buiten de beroepsfeer want een goede verstandhouding is absoluut nodig bij risicovolle situaties. De twee coördinatoren sluiten voor de helft van het programma aan. Sinds 2015 is de formule aangepast naar een driedaagse met maximaal 2 overnachtingen op maximaal een halve dagreis afstand. Onderdeel van de teambuilding zijn steevast een klimactiviteit en een sportieve activiteit, naast een natuurverkenning en een cultureel erfgoedbezoek. In 2016 heeft de teambuilding plaatsgevonden in Faymonville (Waimes, Oostkantons) van 8 tot 10 juni.

5.5 afsluiting eerste evaluatiecyclus

Met het invoeren van een nieuwe evaluatiecyclus op jaarbasis (zie aanpassing RPR in punt 5.2) vanaf januari 2017, werd de lopende evaluatiecyclus dan ook eind 2016 afgesloten. Deze beliep de periode 2015-2016. Het was de eerste en laatste keer dat aan de hand van vier criteria en een drieledige cyclus met plannings-, functionerings- en evaluatiegesprek gewerkt werd op een uitvoerig evaluatiedocument. Begin 2016 werd een functioneringsgesprek gehouden individueel met elke wachter om de gemaakte afspraken in het planningsgesprek van 2015 te overlopen en waar nodig bij te sturen. Om praktische redenen is het laatste luik, de evaluatie op de vier in onderling overleg gekozen criteria, schriftelijk afgesloten en ondertekend door beide partijen.

Zoals aangegeven in vorige jaarverslagen, hebben we hier te maken met een team van deskundigen in een zeer specifiek vakgebied met een jarenlange ervaring. Bovendien hebben zij van bij de aanvang zeer autonoom en zelfstandig moeten werken zonder al te veel aansturing, evenwel onder een gecentraliseerde en eenduidige werkwijze onder coördinatie van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen. Ook het functioneren in teamverband per twee wachters op inspecties vergt een specifieke attitude die stevig ingeburgerd is. Tenslotte hebben de wachters elk een eigen relatie met de abonnees of klanten opgebouwd.

Dat alles vereist een aangepaste manier van omgaan met het instrument van evaluatie. We zijn er ons goed van bewust dat dit slechts één en bovendien een zeer formele manier is om de medewerkers te evalueren. Minstens even belangrijk is het dagelijkse contact op de werkvloer en de afspraken, aanpak en bijsturingen die daaruit voortvloeien evenals het periodieke teamoverleg en de teambuilding. Het is de bedoeling om vanaf januari 2017 in een jaarlijkse cyclus een eenvoudiger systeem te hanteren in een meer open gespreksvorm en met een sterkere input en initiatief van de wachters zelf.

6

Preventie en veiligheid

6.1 veiligheidsbeleid van het APB

Gezien de doorgedreven inspecties tot de moeilijk bereikbare plaatsen toe (zoals kruipkelders, zolders, daken, goten, torens enz...), en het regelmatige gebruik van industriële touwtechnieken, spreekt het voor zich dat veiligheid een belangrijk aspect is voor Monumentenwacht. Tot voor kort (2014) werd het veiligheidsbeleid van de 5 provinciale monumentenwachtverenigingen volledig gecoördineerd door de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw onder aansturing van de preventieadviseur Eric De Bleser. Met de inkanteling van 4 van de 5 verenigingen in 2014 en omvorming van MoWa West-Vlaanderen naar een APB is daar verandering in gekomen (zie jaarverslag 2014) maar blijven de principes wel overeind staan. De provinciale preventieadviseurs zijn nu rechtstreeks verantwoordelijk voor het preventie- en veiligheidsbeleid van de monumentenwachten, voor het APB is dat de interne preventieadviseur (zie verder). Niettemin is er door de heel eigen werking van monumentenwacht met een aantal specifieke risicofactoren zoals werken op grote hoogtes, een nauwe samenwerking

met de koepel en zijn preventieadviseur dat uitmondt in een periodiek overleg (zie punt 6.2). De provinciale preventieadviseurs die weinig vertrouwd zijn met de materie van industriële touwtechnieken kunnen aldus beroep doen op de expertise ter zake van de preventieadviseur van de koepel.

Een sleutelinstrument voor deze interprovinciale samenwerking vormt een afsprakennota opgemaakt en goedgekeurd door de 4 provincies en door het APB, om de onderlinge relaties duidelijk af te spreken. Met deze nota engageren zij zich om het veiligheidsbeleid van de koepel verder te zetten. Hetzelfde geldt voor het Globaal Preventieplan (GPP) dat door de preventieadviseur van de koepel is opgesteld en tegelijk kan gelden als GPP of het kader van het veiligheidsbeleid voor de provinciale monumentenwacht-organisaties. Dit plan is een algemeen kader voor een meerjarige preventie- en veiligheidsbeleid bij Monumentenwacht. Daaruit komen dan de jaarlijkse actieplannen (JAP) voort. Deze twee documenten zijn dan ook formeel goedgekeurd door de Raad van Bestuur van het APB in februari 2015. Het algemene wettelijke kader tenslotte is de wet op welzijn op het werk van 4/8/1995 en alle daaruit voortvloeiende wetswijzigingen en uitvoeringsbesluiten.

- _ Een aantal concrete acties vormen de ruggengraat van het veiligheidsbeleid van Monumentenwacht:
- _ degelijke opleiding in industriële touwtechnieken en regelmatige training ervan
- _ syllabus touwtechnieken die permanent geactualiseerd wordt
- _ onthaal van nieuwe medewerkers en kennismaking met het veiligheidsbeleid
- _ kwaliteitscontrole bij aankoop van PBM's en CBM's (persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen), indienststellingen en jaarlijkse keuringen
- _ de veilige uitrusting van de werkposten en de dienstvoertuigen inclusief EHBO-middelen
- _ brandpreventieve maatregelen van de arbeidsplaatsen
- _ de opmaak van veiligheidsinstructiekaarten voor veilig handelen in bepaalde situaties of met bepaalde werktuigen, toestellen of instrumenten
- _ de permanente evaluatie van alle vormen van (arbeids-)ongevallen ter preventie ervan
- _ jaarlijks medisch onderzoek en andere controles door de arbeidsgeneesheer
- _ opvolging psycho-sociale aspecten op het werk;
- _ opvolging documenten zoals arbeidsreglement, GPP, jaaractieplan, verslagen, risico-inventarisatie, ...

De klimtrainingen worden per provincie georganiseerd en omvatten 6 trainingsdagen per jaar. Daaronder valt doorgaans een klimtraining met EHBO-technieken, gegeven door een gespecialiseerde docent. De wachters van MoWa West-Vlaanderen plannen zelf hun trainingsdagen in gespreid over het jaar en zoeken geschikte locaties om deze uit te voeren. Dit kan een object met toren zijn maar evengoed een indoor-locatie die daarop voorzien is zoals een brandweerkazerne of een klimzaal. De preventieadviseur van de koepel sluit minstens één keer per jaar aan zodat hij de evolutie van de wachters kan meevolgen en om nieuwe technieken of toestellen uit te proberen. Ook één keer

per jaar gaat een klimtraining door in een goed uitgeruste professionele klimzaal in het Antwerpse waar uitgebreid kan geoefend worden op alle mogelijke situaties. De afspraak met de preventieadviseur van de koepel is dat er om de drie jaar een test afgenomen wordt om de klimvaardigheden van de wachters te evalueren.

Een heel specifieke veiligheidsopleiding in 2016 betrof die van solo-inspecties omdat in bepaalde gevallen een wachter alleen op inspectie geen beroep kan doen op een collega op het terrein zelf als hij of in moeilijkheden zou komen. Dit gebeurt bij voorbeeld regelmatig bij interieurwachters maar ook inspectie van begraafplaatsen of kleine objecten zonder klimtechnieken vallen daaronder.

Met het oprichten van het APB is wettelijk ook IDPB of een interne preventiedienst voor preventie en bescherming op het werk geïnstalleerd met een interne preventieadviseur (IPA). Gezien de kleine schaal van de organisatie met 6 werknemers, komt dit erop neer dat de gedelegeerd bestuurder als IPA kan optreden na het volgen van een opleiding PA niveau III (zie jaarverslag 2014). Hij wordt hierin bijgestaan door de PA van de koepel en door de externe preventiedienst Securex waarbij het APB aangesloten blijft.

In 2016 is voor de eerste keer een volledig jaarverslag IDPB doorgegeven aan de FOD WASO (Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) omdat 2015 het eerste volledige jaar als APB betrof. Voordien werd dit door de preventieadviseur van de koepel afgehandeld ten behoeve van de provinciale monumentenwachtverenigingen. Nu moeten we dat zelf doen. Dit gebeurt via een digitaal formulier downloadbaar via de website van deze federale overheidsdienst.

Veel aandacht gaat daarbij naar arbeidsongevallen. Bij Monumentenwacht West-Vlaanderen waren er in 2016 geen arbeidsongevallen te noteren, enkel 2 lichte (schier-)ongevallen zonder kwetsuren en zonder materiële schade. Sinds 2015 is er ook groeiende aandacht voor dergelijke schier-ongevallen. Deze worden nauwlettender bijgehouden samen met andere soorten van ongevallen. Bij een eerste schier-ongeval heeft een wachter een karabijnhaak die naar beneden viel op zijn helm gekregen. Bij een tweede schier-ongeval is er een dubbele ladder die in driehoek opgesteld was, bij het betreden van de eerste treden, helemaal opengevallen.

Daartoe is in de centrale databank een tool ontwikkeld waarin enkele basisgegevens ingevoerd kunnen worden (datum, plaats, aard van het ongeval, betrokkenen, gevolgen enz ...). Met de omvorming van Citrix naar iMaks eind 2016 is ook deze tool volledig meegenomen en zijn de beschikbare data overgezet. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen vier soorten ongevallen:

- een arbeidsongeval aan te geven bij de verzekering (en soms aan de sociale inspectie ingeval van een zwaar ongeval)
- een EHBO-ongeval met lichte kwetsuren die zelf of met hulp van collega's of omstanders behandeld geweest is zonder werkverlet tot gevolg
- een schier-ongeval is een licht ongeval zonder kwetsuren en zonder werkverlet
- een (verkeers-)ongeval naar en van het werk

6.2 overleg Welzijn op het Werk (WOW)

Een rechtstreeks gevolg van de afsprakennota tussen de koepel en de 5 provinciale monumentenwachtverenigingen is een periodiek overleg van de 6 preventieadviseurs, meestal bijgestaan door een monumentenwachter uit elke team aangesteld voor het opvolgen van preventie en veiligheid. Deze groep komt met de naam WoW (Welzijn op het Werk) minstens 3 keer per jaar samen onder voorzitterschap van de preventieadviseur van de koepel. Ook in 2016 hebben drie vergaderingen plaatsgevonden (16 februari, 30 mei en 6 oktober) telkens in 'den Wolsack' te Antwerpen, in de kantoren van Monumentenwacht Vlaanderen vzw.

Er zijn enerzijds vaste bespreekpunten die terugkeren:

- de arbeids- en andere ongevallen in elk provinciaal team

- _ aankoop en keuringen van PBM's
- _ de opvolging van het jaaractieplan
- _ de bespreking van de maandverslagen van de PA van de koepel
- _ de opvolging van het opleidingsprogramma en de klimtrainingen
- _ de opvolging van het JAP en de opmaak van het volgende jaaractieplan

Vooraf aan de uitwisseling en de bespreking van de ongevallen die desgevallend de afgelopen maanden in elke provinciale MoWa gebeurd zijn, wordt veel aandacht besteed omdat het van belang is om daaruit zoveel mogelijk preventieve maatregelen te formuleren. Opleidingen in de breedste zin van het woord is ook een vast item waarbij concrete afspraken gemaakt worden welke, waar, wanneer en voor wie. Anderzijds is er uiteraard ruimte voor variabele onderwerpen en nieuwe ontwikkelingen of uitdagingen. Dit is ook informeel een belangrijk overleg om met de preventie-adviseurs van andere provincies van gedachten te wisselen.

6.3 onthaalbrochure nieuw personeel: actualisering

Eén van de onderwerpen die in het WoW uitgebreid aan bod kwam in 2016 was de onthaalbrochure voor nieuwe medewerkers. Aanleiding was een concrete vraag van enkele preventie-adviseurs die een duidelijk bewijs wilden kunnen voorleggen aan de sociale inspectie voor de veiligheid van nieuw personeel. Bij Monumentenwacht bestonden al enkele documenten waaronder de onthaalbrochure maar die was aan actualisering toe. Daarnaast is het de bedoeling dat nieuwe medewerkers een formulier ondertekenen voor ontvangst van deze documenten zodat werkelijk kan aangetoond worden dat dit overhandigd geweest is. Uiteraard volstaat het niet hiermee, dit is een eerste aanzet tot informeren en sensibiliseren. De onthaalbrochure vormt slechts het inleidende omkaderende document inzake veiligheid, aan te vullen met een uitgebreide syllabus, veiligheidsinstructiekaarten, adviezen, werkpostfiches het arbeidsreglement en dergelijke meer.

Bovendien hadden enkele provincies plannen om in 2017 over te gaan tot aanwervingen zodat binnen afzienbare tijd deze documenten effectief van pas zouden komen. Omdat West-Vlaanderen eerst vragende partij was, heeft de gedelegeerd bestuurder (in zijn hoedanigheid van PA) in nauwe samenwerking met de preventieadviseur van de koepel het initiatief genomen om de volledige onthaalbrochure te actualiseren. Daarnaast is er een stroomdiagram opgesteld met een overzicht van de acties en evaluaties die de eerste 3 jaren genomen dienen te worden inzake veiligheid en opleidingen en door welke instantie. Preventie en veiligheid is immers een permanent aandachtspunt dat ook geleidelijk aan dient opgebouwd te worden. Deze vernieuwde versie met stroomdiagram werd voorgelegd en goedgekeurd op het WoW van 6 oktober 2016 waarna het op andere overlegfora van Monumentenwacht Vlaanderen (BO, IPO en DB) besproken geweest is (zie hoofdstuk 7).

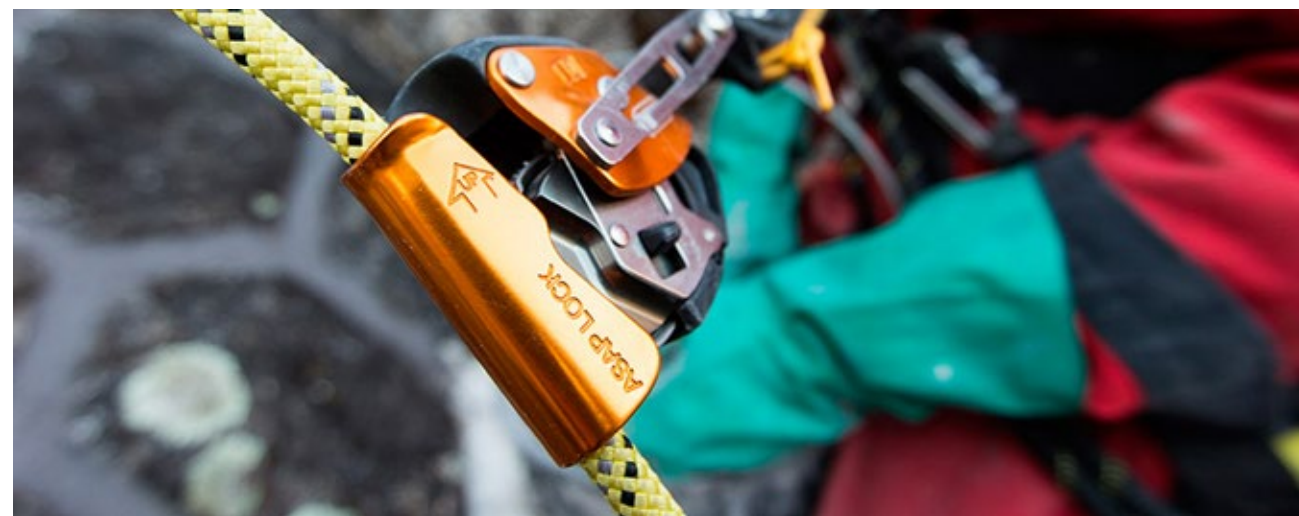
6.4 PBM's, klimuitrusting en keuring materiaal

Om de inspecties veilig, verantwoord en deskundig te kunnen uitvoeren is een goede uitrusting van belang. De monumentenwachters beschikken over een volledige uitrusting inspectie- en klimmateriaal dat zoveel mogelijk in hun inspectiewagen bewaard wordt. Dit omvat zowel arbeidsmiddelen zoals ladders, meettoestellen, lampen, fototoestel, laptop enz... als persoonlijke beschermingsmiddelen of PBM's zoals werkkledij met helm en aangepaste schoenen ook een klimharnas op maat en een volledige klimuitrusting met musketons, katrollen, beveiligingsapparaat, touwen, vanglijnen e.d.m.

In een apart bestand wordt per wachter bijgehouden wie over elke PBM's beschikt inclusief nummers en foto's. Ook afgevoerde PBM's worden er bijgehouden. Bij aankoop van nieuw materiaal wordt deze lijst uiteraard aangevuld. Op voorstel van de preventieadviseur van de koepel, is in 2016 onder andere overgegaan op de aankoop van een verbeterd anti-valapparaat (ASAP-Lock) voor elke wachter.

Ingevolge de wetgeving dient dit materiaal aan de veiligheidsnormen te voldoen. In eerste instantie is bij aankoop een advies van de PA van de koepel nodig die al dan niet groen licht geeft voor aankoop. Voor een veilig gebruik van bepaalde arbeidsmiddelen zijn veiligheidsinstructiekaarten of VIK nodig. Dit laatste is bij Monumentenwacht zelden het geval.

Essentieel is dat de PBM's jaarlijks gekeurd worden of die nog voldoen aan de veiligheidsnormen. Dit gebeurt door een externe gespecialiseerde firma (Vinçotte) onder coördinatie van de PA van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen. Het is immers van belang dat de keuring in de 5 provinciale MoWa's uniform op eenzelfde manier uitgevoerd wordt. Voor West-Vlaanderen kwam op 18 oktober 2016 een keurder langs die alle PBM-klimmateriaal maar ook de ladders en touwen heeft geïnspecteerd. Alle materiaal wordt dan verzameld en opengelegd zodat de keurder vlot alles kan controleren. Er is een keuringsverslag opgesteld waarvan de PA van de koepel ook een kopie ontvangen heeft. In 2016 zijn een aantal werktuigen buiten gebruik gesteld (onder andere enkele

touwen van meer dan 10 jaar oud en een gebroken afdaalapparaat). Die konden nog vervangen worden nog met het voorziene budget in 2016.

6.5 relatie EDPB en provinciale IDPB

Naast het eigen preventiebeleid en dat van de koepel, zijn er nog twee belangrijke relaties op vlak van veiligheid. Zoals wettelijk verplicht is Monumentenwacht West-Vlaanderen apb aangesloten bij een externe preventiedienst of EDPB met name Securex. Naast een algemene begeleiding verzorgt de EDPB bepaalde specifieke veiligheidsopdrachten waarvoor zij de expertise in huis heeft zoals arbeidsgeneesheren, psychologen en preventieadviseurs niveau I en II. Securex heeft ook een breed vormingsaanbod inzake preventie en veiligheid.

Een eigen verantwoordelijkheid van het APB is het jaarlijks medisch onderzoek waaraan de wachters onderworpen zijn omwille van een veiligheidsfunctie. Vijf wachters brachten in januari 2016 een bezoek aan de arbeidsgeneesheer van Securex en hebben hun attest ontvangen dat ze geschikt zijn voor het werk. Eén van de wachters die langer dan een maand arbeidsongeschiktheid was moest in februari in het kader van progressieve werkhervatting ook op bezoek bij de arbeidsgeneesheer.

Normaalgezien voert het EDPB ook jaarlijks een bezoek uit aan de werkplaatsen wat in 2016 gebeurd is. Een preventieadviseur van Securex komt dan normaal langs in de vaste kantoren in Filiaal 1 te Sint-Andries. Misschien was dit niet nodig geacht omdat er in 2015 geen opmerkingen waren. Een eerdere aandachtspunt was het ontbreken van pictogrammen en evacuatieplannen in Filiaal 1.

Aangezien Monumentenwacht West-Vlaanderen gehuisvest is in provinciale gebouwen (provinciehuis Boeverbos, Filiaal 1 te Sint-Andries Brugge), is er ook een relatie met de interne preventiedienst en de PA van het provinciebestuur. Zij staan in voor de jaarlijkse veiligheidscontrole van de werkplaatsen en de brandveiligheid in het bijzonder. Het plaats bezoek aan Filiaal 1 door de provinciale preventieadviseur, delegaties van de vakbonden en de arbeidsgeneesheer vond opnieuw plaats in maart 2016. Daarbij werd een risicolijst van het voorgaande jaar overlopen alsook een nieuwe risicoanalyse van de arbeidsplaatsen.

In het kader van gewijzigde wetgeving voor brandpreventie is onder andere een brandbestrijdingsploeg voor Filiaal 1 samengesteld uit mensen van de drie diensten die gebruik maken van het gebouw waaronder ook Monumentenwacht. De PA van MoWa maakt deel uit van deze ploeg. Het is de bedoeling om in 2017 een eerste brandoefening te houden. In het najaar van 2016 is ook de opmaak van evacuatieplannen opgestart in overleg met gebouwdienst. De PA van Monumentenwacht West-Vlaanderen heeft een voorstel van evacuatieplan voor de tweede verdieping opgemaakt en gebundeld met die van de andere verdiepingen (grafische dienst en dienst economie). Daarop moeten

alle aspecten inzake brandveiligheid vermeld zijn: haspels, blusapparaten, alarmknop, rookmelders, schakelbord, lift, noodverlichting, vluchtwegen- en ladders enz ... De provinciale gebouwdienst is nogmaals gewezen op de ontbrekende pictogrammen en evacuatieplannen.

De meest risicovolle activiteiten van Monumentenwacht gebeuren echter op de inspectieplaatsen wat een aparte benadering vereist. Dit is onmogelijk te standaardiseren omdat elke inspectieplaats verschillend is. De risico-inschatting gebeurt door de wachters zelf voorafgaand aan elke inspectie (aan de hand van de databank, het dossier en het laatste inspectierapport) en wordt geactualiseerd tijdens de inspectie zelf. Het hierboven geschetste preventiebeleid onder coördinatie van de koepel is dan ook toegespitst op de inspecties op het terrein. In de centrale databank is er dan ook een code voorzien per of gebouw voor het bepalen van een risicoklasse, een indeling van risico's in laag, gemiddeld (met ladders) of hoog (touwtechnieken).

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw

7.1 raad van bestuur en dagelijks bestuur

Na het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid afgesloten in mei 2013, is een reorganisatie van de overkoepelende vereniging Monumentenwacht Vlaanderen gebeurd met behoud evenwel van de VZW structuur. De 5 provincies werden vanaf 2014 de rechtstreeks aansturende organisaties en vormen, samen met de VVP of Vereniging Vlaamse Provincies, de Algemene Vergadering en Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur bestaat uit de gedeputeerden bevoegd voor cultuur en/of erfgoed van de 5 provincies, geassisteerd door de 5 provinciale directeurs van dezelfde beleidsmateries. Dit blijft minstens nog zo tot de overdracht van de bevoegdheid cultuur naar de Vlaamse overheid vanaf januari 2018. De Algemene Vergadering bestaat uit dezelfde samenstelling aangevuld met een vertegenwoordiger van de VVP. Dit gebeurt nog steeds

onder voorzitterschap van de heer Luc Lemmens, gedeputeerde cultuur van de provincie Antwerpen.

De B-commissie cultuur van de VVP vormt tegelijk de **Raad van Bestuur** van Monumentenwacht Vlaanderen en is twee keer samengekomen in 2016 met aansluitend een algemene vergadering:

- _ op 29 februari zijn jaarrekening en jaarverslag 2015 en begroting 2016 goedgekeurd en de 3 Vlaamse projecten, Maksbo en andere objectieven 2016 besproken;
- _ op 4 oktober is de begroting 2017 en de meerjarenovereenkomst met de Vlaamse overheid goedgekeurd evenals het programma van de viering 25-jarig bestaan.

De financiering van de basisopdracht van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw verloopt sinds 2014 rechtstreeks door de provincies. Elke provincie betaalt een vaste jaarlijkse bijdrage in verhouding tot het aantal wachters hetgeen afgesproken is in de Algemene Vergadering van februari 2014. Voor West-Vlaanderen belooft dit 75.560,75 euro dat als een nominatieve subsidie op de begroting van het provinciebestuur staat. Dit wordt uitbetaald in twee schijven. Enerzijds een voorschot van 20.000 euro in het begin van het jaar op eenvoudige vraag van de koepel en anderzijds het saldo in de loop van juni na ontvangst van een jaarverslag en jaarrekening van het voorgaande jaar.

De relatie tussen Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de vijf provinciale monumentenwacht verenigingen is vastgelegd in een **afsprakennota** (het vroegere protocol) dat in 2014 in alle provincies en ook in het APB goedgekeurd is (zie jaarverslag 2014). Dit document blijft de formele binding tussen de zes organisaties.

Het **dagelijks bestuur** vormt het kloppend hart dat de algemene werking van Monumentenwacht van nabij opvolgt en beleidsmatige voorstellen aan de A- en B-commissies voorlegt. Deze groep bestaat uit de verantwoordelijken voor (onroerend erfgoed) uit de 5 provincies, de directie van Monumentenwacht Vlaanderen en een afgevaardigde van de VVP.

- Manoëlle Verbeeck en Tina Vandendurpe, directie van Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- Gert Janssen, stafmedewerker cultuur van de VVP (in april opgevolgd door Jo Discart en in oktober 2016 door Stijn Huysveld)
- Joke Bungeneers, stafmedewerker erfgoed provincie Antwerpen
- Sandro Claes, stafmedewerker erfgoed provincie Limburg
- Jo Rombouts, stafmedewerker erfgoed provincie Oost-Vlaanderen
- Nele Decuyper, stafmedewerker erfgoed provincie Vlaams-Brabant
- Reinoud Van Acker, coördinator Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

Het dagelijks bestuur vergadert zoveel mogelijk maandelijks de eerste woensdag van de maand, behalve de zomermaanden. Dat resulteerde in 2016 in 9 vergaderingen (19 januari, 22 februari, 9 maart, 13 april, 11 mei, 14 juni, 7 september, 8 november en 7 december). De vergadering van oktober is weggevallen door de feestviering op 4 oktober. Door de beperkte vergaderfrequentie van de Raad van Bestuur, is in de praktijk het gewicht meer op het dagelijks bestuur komen te liggen. Zowat alle aspecten van de werking van Monumentenwacht komen aan bod, in eerste instantie de zakelijke kant zoals financiën en personeel, begroting, jaarrekening, jaarverslag en dergelijke alsook de praktische werking en nieuwe ontwikkelingen.

Ook heel wat inhoudelijke zaken, wetgeving, communicatie en allerlei projecten worden besproken zoals de drie Vlaamse opdrachten die wat verder toegelicht worden (zie 7.4) en de relatie tot de kernwerking van Monumentenwacht. Het is een belangrijk overleg geworden van de vijf leidinggevenden van de provinciale monumentenwachtverenigingen en de twee interprovinciale organisaties met name de koepel en de VVP waarbij telkens een constructieve uitwisseling en bespreking van voorstellen plaatsgrijpt. Een aantal hoofdtitels die regelmatig terugkeren zoals de rapportagesoftware, de centrale databank iMAKS en de feestviering 25 jarig bestaan, worden hieronder verder toegelicht.

In de schoot van de VVP zijn er structurele interprovinciale overlegorganen per beleidsmaterie op ambtenarenniveau (de A-commissies) en op beleidsniveau met de bevoegde gedeputeerden (de B-commissies). De A-commissie cultuur behartigde naast vele andere culturele materies onder andere ook Monumentenwacht ter voorbereiding van de B-commissie/Raad van Bestuur. Door het Vlaamse regeerakkoord ter afslanking van de provincies (zie hoofdstuk 9), vergaderde de A-commissie sinds 2016 niet meer omdat de bevoegdheid cultuur van de provincies in transitie gezet is naar andere bestuursniveaus (lokaal of Vlaams).

Omdat er toch nog behoefte was aan overleg op vlak van onroerend erfgoed dat wel nog provinciale materie blijft, is de **A-commissie erfgoed** opnieuw in het leven geroepen. Omdat de verantwoordelijken voor erfgoed in elke provincie nagenoeg dezelfde personen zijn als die voor de provinciale monumentenwachten is afgesproken om de vergaderingen van de A-commissie te laten aansluiten op het dagelijks bestuur van Monumentenwacht Vlaanderen in een maandelijks ritme. Op deze vergaderingen is de koepel dan wel niet aanwezig en komt Monumentenwacht slechts zijdelings aan bod omdat het dagelijks bestuur daar in de voormiddag al over vergaderde.

Andere erfgoedmateries die interprovinciaal relevant zijn, werden wel uitvoerig besproken zoals: religieus erfgoed en de problematiek herbestemming kerken, erfgoeddepots, calamiteitenplannen, de relatie tot Regionale Landschappen, IOED's (intergemeentelijke onroenderfgoeddiensten) en onroenderfgoedgemeenten, de afslanking van de provincies en een op de sporen te zetten aangepast erfgoedbeleid in elke provincie, enz...

7.2 interprovinciale werkgroepen

Op operationeel niveau zijn er interprovinciale werkgroepen actief met betrekking tot specifieke deelopdrachten van Monumentenwacht. Elke werkgroep wordt aangestuurd door een adviseur van de koepel afhankelijk van de specifieke expertise of door de directie van de koepel zelf. Idealiter vergadert elke werkgroep per kwartaal of gemiddeld 3 keer per jaar. Het gaat om:

- Het **IPO of interprovinciaal overleg** is van oudsher een belangrijk forum van de hoofdmonumentenwachters of de personen die de wachters direct aansturen en dus zeer goed op de hoogte zijn van de praktische werking op het terrein. Deze werkgroep vergadert onder leiding van de directie van de koepel Manoëlle Verbeeck en Tina Vandendurpe en daarin zetelen Erik Müller (Antwerpen), Carolien Goeleven (Limburg), Wim Lodewijck (Oost-Vlaanderen), Els Deconinck (Vlaams-Brabant) en Jean-Pierre Inghelbrecht (West-Vlaanderen). Allerlei praktische en operationele zaken inzake de dagelijkse werking komen er aan bod, zoals inspecties, rapportage, databank, abonnees, transport, materiaal, uitrusting, publicaties enz ... In het IPO worden dikwijls praktische voorstellen voorbereid die naar het dagelijks bestuur doorschuiven of omgekeerd worden er opdrachten vanuit het dagelijks bestuur naar het IPO toegeschoven. Het IPO is ook een belangrijk platform van waaruit allerlei kleine en grote afspraken en beslissingen aan de werkvloer doorgegeven worden. Het IPO vergadert tweemaandelijks en is 5 keer samengekomen in 2016 (12 februari, 8 april, 12 juli, 19 oktober en 21 november).
- Het BO of **bouwkundig overleg** bestaat uit een delegatie van monumentenwachters bouwkunde, één uit elke provincie (voor West-Vlaanderen Peter Desmet), voorgezeten

door de adviseur bouwkunde Birgit Van Laar. Het BO behandelt specifieke bouwkundige items en problematieken waarmee de wachters geconfronteerd worden tijdens hun inspecties op het terrein en de opmaak van hun rapporten en de contacten met de abonnees. Periodieke besprekingspunten zijn ook het vormingsaanbod en ook de publicaties die verder uitgewerkt worden. Een vast punt op de agenda is de verdere ontwikkeling van de rapportagesoftware bouwkunde Maksbo. Omdat dit de agenda te veel belaste is tijdelijk een aparte testgroep Maksbo in het leven geroepen (zie verder punt 7.3). Daardoor beperkte het aantal BO-vergaderingen zich in 2016 tot 3 keer.

– Het IO of **interieuroverleg** is een forum voor de monumentenwachters interieur (voor West-Vlaanderen Brecht Lagae) voorgezeten door de adviseur interieur Famke Peters. Het IO is het equivalent van het BO wat inspecties en rapportage van historische interieurs betreft. Heel wat expertise die hier verzameld en uitgewisseld wordt probeert men zoveel mogelijk te kanaliseren naar allerlei adviserende en informerende publicaties zoals de gekende reeks onderhoudsbrochures. Ontwikkeling van het opleidingsaanbod is een constante. Belangrijk item blijft ook de rapportagesoftware Maksin die permanent voor verbetering vatbaar is. Wegens ziekte van de adviseur heeft deze werkgroep slechts 2 keer vergaderd in 2016.

– Het **WoW** of veiligheidsoverleg beoogt de afstemming van de vijf provinciale preventieadviseurs geassisteerd door een monumentenwachter uit elke provincie onder leiding van de PA van de koepel Eric De Bleser. Zie hoofdstuk 6.

– Het **ICT-** en administratief overleg tenslotte brengt de administratief verantwoordelijken van elke provinciale MoWa samen (voor West-Vlaanderen Stefaan Carlier), aangestuurd door de ICT-verantwoordelijke Gert Van Helleputte. Gesprekspunten zijn o.a. de databank met het beheer van het leden- en objectenbestand, planning en opvolging van inspecties en rapporten, boekhouding en facturatie en allerlei administratief-financiële onderwerpen. In die context is de ontwikkeling van de centrale databank iMAKS uiteraard een belangrijk agendapunt. Door een geplande implementatie eind 2016, is deze werkgroep tijdelijk omgevormd tot een testgroep voor iMAKS en frequenter bijeengekomen dan andere jaren, namelijk 5 keer (zie hieronder 7.3).

In 2016 is er nog een aparte werkgroep opgericht voor overleg over het funerair erfgoed dat een aparte benadering vergt en waarvoor een specifieke software ontworpen is onder de naam **Maksfun**. Met deze werkgroep wordt vooral de implementatie en dagelijkse gebruik van Maksfun besproken om die verder te optimaliseren. Ook wordt op het terrein op begraafplaatsen steeds meer gebruik gemaakt van een tablet om de informatie over de vele graven op een systematische wijze te kunnen registreren. Enkele bouwkundige

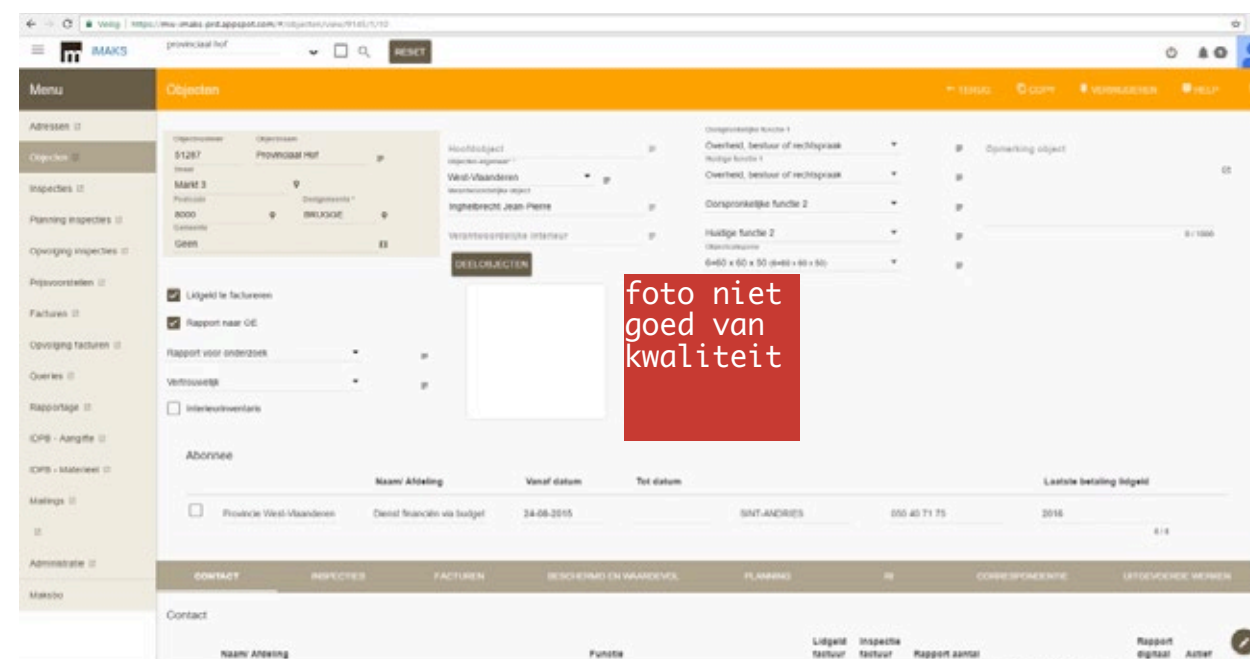
wachters hebben zich toegelegd op dit onderwerp. Voor West-Vlaanderen is dit Alex Hoornaert.

Voortgekomen uit het molenoverleg, is er de bijzondere interprovinciale activiteit in 2016, namelijk de molen-tweedaagse op 11 en 12 april waarbij de molendeskundigen uit elke provincie bijeenkwamen. Monumentenwacht West-Vlaanderen was de organisator en gastprovincie. Dan werd ook een nieuw toestel de resistograaf uitgetoetst en de meetresultaten vergeleken. (Meer daarover in hoofdstuk 5.3.)

7.3 centrale databank en rapportagesoftware

Automatisering van de werking, het bijhouden van allerlei data is van bij de opstart van Monumentenwacht een aandachtspunt geweest. Het belang van informatiebeheer en de daaraan verbonden technologie is in de loop der jaren alleen maar toegenomen. Een belangrijke schakelfunctie bij Monumentenwacht Vlaanderen daarin is de adviseur informatica Gert Van Helleputte. Als ICT-verantwoordelijke coördineert hij het informatiebeheer en de ICT-ontwikkelingen voor de 5 provinciale monumentenwachten. Het belang hiervan is zelfs in die mate toegenomen dat de dienstverlening en de toekomst van Monumentenwacht er afhankelijk van geworden is.

Een hoofdonderdeel van het informatiebeheer is de centrale databank ook Maks genoemd (Monumentenwacht Algemene Kwaliteitszorg Systeem). Daarin worden alle data en gegevens vanuit de 5 provincies en van de koepel bijgehouden omtrent de gebouwen, abonnees, inspecties, plannings, facturaties, rapportages, administratie, veiligheid, enz .... Dit gebeurt in een Acces-applicatie en sinds 2008 in een Citrix-omgeving waarbij elk team de gegevens van eigen provincie kon raadplegen, aanvullen en beheren.

Na meer dan 20 jaar was de databank aan een grondige opfrissing en update toe. De structuur van de databank was verouderd (ingedeeld per provincie en de koepel) en de Citrixomgeving was aan vervanging toe. Bovendien stelde zich de opportuniteit om webbased en 'in the cloud' te gaan werken zodat er extra mogelijkheden komen om draadloos eender waar de databank te raadplegen en waar op termijn leden en andere stakeholders bepaalde informatie zouden kunnen raadplegen. Er is geopteerd om te kiezen voor een toekomstgerichte, gebruiksvriendelijke en duurzame werkomgeving, meer bepaald een webbased databank-omgeving, genaamd **iMaks** (Internet Monumentenwacht Algemeen Kwaliteitszorg Systeem).

Na een aanbestedingsprocedure is de opdracht voor een hernieuwde databank in 2015 uitbesteed aan een jonge Brusselse IT-firma Mincko (recentelijk omgedoopt naar gCompany) voor een budget van 108.860 euro gespreid over 2 jaar 2015-16. Dit is mogelijk gemaakt door een co-financiering van de 5 provincies, de koepel zelf en een projectsubsidie van het agentschap onroerend erfgoed.

In de loop van 2016 is de ontwikkeling in een stroomversnelling gekomen met de bedoeling op te leveren eind 2016. De Acces-databank is overgezet naar MySQL en de applicatie herschreven in Java-script. Ondertussen is er een testgroep opgericht met een vertegenwoordiger uit elke provinciale monumentenwachtvereniging (zie hierboven 7.2). Meestal was dat een administratief verantwoordelijke, voor West-Vlaanderen Stefaan Carlier. Deze testgroep heeft tweemaandelijks de nieuwste ontwikkelingen uitgebreid getest en besproken met suggesties voor verbeteringen, dit alles onder coördinatie van de ICT-manager van de koepel. In juni was de ontwikkeling dermate gevorderd dat een kennismaking en opleiding mogelijk was voor de wachters.

Na een reeks verbeteringen kon vanaf november de migratie van de tienduizenden data beginnen die provincie per provincie uitgevoerd werden, in eerste instantie naar een testomgeving. Ondertussen konden administratoren in december al de gemigreerde data controleren in een testomgeving die definitief afgesloten werd eind december. Ook de toegang tot de Citrix-omgeving werd einde december afgesloten. De ambitie was immers om iMaks operationeel te krijgen in januari 2017 wat uiteindelijk ook gebeurde.

Na meerdere aanpassingen, verbeteringen en nieuwe versies, is uiteindelijk een gebruiksklare versie voor iedereen vrijgegeven. De complete migratie van de databank en applicatie is uitgevoerd eind 2016, een waar huzarenstuk. De functionaliteiten zijn voor een groot stuk dezelfde gebleven maar de vormgeving en look-and-feel is sterk veranderd. Vanaf januari 2017 werken de 5 provinciale monumentenwachten op de nieuwe omgeving in iMaks. In eerste instantie zijn dat de administratieve medewerkers die elk de data uit eigen provincie beheren.

Voor de opmaak van rapporten is er aparte software in ontwikkeling zowel voor interieur (Maksin) als voor bouwkunde (Maksbo). Doel is een geautomatiseerd rapportagesysteem in databankvorm.

Die voor interieur was al enkele jaren in ontwikkeling en in de loop van 2014 geïmplementeerd. **Maksin** bleek echter weinig gebruiksvriendelijk en te omslachtig

en bij een evaluatie kwamen moeilijkheden naar boven met betrekking tot de invoer en de uitvoer. Eind 2015 beslist werd om Maksin grondig aan te passen en vooral werk te maken van een vernieuwde lay-out. Enerzijds zijn er verbeteringen gebeurd aan invoerzijde vooral een vereenvoudiging van de invoerschermen en velden, en de sorteermogelijkheden. Anderzijds was het de bedoeling om in 2016 een betere rapportlay-out te krijgen. Mede door een langdurige ziekte van de adviseur interieur en de werkdruk van iMaks en Maksbo heeft dit onderdeel veel vertraging opgelopen. Uiteindelijk bleek de motivatie van de interieurwachters dermate gedaald dat er op een IO en DB afgesproken is najaar 2016 om het project on hold te zetten om een nieuwe strategie te bepalen in de loop van 2017. Ondertussen heeft de West-Vlaamse interieurwachter Maksin voorlopig aan de kant geschoven vanaf eind 2016 om terug met Word-versies van rapporten te werken.

In de loop van 2015-16 kwam Maksbo wel sneller tot ontwikkeling in samenwerking met een externe ontwikkelaar Mincko onder begeleiding van een halftijdse adviseur bouwkunde Jeroen Vercruysse en onder supervisie van de adviseur informatica. Vanuit het BO is er ook een werk/testgroep Maksbo samengesteld met een afgevaardigde bouwkundige wachter uit elke provinciale monumentenwacht (Voor West-Vlaanderen Tracy Maenhout). Zo kon een gebruiksklare versie gepresenteerd worden in het voorjaar 2016 en is een planning opgemaakt om Maksbo geleidelijk uit te rollen over de provincies na een tweedaagse opleiding voor alle bouwkundige wachters. Daarbij werd ook een concreet object uit de nabije omgeving als testvoorbeeld genomen om te proberen in te voeren in de nieuwe rapportagesoftware. Daarna was er individuele begeleiding mogelijk in eigen kantoren. Limburg beet de spits af in april, West-Vlaanderen kreeg als laatste de opleiding in juni.

Hoewel Maksbo technisch wel werkte en voldoende operationeel was, bleven een aantal wachters op hun honger zitten, waaronder ook het West-Vlaamse team. Het systeem was nog te onvoldragen en kwam volgens hen niet tegemoet aan een minimaal kwaliteitsniveau. Het bleven meer schaderapporten dan toestandsrapporten waarbij complexere gebouwen moeilijk in te voeren zijn. Ook de lay-out en structuur van rapporten voldeed niet volledig. Tenslotte waren er nog heel wat kinderziektes en bugs die het gebruik ervan belemmerden. Dit zorgde voor heel wat discussies op teamvergaderingen en op de werkvloer totdat er in november afgesproken is om ook dit traject on hold te zetten, althans wat West-Vlaanderen betreft totdat er een gebruiksvriendelijker en meer voldragen versie beschikbaar zal zijn. Ondertussen ging bij de koepel alle aandacht en budget eind 2016 en in het eerste kwartaal van 2017 volledig naar de implementatie van iMaks zodat de verbeteringen voor Maksbo uitgesteld werden tot de zomer van 2017.

7.4 drie bijkomende dienstverleningen: resultaat-verbintenis met Vlaanderen

Als gevolg van het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid van mei 2013, zijn er drie specifieke opdrachten die opgelegd worden naast de reguliere dienstverlening en kernopdracht van Monumentenwacht. Het betreft: Monumentenwacht Varend Erfgoed (VE), Monumentenwacht Archeologisch patrimonium (= MAP) en Meerjarenonderhoudsplan en Kostprijsindicatie (= MOP/KPI). Deze drie specifieke opdrachten vallen onder de verantwoordelijkheid van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen en worden uitgevoerd door 3 gespecialiseerde adviseurs. Daarvoor ontvangt de koepel een dotatie van de Vlaamse overheid die initieel 300.000 euro bedroeg maar na een besparing van 10% vanaf 2015 verlaagd is tot 270.000 euro. Om deze subsidie te kunnen ontvangen sluit de koepel jaarlijks een resultaatverbintenis af met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Het MOP of **meerjarenonderhoudsplan met kostprijsindicatie** KPI is een belangrijke aanvulling op de klassieke diensten van Monumentenwacht. In eerste instantie krijgt een abonnee een overzicht van in te plannen onderhoudswerken over een periode van 20 jaar met daaraan verbonden kosten. Deze worden berekend aan de hand van een zgn. kostenbibliotheek met aannemersprijzen uit heel Vlaanderen wat beheerd wordt door de koepel. Om daar gebruik te kunnen maken moet een gebouw aangesloten zijn bij Monumentenwacht en moet er een bouwkundige inspectie met rapport uitgevoerd zijn. De adviseur MOP doet opnieuw een plaats bezoek met de betrokken wachter om de gegevens voor het MOP te registreren waarmee dan een Mop met KPI opgemaakt wordt. Na een succesvolle start in 2012-13, onderging deze dienstverlening enkele personeelwijzigingen. Momenteel is Evelien Rutten de adviseur MOP. Mede wegens de implementatie van Maksbo en een periode van moederschapsrust in 2016 is het aantal MOPS beperkt gebleven tot 22 dossiers. Daarvan zijn er 3 MOP-rapporten opgemaakt van objecten uit West-Vlaanderen: de Sint-Maartenskerk in Kortrijk, de Sint-Medarduskerk in Wervik en Kasteel Scheldeburcht in Avelgem. Meestal betreffen deze dossiers

kerkgebouwen en beschermde gebouwen waarvoor een beheersplan moet opgemaakt worden in functie van een premie-aanvraag. De vraag blijft evenwel stijgen mede door het toenemend belang van beheersplannen, zodat het kwestie wordt om daaraan te kunnen blijven voldoen.

Na een reorganisatie van Monumentenwacht **Varend Erfgoed** of MVE (zie jaarverslag 2015) is de wachter VE Bart Verbeke op kruissnelheid gekomen in 2016. Het aantal aangesloten varende objecten is nagenoeg dezelfde gebleven waarbij het vooral gaat om schepen uit de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Voor West-Vlaanderen gaat het om 5 vaartuigen gevolgd door de ligplaatsen: de Mercator, de Avila en de Nele in Oostende, de Sans Aigreur en Léon-Joseph in Brugge, de Picora in Kortrijk en de Tordino in Beernem. Er zijn 26 interventies uitgevoerd door de wachter VE wat een stijging betekent ten opzichte van 2015. Toch blijkt dat de eigenaars van varend erfgoed meestal particulieren, niet altijd behoefte hebben aan een inspectie. Daardoor is het de bedoeling dat de wachter VE zich ook meer gaat toeleggen op industrieel erfgoed wat ook aansluit bij zijn expertise in historische machines.

Inzake MAP of Monumentenwacht **Archeologie** is, na een heroriëntering van deze dienstverlening in 2015, de tool van Archeotab in de centrale databank verder toegepast. Dit is een apart tabblad binnen de databank waar archeologische informatie per erfgoedobject ingevoerd en bijgehouden wordt indien deze relevant is. De wachter die een inspectie op dat object wenst uit te voeren kan de abonnee dan desgevallend inlichten over eventuele archeologisch waardevolle informatie. Dit wordt steeds van groter belang gezien het archeologisch luik van het onroerenderfgoeddecreet sinds 2016 een aantal nieuwe verplichtingen stipuleert aan eigenaars en verkavelaars. Vooral in geval van bouwplannen in historische gebouwen en op sites die zich in archeologische zones bevinden, dient men zich goed te informeren. De adviseur archeologie volgt deze wetgeving nauwgezet op, informeert de wachters en heeft daarnaast ook een aantal archeo-fiches opgesteld volgens type object (kerk, kasteel, abdij) om de leden beter op de hoogte te houden. Het aantal leden zal weinig groeien gezien het potentieel aan archeologische sites of locaties in Vlaanderen beperkt blijft. Voor West-Vlaanderen zijn er 2 sites aangesloten (Abdijsite en Abdijhoeve Koksijde).

Meer info over deze drie dienstverleningen is terug te vinden in het jaarverslag 2016 van Monumentenwacht Vlaanderen. Tenslotte dient nog een oude afspraak uit het bestuursakkoord vermeld namelijk de gratis inspecties voor het Agentschap Onroerend Erfgoed (maximum 3 per provincie). Wat West-Vlaanderen betreft is er in 2016 één gratis inspectie uitgevoerd op vraag van het agentschap namelijk van de Cardijnzaal in Nieuwpoort.

foto niet
goed van
kwaliteit

foto niet
goed van
kwaliteit

7.5 viering 25 jaar Monumentenwacht en ontmoetingsdag

Met een oprichting in 1991, kon Monumentenwacht Vlaanderen zijn 25-jarig bestaan vieren in 2016. In eerste instantie was de koepel aan de beurt daarna in 2017 zullen de provinciale monumentenwachten elk een viering organiseren. De viering van de koepel vond plaats op 4 oktober 2016 met als locatie de zaal De Noker in Mechelen, een voormalig kloostersite die herbestemd is naar een welzijnscentrum met congresfaciliteiten. Op een persconferentie met een korte academische zitting voor een 50-tal aanwezigen heeft de voorzitter Luc Lemmens een beeld geschetst van 25 jaar Monumentenwacht en het belang dat onze organisatie anno 2016 zeker nog heeft en in de toekomst zal blijven hebben voor de erfgoedsector. Ook de kabinetschef Marc Andries gaf een toespraak namens minister-president Geert Bourgeois, mede bevoegd voor onroerend erfgoed. Een aantal wachters gaf voor de pers en alle aanwezigen een demo van een inspectie met touwtechnieken op het gebouw en in de binnentuin van het pand en tegelijk heeft de West-Vlaamse interieurwachter Brecht Lagae een toelichting gegeven over interieurinspecties. Er was wat belangstelling van landelijke persorganen maar vooral van de regionale pers van Antwerpen en Brabant. Het formele gedeelte werd afgesloten met een algemene vergadering en een lunch in Het Arsenaal waar het gezelschap zich kon aansluiten bij de monumentenwachtteams.

Gekoppeld aan de officiële viering is tegelijk ook de interprovinciale ontmoetingsdag georganiseerd in Mechelen voor alle medewerkers van Monumentenwacht uit alle provincies, zowel wachters als administratief en leidinggevend personeel. Ook het voltallige 8-koppige team uit West-Vlaanderen was aanwezig. In de voormiddag was er een stadswandeling in Mechelen in groepjes met gids gepland met als thema herbestemming. Na een lunch in de Foyer van cultureel centrum het Arsenaal vond op dezelfde locatie een grootse monumentenwacht quiz plaats waarbij de provinciale teams en de koepelmedewerkers ad random door elkaar verschillende quizgroepjes vormden. Er werd afgesloten met een zelf gebrouwen monumentenwachtbiertje. De volledige organisatie lag in handen van het voltallige team van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen.

nog een foto voor deze pagina

8

overleg, communicatie en promotie

8.1 overleg en afstemming met andere actoren

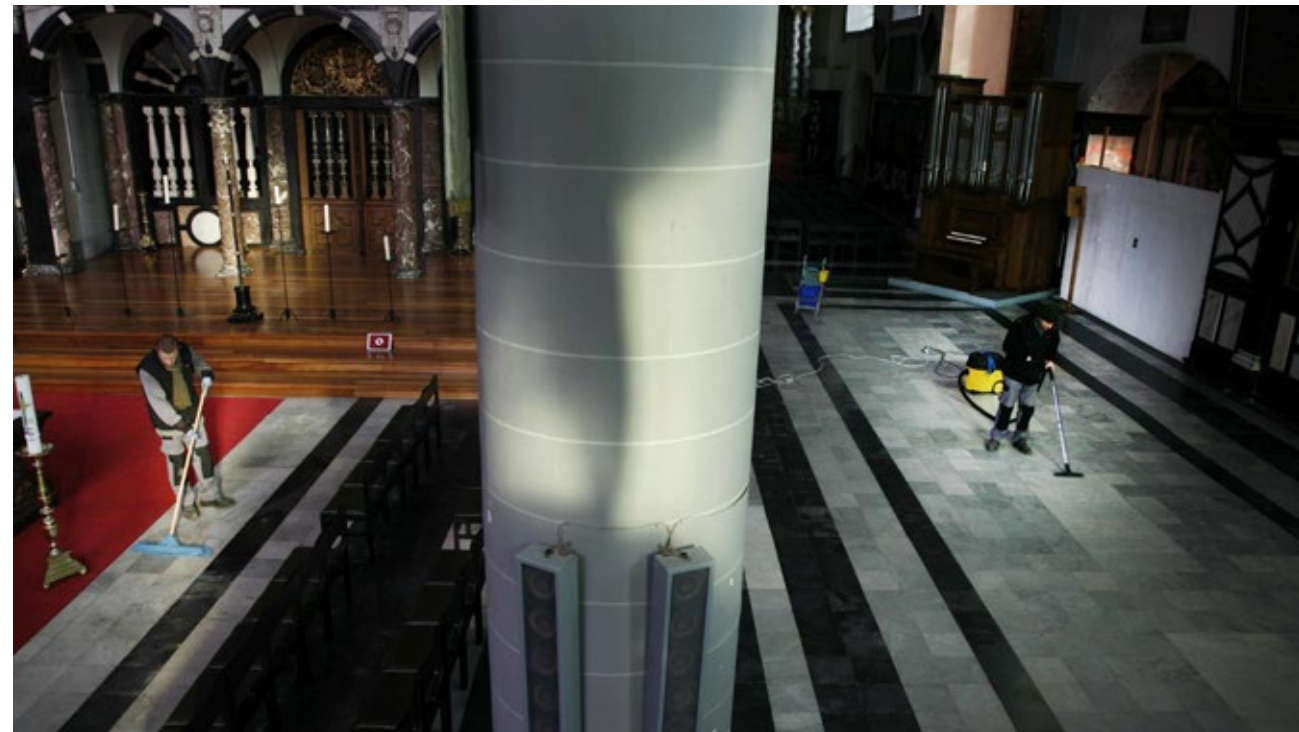
Met de oprichting van het autonoom provinciebedrijf in 2014 was het een goede gelegenheid om de public relations en de netwerking van Monumentenwacht West-Vlaanderen meer aan te zwengelen. In eerste instantie is in het eigen provinciale huis met vele bijhuizen uitgekeken naar verwante diensten en organisaties waarmee potentiële samenwerking en nauwere banden zinvol zijn. Het ging daarbij om te beginnen om de werking van Monumentenwacht bekend te maken, toe te lichten en daarna vooral ook zien waar er afstemming nodig is en potentiële vormen van samenwerking mogelijk zijn.

In de loop van 2016 is er minder systematisch initiatief genomen om met provinciale diensten of andere actoren overleg te plegen wegens andere prioriteiten. Wel is een artikel in het provinciale personeelsblad Westsite verschenen (zie 8.2). Toch blijven er zeker opportuniteiten tot nauwer overleg en samenwerking zoals met de provinciale

gebouwdienst voor het beheer van provinciale erfgoedlocaties die lid zijn bij MoWa. Als Monumentenwacht vanaf 2017 onderdeel zal uitmaken van een ander C-team Facilitair Beheer biedt dit nieuwe mogelijkheden om met deze diensten die daaronder ressorteren de banden aan te binden.

Met de **POM** of Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij heeft een interessant overleg plaatsgevonden in april 2016 met betrekking tot maatwerkbedrijven in de sociale economie. Dit is een bijzondere deelsector uit de economie die sociale tewerkstelling als doel heeft (waaronder de vroegere zgn. 'beschermde werkplaatsen'). Mensen die om allerlei redenen (handicap, langdurig werkloos, laaggeschoold, armoede, ...) moeilijk of niet in het reguliere arbeidscircuit binnen geraken, krijgen langs deze weg de kans om zich toch professioneel te ontplooien. De interieurwachter Brecht Lagae heeft al met dergelijke maatwerkbedrijven samengewerkt voor het periodieke onderhoud van historische interieurs (vooral kerken). In Brugge is er de organisatie Sobo die in een waaier aan dienstverleningen onder andere ook dit aanbiedt. Een bepaald team is dan speciaal opgeleid onder begeleiding van een monumentenwachter om volgens de regels van de kunst onderhoudswerken uit te voeren in onder andere kerken. Ze moeten daarin goed begeleid worden door deskundige begeleiders die voldoende voeling hebben met erfgoed en terugkoppelen waar nodig. In West-Vlaanderen is dit aanbod echter nog beperkt en zou het wenselijk zijn om dit meer uit te spreiden over de rest van de provincie (zoals in Vlaams-Brabant waar meerdere van dergelijke maatwerkbedrijven actief zijn, ondersteund door de provincie).

Een provinciaal forum waar Monumentenwacht blijvend contact mee houdt is het kennisplatform **herbestemming parochiekerken**. De problematiek van toenemende leegstand en sluitingen van kerken noopt tot informeren, overleggen, inspireren en sensibiliseren. Per kwartaal komt dit platform samen om informatie uit te wisselen,

wet- en regelgeving toe te lichten, concrete cases van herbestemming uit binnen- en buitenland te presenteren. Ook Monumentenwacht West-Vlaanderen mocht er zijn werking voorstellen in 2015 en heeft een aantal vergaderingen bijgewoond in 2016. Spreekt voor zich dat sensibilisering voor het verdere onderhoud en de erfgoedreflex bij sluiting of herbestemming van kerken een belangrijk aspect vormt binnen deze problematiek, zeker wat historische interieurs betreft. Heel wat kerken zijn historisch erfgoed en daarvan is in West-Vlaanderen 90% aangesloten bij Monumentenwacht. Door het regelmatig bijwonen van dit platform kan enerzijds de inbreng van Monumentenwacht steeds aan de orde gebracht worden en anderzijds blijven wij op de hoogte van de laatste ontwikkelingen bij herbestemming van kerken.

In december 2016 heeft de coördinator een presentatie gegeven over Monumentenwacht aan de **Erfgoedacademie** op vraag van een bestuurslid. Deze vereniging volgt, coördineert en begeleidt opleidingen inzake onderhoud en restauratie van onroerend erfgoed. Men probeert ook lacunes in bepaalde opleidingen aan te vullen. In die context is het van belang dat de opleidingsverstrekkers zich bewust zijn van het bestaan en de expertise van Monumentenwacht.

In de loop van 2016 tekende zich snel een nieuwe speler af in de onroerenderfgoedsector namelijk de **IOED** of intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst. Dit is het gevolg van het nieuwe onroerenderfgoeddecreet waarbij dergelijke organisaties financieel ondersteund kunnen worden door de Vlaamse overheid. In West-Vlaanderen zijn er ondertussen vier tot stand gekomen: Raakvlak (regio Brugge), Leiedal (regio Kortrijk), Radar (midden West-Vlaanderen) en CO7-Archeo7 (zuidelijke Westhoek). Niet toevallig komen die voort uit reeds bestaande intergemeentelijke structuren of een erfgoedcel (roerend erfgoed). Behalve Raakvlak in 2015 heeft geen enkele IOED in oprichting of pas opgericht, contact genomen met Monumentenwacht. Niettemin is het duidelijk dat hier veel potentieel ligt tot afstemming en samenwerking.

Een belangrijke partner tenslotte is het **Agentschap Onroerend Erfgoed**, afdeling West-Vlaanderen, gevestigd in Brugge. In 2016 is er geen overleg geweest met dit team maar er zijn regelmatig ad hoc individuele contacten tussen de wachters en de erfgoedconsulenten van het agentschap meestal met betrekking tot concrete monumenten of beheersplannen. Ook worden vragen over erfgoedpremies of het decreet en de regelgeving die soms verkeerdelijk bij Monumentenwacht binnenkomen, doorspeeld aan het agentschap.

8.2 digitale media: website en nieuwsbrief

Met een bescheiden communicatieplan als leidraad, goedgekeurd door de Raad van Bestuur in 2015, zijn een aantal acties gecontinueerd of opgestart in 2016. Zo is de **website** na een grondige opfrissing en actualisering in 2015 verder aangevuld en bijgehouden. Het betreft geen autonome website zoals met de VZW maar een 10-tal webpagina's op de provinciale website met als eigen URL www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht. De nieuwe tariefstructuur en de

introdunctiefilm zijn uiteraard op de website geplaatst en er was aandacht voor de bekendmaking van het jaarverslag 2015. Aansluitend op de nieuwsbrieven is er ook een kleine reeks opgestart met concrete tips voor het onderhoud van erfgoed of bij specifieke situaties. De website is niet het belangrijkste instrument en het bezoek is dan ook zeer bescheiden: van de 2081 'hits' in 2016 zijn er 1.542 unieke paginabezoeken (een gemiddelde van 128 per maand). Vooral de homepage wordt het meest geconsulteerd en er zijn pieken te noteren in de maanden maart, juli, oktober en december, niet toevallig de periodes van de nieuwsbrieven. Niet zo spectaculair allemaal maar het doelpubliek van Monumentenwacht heeft daar ook geen grote verwachtingen in.

In 2016 is ook de **nieuwsbrief** van Monumentenwacht West-Vlaanderen gelanceerd, de eerste verscheen begin maart 2016, de volgende 3 eind juni, begin september en begin november. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met de dienst communicatie waarbij we gebruik kunnen maken van de tool Measuremail. Hoofddoel is om een periodiek communicatiemiddel met onze leden te onderhouden want behalve de herhaalinspecties om de zoveel jaar horen ze niet zoveel van Monumentenwacht. Het is een manier om het lidmaatschap regelmatig wat inhoud te geven, zeker na het wegvallen van het provinciale erfgoedblad *In de Steigers* dat de leden tot 2014 gratis mochten ontvangen. Ondertussen is het een gelegenheid om de leden te leiden naar het rijke maar al te onbekende aanbod van onderhoudsbrochures en andere nuttige publicaties en uiteraard nieuwsberichten en laatste ontwikkelingen mee te geven. De nieuwsbrief verschijnt 4 keer per jaar, één per seizoen. We proberen dat zoveel mogelijk te koppelen aan jaarlijks terugkerende acties zoals de hernieuwing van de lidgelden (lente), verschijnen van het jaarverslag (zomer), Open Monumentendag (najaar) en onderhoudsplannen (winter). Naast deze items als kapstok zijn er een viertal vaste rubrieken: een onderhoudstip, een lid aan het woord, een wachter aan het woord en nieuws uit de sector.

Tenslotte is er een artikel verschenen over Monumentenwacht in het provinciale personeelsblad *Westsite* voorjaar 2016. Daarin worden regelmatig de teams van provinciale diensten of agentschappen voorgesteld. Dit was een gelegenheid om onze werking bij het provinciepersoneel beter bekend te maken.

Eind 2016 is er ook een akkoord bereikt met de redactie van het provinciale tijdschrift **West-Vlaanderen Werkt** om in 2017 een themanummer te wijden aan Monumentenwacht en monumentenzorg in West-Vlaanderen naar aanleiding van 25 jaar Monumentenwacht. Dit biedt een unieke kans om op de viering dat jaar een publicatie te kunnen aanbieden aan de deelnemers. De economische insteek en doelgroep van het tijdschrift geeft de mogelijkheid om monumentenzorg vanuit een andere invalshoek te benaderen die minstens even belangrijk is.

8.3 de introductiefilm

Zoals eerder beslist in de Raad van Bestuur is in januari 2016 direct van start gegaan met de opnames van de nieuwe kortfilm. De vorige dateerde al van 2009 en was aan actualisering toe. Het betreft een film die een introductie geeft over de werking van Monumentenwacht, enerzijds wervend, anderzijds informatief. Een film realiseren, ook al is die relatief kort, vereist een heel proces van scenario-opmaak tot eindmontage en distributie. We konden daarbij dankbaar gebruik maken van de faciliteiten en know-how van de provinciale videocel met Carlos Van Craeynest en Hans Dobbelaere.

In eerste instantie zijn er interviews met bestuursleden opgenomen die voldoende representatief waren voor het ledenbestand. Het opzet van deze film was immers om ook mensen aan het woord te laten aangevuld met voice-over teksten (terwijl de vorige films enkel met een voice-over werkten). Het gaf meer afwisseling en dynamiek aan de film. In de loop van het voorjaar zijn er opnames gebeurd van de wachters aan het werk tijdens inspecties, zowel interieur als bouwkunde. Daarnaast waren er ook opnames van kantoorwerk en vergaderingen. De opnames van de voice-over, de keuze van de muziek en de volledige montage voltrok zich in de zomermaanden zodat de film voor het eerst kon gepresenteerd worden op Open Monumentendag in september 2016. Daarna is de film bekendgemaakt in het najaar via de nieuwsbrief en de website van Monumentenwacht West-Vlaanderen. Ook op Youtube is de film gepost waar die in 8 maanden tijd 430 bekeken geweest is.

8.4 een nieuwe infostand

Op Open Monumentendag en andere occasionele evenementen werd een bescheiden infostand opgesteld over de werking van Monumentenwacht. Ook deze geïmproviseerde stand bleek aan een update toe zonder een grote investering te willen doen (het hoefde geen beursstand te worden). Na wat vergelijkend onderzoek, bleek dat roll-ups of een systeem met oprolbare quickscreens best aan onze verwachtingen konden voldoen binnen het beschikbare budget. Bovendien neemt dergelijk systeem in tegenstelling tot vaste panelen, zeer weinig stockageplaats in en is het makkelijk transporteerbaar en snel opstelbaar in eender welke ruimte. Er is geopteerd voor 3 losse screens die zowel parallel naast elkaar als los van elkaar kunnen opgesteld worden.

In samenwerking met de grafische dienst is een aantrekkelijk ontwerp opgemaakt van 3 verticale screens waarop de werking van Monumentenwacht laagdrempelig en overzichtelijk afleesbaar is aan de hand van veel beeldmateriaal en enkele krachtige kernwoorden. Hierbij is de huisstijl van het jaarverslag met rood als hoofdkleur doorgetrokken. De verdeling van de inhoud over de screens is als volgt: 1. missie en algemene voorstelling (lidmaatschap) inclusief dienstverlening van de koepel 2. monumentenwacht bouwkunde en 3. monumentenwacht interieur. De opdruk op de screens en technische afwerking is uitbesteed aan de firma Travel Expo uit Izegem die

netjes op tijd kon afleveren om voor het eerst te presenteren op OMD in september 2016.

8.5 OMD in het kasteel van Rumbeke

Reeds jarenlang neemt Monumentenwacht actief deel aan het erfgoedevenement Open Monumentendag of OMD telkens de tweede zondag van september, een organisatie van Herita. Dit is een unieke gelegenheid om met onze werking naar buiten te komen voor een breder publiek en Monumentenwacht beter kenbaar te maken. Dit gebeurde meestal aan de hand van demonstraties van industriële touwtechnieken vanop grote hoogte. Dit spectaculaire onderdeel van onze werking springt uiteraard het meest in het oog en is een sterke lokker om mensen toe te leiden naar de missie en werking van Monumentenwacht. Dit wordt steeds ondersteund met een infostand, de verdeling van folders en begeleidende uitleg door de wachters.

Voor de editie 2016 is geopteerd voor het kasteel van Rumbeke als centrale locatie waar Monumentenwacht West-Vlaanderen zich kon presenteren en demonstraties kon geven. Om dit zoveel mogelijk in symbiose met een bezoek aan de locatie te doen is een voorbereidend overleg georganiseerd met de gebruikers van het kasteel (BAAV Busworld) en de lokale gidsenvereniging die rondleidingen organiseerde. Op de zolderverdieping liep er ook een tijdelijke tentoonstelling.

Op OMD is dan ook de nieuwe infostand met quickscreens gepresenteerd en is de introductiefilm voor het eerst vertoond geweest. Heel wat bezoekers bleven zitten om de film uit te kijken. Voor deze gelegenheid zijn er ook nieuwe vlaggen met het logo van Monumentenwacht West-Vlaanderen aangemaakt. Hoewel moeilijk exact te bepalen kan het aantal bezoekers op zo'n 200 personen ingeschat worden.

9

Relatie met het provinciebestuur

9.1 de stuurgroep en afspraken met de financiële dienst

In 2012 is in de schoot van het provinciebestuur de interne stuurgroep Monumentenwacht opgericht om de transitie van VZW naar APB in goede banen te leiden. De samenstelling bestaat uit de provinciegriffier Geert Anthierens, de personeelsdirecteur Hilde Vandromme, de financieel directeur Patrick Braet, de directeur griffie Stijn Lombaert, de directeur cultuur Jan Denolf en de coördinator Reinoud Van Acker. Het grootste deel van de opdracht was vervuld toen het autonoom provinciebedrijf operationeel werd in juli 2014.

Niettemin is afgesproken om minstens één keer per jaar de stuurgroep bijeen te brengen om het APB verder op te volgen en te evalueren. De jaarlijkse bijeenkomst met de stuurgroep vond plaats op 27 juni 2016 met vooral een evaluatie van de werking van het afgelopen anderhalf jaar en de ontwikkelingen voor de nabije toekomst.

Bij de evaluatie hoorde ook de eerste ervaring met de bedrijfsrevisor in het voorjaar van 2016 met het afsluiten van het eerste volledige boekjaar 2015. De ervaring met de commissaris was niet altijd evident, heel wat informatie in kleine en grote orde werd opgevraagd en door het APB prompt bezorgd, wat toch veel energie en tijd vergde. Maar het resultaat is gunstig: een positief verslag zonder voorbehoud. Over bepaalde principiële zaken bleken er ook meningsverschillen te bestaan tussen de bedrijfsrevisor en de experten van de financiële dienst. Er is soms ook een andere visie op de toepassing van een (Vlaamse) BBC in relatie tot de federale financiële regels. Vandaar dat een aantal aanbevelingen in het commissarisverslag vermeld zijn die ook voor de provincie nuttig kunnen zijn. De griffie zal een eenvormige aanpak onderzoeken van commissarissen voor alle provinciale agentschappen.

De afspraken met de financiële dienst werden stipt nageleefd en blijken goed werkbaar. Monumentenwacht raadpleegt deze dienst enkel bij moeilijke en gespecialiseerde gevallen. In de periode van de bedrijfsrevisor was dit soms wel nodig. Uiteindelijk is het de bedoeling dat Monumentenwacht steeds meer zelfstandig kan werken. Niettemin is het toch wenselijk dat een klein agentschap blijvend kan beroep doen op het provinciebestuur in noodgevallen. Ook het provinciebestuur kan er voordeel uit halen.

Als kleine organisatie spoort Monumentenwacht veel sneller bugs in de software van BBC en andere technische problemen. Ook inhoudelijke en technische opmerkingen van het Agentschap Binnenlands Bestuur bij de digitale rapportering door Monumentenwacht, bevatten soms nuttige informatie voor de provincie zelf. Monumentenwacht fungeert dan als een soort barometer voor dergelijke zaken waardoor provinciale diensten al voorbereid zijn voor gelijkaardige situaties in hun eigen werking maar dan in een veel grotere schaal.

Tenslotte is er ook nog gedebatteerd over de plaats van Monumentenwacht in een toekomstige organisatiestructuur van de provincie vanaf 2017. Deze reorganisatie is volop bezig in het kader van Horizon 17. Meer daarover in een volgend punt 9.4.

9.2 de relatie tot het provinciebestuur

Er is altijd een nauwe band geweest van Monumentenwacht met het provinciebestuur, ook al in de VZW-periode. Als autonoom provinciebedrijf is deze band even sterk hoewel er een bepaalde mate van autonomie in de werking en structuur is. Als APB neemt MoWa West-Vlaanderen een tussenpositie in tussen enerzijds een extern agentschap en anderzijds interne dienst. Een fundamenteel element in deze relatie zijn de beheersovereenkomst en de gebruiksovereenkomst die de belangrijkste afspraken regelt tussen beide partijen inzake beleid, personeel, financiën, rapportering, faciliteiten, communicatie, ICT, huisvesting, uitrustingsgoederen e.d.m.

Die band blijkt ook duidelijk uit de samenstelling van de Raad van Bestuur die voor meer dan de helft uit provincieraadsleden bestaat namelijk 8 van de 14 stemgerechtigde leden, hetzij een evenredige vertegenwoordiging uit elke fractie van de provincieraad, en voorgezeten wordt door de gedeputeerde van cultuur (zie hoofdstuk 1). De provincieraad fungeert als de Algemene Vergadering van het APB Monumentenwacht West-Vlaanderen die de facto niet als dusdanig opgericht is (wat een duidelijk verschil met zijn voorganger de VZW maakt). De provincieraad is het ultieme beslissingsorgaan wat betreft fundamentele aangelegenheden zoals de dotatie, de beheersovereenkomst, het meerjarenbudget, de beleidsintenties, budgetwijzigingen en andere wijzigingen van aangegane engagementen. De Raad van Bestuur heeft uiteraard inzake de operationele werking van het APB alle bevoegdheden zoals bepaald in de statuten.

Tot eind 2016 was de dienst cultuur de meest nabije provinciale dienst, de directeur cultuur volgde Monumentenwacht op en leidde mee de dossiers in voor deputatie en provincieraad. Het dotatiebudget voor Monumentenwacht werd immers vanuit de dienst cultuur beheerd. Monumentenwacht maakte tot eind 2016 deel uit van het provinciale coördinatieteam Leefcultuur waar andere culturele en erfgoedspelers uit de provincie in zetelen zoals de musea Mu.Zee, Raversyde en de diensten welzijn en sport en de provinciale scholen PTI en PCVO. In de loop van 2016 verliep dit evenwel in een uitdovende sfeer, gezien de transitie van deze bevoegdheden naar de Vlaamse

overheid en de reorganisatie van het provinciale organogram. Hetzelfde gebeurde met de relatie tot de cel cultureel erfgoed van de dienst cultuur waarmee de contacten verminderden. Niettemin bleven er af en toe nog acties of projecten waar beide diensten aan samenwerkten. Vooral de interieurwachter heeft regelmatig contact met de depotconsulenten onder andere voor bepaalde vormingsinitiatieven.

9.3 de provinciale werkingstoelage

De belangrijkste factor in de relatie met het provinciebestuur is toch wel de dotatie of werkingstoelage die Monumentenwacht jaarlijks mag ontvangen. De provincie West-Vlaanderen blijft de hoofdfinancier, nu zelfs meer dan vroeger (toen de Vlaamse overheid nog meebetaalde) en is bovendien nog co-financier voor de koepel samen met de andere provincies. De impact van de provincie op financieel vlak is vanaf 2014 dus veel groter geworden dan vroeger. Vele andere afspraken zoals een beheersovereenkomst en allerlei rapporteringen zijn daar een logisch gevolg van.

Na toepassing van de verevening met de Vlaamse overheid in 2014 ingevolge de interne staatshervorming, is de in 2015 opgetrokken dotatie gestabiliseerd op 451.420 euro in 2016. Dit is een kleine verhoging ten opzichte van het jaar ervoor ten gevolge van een indexering. In het tweede volledige werkingsjaar en boekhoudjaar van Monumentenwacht zijn dus geen grote veranderingen te noteren, de verhoudingen en budgetten zijn dezelfde gebleven. Deze dotatie wordt in twee schijven opgevraagd en uitbetaald: een voorschot van 60% in het begin van het werkjaar en een saldo van 40% na indiening en goedkeuring van de jaarrekening door de provincieraad eind juni.

In de zomer van 2016 is een begrotingscontrole uitgevoerd na meer dan een half jaar werking. Dan was er een inschatting mogelijk of de budgetten zouden volstaan of

correct geraamd waren bij de budgetopmaak het jaar voordien. De ramingen bleken voor het tweede jaar op rij goed te kloppen zodat dit een goede vertrekbasis was voor de meer ingrijpende oefening zoals hierna omschreven. Het totaal budget voor 2017 werd afgesloten op 679.930 euro en de eigen ontvangsten geraamd op 64.500 euro zodat de goedgekeurde dotatie 615.430 euro belooft (een verhoging met 33% ten opzichte van 2016 wat overeenkomt met meer dan een derde extra kosten).

In het najaar van 2016 is een bijgewerkte versie van het meerjarenplan 2017-2019 ingediend waarin de dotatie uiteraard opgenomen is. In functie van de geplande personeelsuitbreiding (zie hoofdstuk 5) was er een ingrijpende bijsturing van de budgetten nodig. Deze omvatten niet alleen de brutoloonkosten maar ook de volledige werkuitrusting, meubilair, kantoormaterialen, hard- en software, verzekeringen tot investeringen in bedrijfswagens met inrichting toe. Ondertussen was de wagen van de interieurwachter dringend aan vernieuwing toe zodat dit ook meegenomen werd in de budgetopmaak. Voor het budget van 2017 gaat het nog om de opname van extra loonkosten van een half jaar, alle uitrusting en de wagens. Vanaf 2018 gaat het om bijkomende loonkosten van twee extra wachters.

Ook voor de koepel is er een jaarlijkse dotatie van de provincie voorzien van 75.560 euro meegenomen in het meerjarenplan 2017-2019.

9.4 de impact van het Vlaamse regeerakkoord

Met het Vlaamse regeerakkoord van juli 2014 is de transitie van de persoonsgebonden materies zoals cultuur, welzijn, jeugd en sport naar andere overheden (vooral de Vlaamse overheid) in gang gezet. Initieel was dit gepland om in voege te treden vanaf januari 2017 maar het is met een jaar uitgesteld. Dit Vlaams regeerakkoord heeft geen rechtstreekse gevolgen voor Monumentenwacht op zich omdat in het bestuursakkoord van 2013 deze bevoegdheid nog maar net toegewezen was aan de provincies. Monumentenwacht werd beschouwd als een 'grondgebonden' materie dat provinciaal blijft. Anderzijds hebben de provincies ingevolge het onroerend-erfgoeddecreet van 2013 geen duidelijke bevoegdheid in deze beleidsmaterie en is Monumentenwacht niet vermeld. Verwante organisaties zijn de regionale landschappen die volgens hetzelfde bestuursakkoord aan provincies toegewezen zijn maar dat zijn intergemeentelijke verenigingen die met provinciale middelen werken.

In de loop van 2016 werd het interne reorganisatietraject onder de naam Horizon17 verdergezet om de transitie naar een afslanking beleidsmatig en organisatorisch in goede banen te leiden. Eind 2016 heeft de provincieraad een nieuwe organisatiestructuur goedgekeurd zonder de diensten cultuur, welzijn en sport. Met het wegvallen van de dienst cultuur vanaf 1 januari 2018 vervalt de jarenlange inbedding van Monumentenwacht. Om een overgangsjaar in te bouwen, is beslist om Monumentenwacht al vanaf 2017 onder te brengen in een ander coördinatieteam,

namelijk facilitair beheer. 2016 was dus het laatste jaar onder de vleugels van dienst cultuur.

Ondertussen deed zich de kans voor tot het al dan niet bundelen van erfgoed-gerelateerde acties die bij het provinciebestuur blijven naast Monumentenwacht zoals de erfgoedsite domein Raversyde, Oorlog en Vrede in de Westhoek (met een sterke educatieve poot), Landschapspark Bulskampveld, erfgoedprojecten in provinciedomeinen en streekhuizen, het historisch patrimonium van de provincie enz ... Ook dienen zich kansen aan voor een breder ingekaderd erfgoedbeleid zoals bij voorbeeld voor herbestemming kerken, erfgoededucatie, coördinatie van erfgoedspelers of het inschakelen van sociale economie.

Er is eind 2016 een denkgroep opgericht om een beleidsvoorbereidend voorstel te formuleren. West-Vlaanderen had al geen breed ontplooid beleid op het vlak van onroerend erfgoed zoals in andere provincies, zodat er geen concreet aanknooppunt voor handen was. In de A-commissie erfgoed bleek dat de 4 andere provincies duidelijke beleidsopties naar voren schuiven zoals erfgoededucatie, religieus erfgoed, erfgoedprojecten, subsidiekanalen e.d.m. Ondertussen is er in West-Vlaanderen een organogram goedgekeurd waar geen aanknooppunt gemaakt is met een mogelijk (onroerend-) erfgoedbeleid en Monumentenwacht vanaf 2017 gekoppeld werd aan de provinciale gebouwdienst en accommodatie.

Voor redactie, april-mei 2017,

Reinoud van Acker en Stefaan Carlier

